DIDACTIC

PROF. MARIA GABRIELA ENGHEȘ
-COORDONATOR-

LUCRĂRILE SIMPOZIONULUI NAȚIONAL „IMPLICAREA PROFESIONALISMULUI DIDACTIC ÎN DEZVOLTAREA EDUCAȚIEI ȘI CREATIVITĂȚII ELEVILOR”

(octombrie 2022)

EDITURA MERITOCRAT CLUJ-NAPOCA
ISBN 978-630-6502-93-6

prof. Maria Gabriela Engheș
-coordonator-

LUCRĂRILE SIMPOZIONULUI NAȚIONAL „IMPLICAREA PROFESIONALISMULUI DIDACTIC ÎN DEZVOLTAREA EDUCAȚIEI ȘI CREATIVITĂȚII ELEVILOR”

(octombrie 2022)

EDITURA MERITOCRAT CLUJ-NAPOCA

TEXT © Simpozionul Național „*Implicarea profesionalismului didactic în dezvoltarea educaţiei și creativităţii elevilor*” (octombrie 2022) /prof. Maria Gabriela Engheș – coordonator

Toate drepturile rezervate autorilor

Consilier editorial: lect. dr. Tiberiu Irimia
Lector de carte: ing. drd. Paula Mîndrean
Tehnoredactare: Maria Gabriela Engheș
Coperta I-IV: Maria Gabriela Engheș
Grafică generală: Maria Gabriela Engheș
Foto coperta I: Școala Gimnazială ,,Avram Iancu” Dej, jud. Cluj – corpul B

Editura Meritocrat Cluj-Napoca
Tel. 0760 607 889, 0741 494 338
e-mail: meritocratcj@gmail.com

© *2022 Editura Meritocrat Cluj-Napoca*

Toate drepturile grafice asupra acestei ediții aparțin editurii Meritocrat, orice reproducere sau modificare, indiferent de formă și suport, neautorizată urmând să suporte consecințele legii.

Responsabilitatea calității corecturii textelor din această carte aparține autorilor

PARTICULARITĂȚI ALE PREDĂRII GEOGRAFIEI LA CLASELE CU EFECTIVE MICI DE ELEVI

Prof. Calin Violeta Anamaria
Liceul Carol I, orașul Plopeni, Judetul Prahova

Motto- „A preda înseamnă a învăța de două ori ”(Joseph Joubert)

Predarea este o activitate caracteristică şcolii, cuprinzând relaţiile de muncă dintre profesor şi elev. Profesorul de geografie este preocupat în permanență de valorificarea optimă a valențelor formativ-instructive ale disciplinei predate la catedră (intelectuale, morale, estetice, afective, etc.)

Astfel că prin formele de organizare a activității la clasă și în afara clasei, se urmărieste sincronizarea învățământului geografic cu cerințele sociale actuale și viitoare astfel încât educarea tinerilor prin geografie să contribuie la întelegerea impactului dintre comportamentul individului și mediul social din care provine sau în care acesta evoluează.

Geografia, împreună cu celelate științe socio-umane formează importante calitați si trăsături psihice motivaționale care implică stimularea cognitivă (trebuințe de a descoperi , de a înțelege, de a ști), dorința de autorealizare și, îndeosebi, concordanța între cunoaștere, trăire afectivă și acțiune socială.

În acest context, un obiectiv esențial a fost și este obținerea și valorificarea performanței scolare, rezultatele obținute la olimpiadele școlare sau alte categorii de activități specifice.

Metode folosite la clase cu efective mici de elevi:

- Tehnici de organizare grafică a informaţiilor
- Activitatea independentă cu manualul și materialele auxiliare
- Studiul de caz
- Experimentul
- Problematizarea
- Demonstrația , etc.

Creativitatea, alături de inteligență și memorie , contribuie la succesul demersului didactic prin flexibilitate , originalitate, fluența, senzitivitate, ingeniozitate sau inventivitate, etc.

Obținerea performanței la clasa presupune însă și calitati moral-volitive deosebite reprezentate de :tenacitate, autocunoastere, autoperfecționare, motivație, capacitate de logicizare, s.a. Desigur că , dintre acestea, în contextul dinamicii sociale actuale, rolul esențial revine autocunoașterii ca element de reglare optimă a comportamentului individual prin comparare și raportare sistematică a propriilor capacitați și rezultatele celor din jur.

Dezvoltarea actuală a tehnologiei informaţiei şi a comunicaţiilor a determinat pătrunderea calculatorului şi în şcoală, implementarea noilor tehnologii înscriindu-se ca o prioritate în direcţia modernizării învăţământului românesc. Deoarece în prezent domeniile de activitate s-au întrepătruns foarte mult, este necesară o abordare globală, pluridisciplinară a fenomenelor.

Geografia este o disciplină cu caracter aplicativ, fapt pentru care se impune ca în lecţii, să se aducă în faţa elevilor elemente ale mediului, să se reproducă în clasă diferite fenomene, toate acestea putându-se realiza cu ajutorul mijloacelor de învăţământ.

Calculatorul, videoproiectorul şi tabla interactivă fac parte din categoria celor mai moderne mijloace de învăţământşi contribuie cu succes la creştereaeficienţei orelor de

geografie. Cu ajutorul calculatorului se asigură procesului instructiv-educativ o bază perceptivă şi documentară de calitate, sprijinind cunoaşterea obiectivă şi complexă a realităţii, elevii venind în contact cu fenomene şi procese inaccesibile percepţiei directe.

La ciclul gimnazial, profesorul de geografie poate utiliza calculatorul prin lansarea platformei de învăţare AEL care oferă profesorului posibilitatea creării de teste şi lecţii originale.

Alte produse multimedia care pot fi utilizate în cadrul lecţiilor de geografie sunt CD-urile care conţin diferite informaţii digitale: enciclopedii, dicţionare, imagini, filme, hărţi, desene schematice, jocuri geografice, etc. O astfel de enciclopedie geografică complexă este Encarta, care oferă posibilitatea realizării unor trasee virtuale în diferite locuri de pe glob, elevii având posibilitatea să cunoască aspecte legate de obiceiurile, tradiţiileşi obiectivele turistice deosebite. Encarta are o grafică deosebită şi cuprinde o serie de suporturi cartografice, dicţionare de termeni de specialitate a căror explicare este susţinutăşi de imagini, filmuleţe cu prezentarea unor fenomene naturale şi sociale, jocuri care familiarizează elevul în lucrul cu harta.

Un sprijin important aflat la dispoziţia profesorului de geografie este şi Internetul, prin intermediul căruia se pot căuta informaţii referitoare la un subiect anume, elevii pot comunica cu colegi din alte şcoli, din alte ţări, pe teme de interes comun.O altă modalitate eficientă de utilizare a calculatorului în cadrul lecţiilor de geografie o reprezintă prezentările Power Point cu ajutorul videoproiectorului. Slide show-ul poate fi folosit în mod eficient în predarea geografiei deoarece pe fiecare diapozitiv se pot prezenta informaţiile atât sub formă de text, cât şi sub formă de imagini, tabele, grafice, animaţii sau filme

Metoda didactică cea mai potrivită pentru nivelul gimnazial, la clase cu efective mici de elevi, cred că se impune a fi ,,Tehnici de organizare grafică a informaţiilor”

Moduri de aplicare a metodei:

- Noţiuni de geografia populaţiei, la clasa a V-a
- Europa, la subcapitolele legate de populaţie şi oraşele respective, clasa a VI-a
- Populaţia şi aşezările umane ale continentelor Asia, Africa, America şi Australia, clasa a VII-a.
- Populaţia, aşezările omeneşti şi organizarea administrativ-teritorială a României, clasa a VIII-a.

Modelele grafice înlocuiesc datele numerice prin figuri geometrice cu dimensiuni comparative cu datele şi fenomenele ce trebuie prezentate.

Modelul grafic este o reprezentare micşorată la scară, simplificată, esenţializată a obiectelor, proceselor, fenomenelor sau sistemelor din realitatea obiectivă. Profesorii care doresc ca elevii lor să înveţe ,,să înveţe” le prezinta acestora modele de structuri de informaţii în momentul în care elaborează schiţa pe tablă şi le demonstrează procedurile prin care se ajunge la acestea.

Modalitătile de organizare grafică a informaţiilor şi tehnicilor prin care elevii învaţă să structureze informaţiile verbale sunt:

Tabelul incomplet

Comunicarea sarcinii de lucru: formaţi grupuri de câte 3. Citiţi din manual textul ,,Dinamica populaţiei pe glob” (manual clasa a V-a – Geografia fizică generală). Elaboraţi tabelul de pe tablă pe o foaie de caiet. Fiecare membru al grupului va căuta informaţiile şi completează tabelul referitor la rata natalităţii pe glob, al doilea studiază rata mortalităţii pe glob, al treilea sporul natural pe glob. Aveţi la dispoziţie 10 minute.

Activitate frontală. Pe rând fiecare membru din fiecare grup compară rata natalităţii înregistrate în Africa şi S-V Asiei cu cea din Europa şi America de Nord.

Organizatorul grafic comparativ

Comunicarea sarcinii de lucru: Grupaţi în perechi, pe baza textului ,,Rasele umane şi

structura confesională” (manual clasa a V-a, Geografia fizică generală) vor specifica pe prima coloană denumirea raselor umane, ce sunt comparate şi pe coloana a doua sunt specificate structurile confesionale pe glob.

Se completează cu semnul „+” pentru caracteristicile existente şi semnul „-“pentru cele absente.

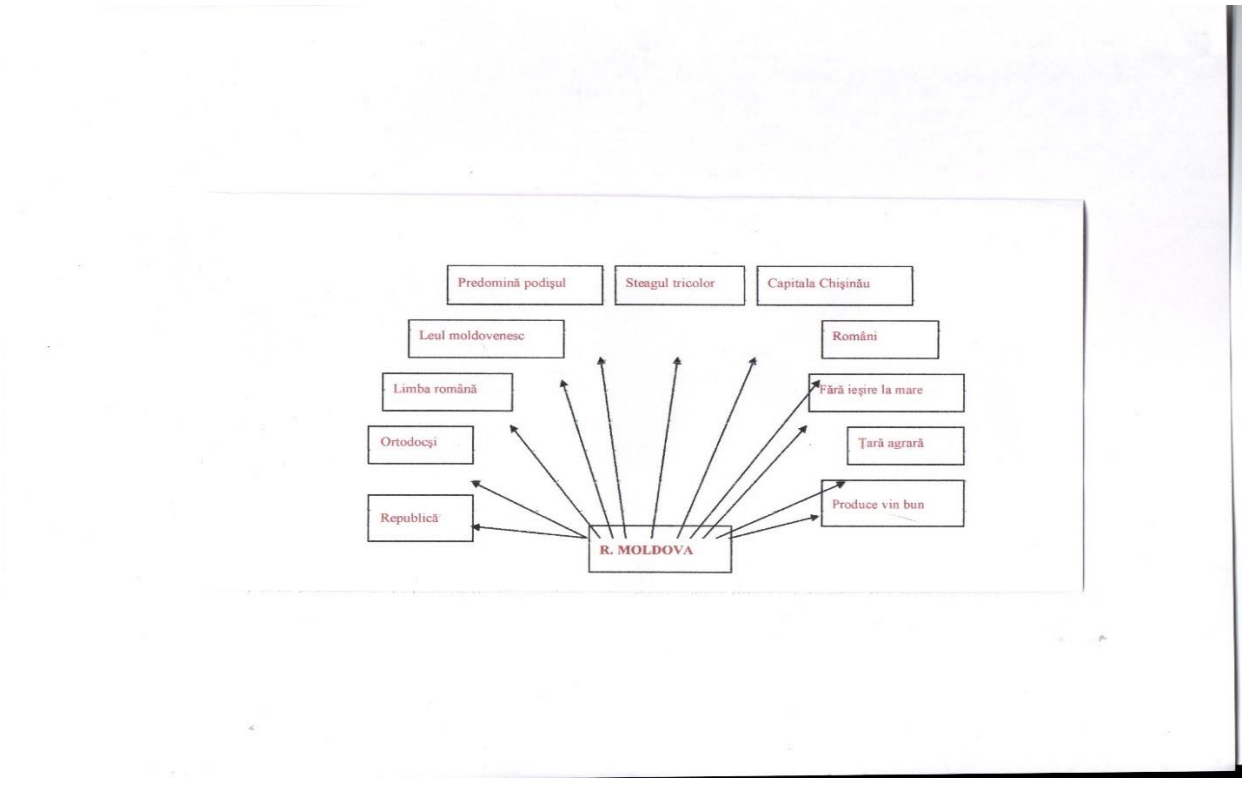
Diagrama Venn

Comunicarea sarcinii de lucru: Desenaţi fiecare în caiet două cercuri parţial suprapuse. Între oraşele Iaşi şi Cluj-Napoca există asemănări şi deosebiri. Într-un cerc scrieţi elementele esenţiale prin care se caracterizează oraşul Iaşi, iar în celălalt elementele specifice numai oraşului Cluj-Napoca. În spaţiul în care se suprapun cele două cercuri scrieţi asemănările celor două oraşe. Aveţi la dispoziţie 10 minute.

Copacul ideilor

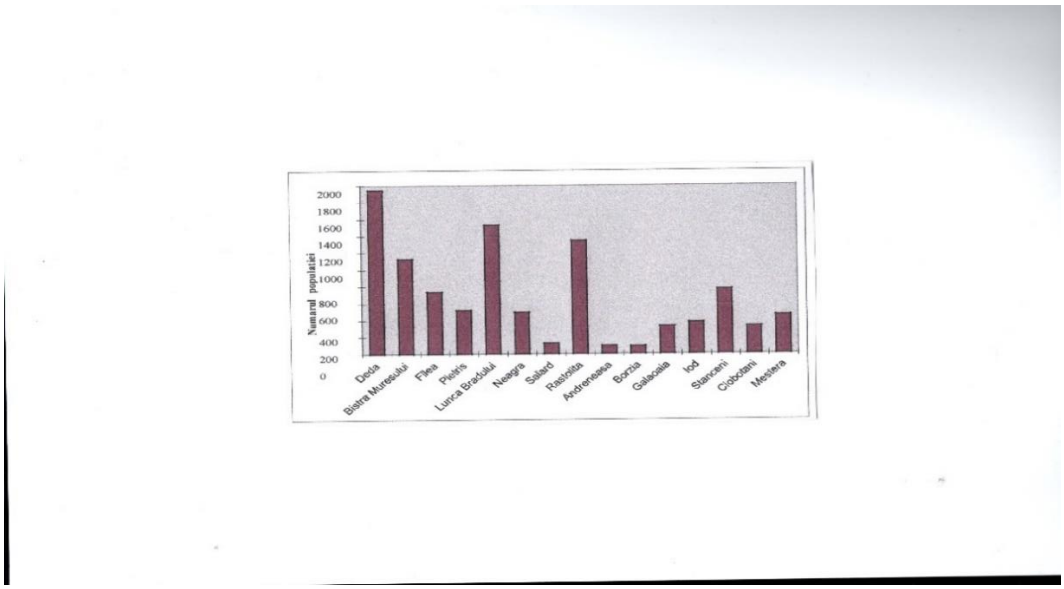
Comunicarea sarcinii de lucru: La baza foii, în partea centrală, într-un dreptunghi scrieţi cuvântul cheie R. Moldova. De la acest dreptunghi ramificaţi spre partea superioară, asemeni crengilor unui copac, toate cunoştinţele evocate.

Activitate pe grupe: Foaia trece de la un membru la altul şi fiecare elev are posibilitatea să citească ce a scris colegul lui.

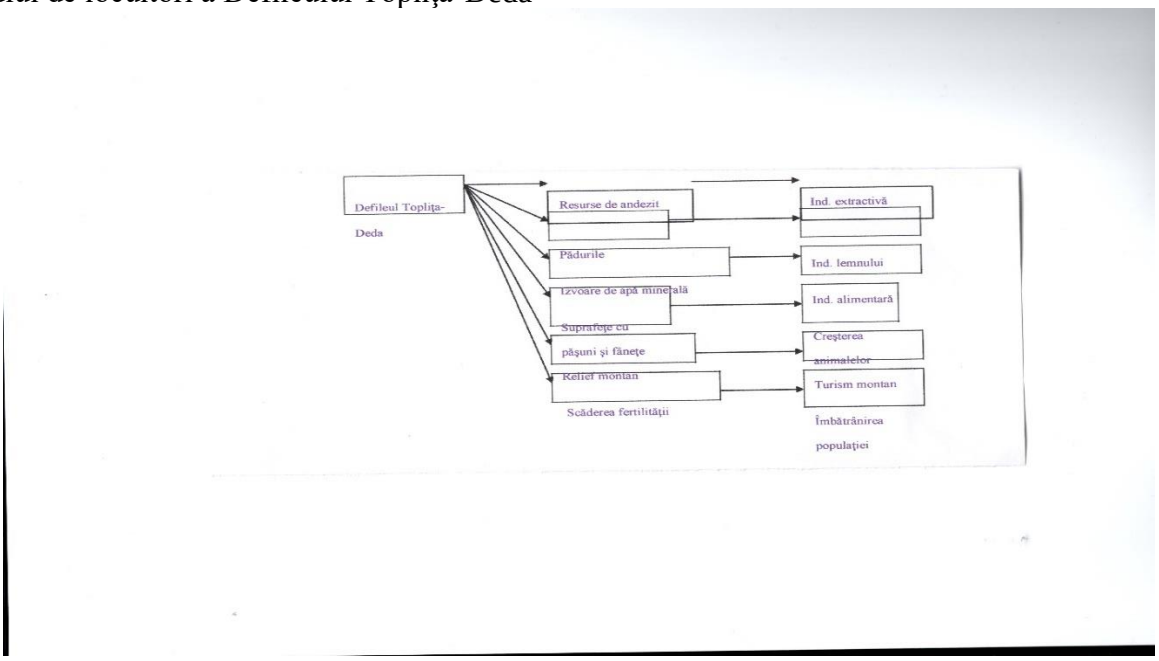
9. Diagrama în coloane

Comunicarea sarcinii de lucru: Realizaţi printr-o diagramă în coloane dimensiunea localităţilor din Defileul Topliţa-Deda după numărul de locuitori.

10. Organizatorul grafic de tip cauză-efect

Comunicarea sarcinii de lucru: Citiţi textul şi explicaţi grafic cauzele evoluţiei numărului de locuitori a Defileului Topliţa-Deda

Concluzionând, se poate spune că obiectivul central al educației prin geografie în contextul corelației creativitate-performanță îl constituie formarea personalității umane astfel că *tînărul educat să devină managerul propriului proces de educație* și de integrare în realităţile sociale.

STIMULAREA CREATIVITĂŢII ELEVILOR LA ORELE DE ISTORIE

Profesor: Constantin Cornelia- Veronica
Liceul Tehnologic „Al. I. Cuza”, Slobozia, Ialomiţa

Este bine de ştiut faptul că profesorul este cel care „deschide” drumul elevului către cunoaştere şi îl determină pe acesta din urmă „să iubească” domeniul respectiv. Cultivarea spiritului creativ al elevului depinde în mare măsură de capacitatea cadrului didactic de a crea o atmosferă propice în procesul de predare-învăţare-evaluare, de conținutul și complexitatea materialelor didactice auxiliare abordate, de profesionalismul acestuia.

Programele şcolare actuale, la liceu, pun accent pe formarea de competenţe, pe ceea ce ştie elevul să facă cu achiziţiile pe care le are.

In cele ce urmează, voi prezenta o competenţă, la clasa a XI-a şi modul, ales de mine, pentru o abordare monodisciplinară, pluridisciplinară, interdisciplinară şi transdisciplinară.

Tema aleasă este: **„România, de la totalitarism, la democraţie”.**

Am decis să exemplific o competenţă foarte importantă pentru ora de istorie şi anume, **competenţa 3.3 – „descoperirea, în sursele de informare a perspectivelor multiple asupra evenimentelor şi proceselor istorice”**.

Aşa cum bine se ştie, fiecărei competenţe din programa şcolară îi sunt asociate cunoştinţe care trebuie însuşite, capacităţi, deprinderi şi atitudini care trebuie formate.

Astfel, în cadrul acestei teme, elevul își va însuși informații despre situația României în perioada comunistă (trecerea de la totalitarism, la democrație, schimbările produse pe plan intern: economic, politic, social, cultural), dar și aspectele legate de politica externă a ţării noastre (implicarea în Tratatul de la Varșovia, intrarea României în NATO și în UE) și implicațiile acestor evenimente.

În ceea ce priveşte capacităţile şi deprinderile, elevul:

- își va forma deprinderea de a utiliza surse istorice variate: texte, imagini, filmulețe din epoca respectivă;
- va fi capabil să folosească un limbaj de specialitate adecvat, care să permită discuții pe tema propusă.

Foarte important, la această disciplină de studiu este şi formarea unor atitudini, ca de exemplu, elevul:

- își va forma o coerență și o rigoare în gândire și acțiune;
- va învăţa să respecte drepturile fundamentale ale omului;
- îşi va forma gândirea critică şi reflexivă.

În cele ce urmează, voi exemplifica, printr-o secvență de lecție, modul cum propun abordarea monodisciplinară, pluridisciplinară, interdisciplinară și transdisciplinară.

Abordare monodisciplinară

La istorie, **perspectiva monodisciplinară** poate fi abordată, de exemplu, prin folosirea unui document istoric. Lucrul cu sursa istorică este foarte important.

Documentul istoric poate fi utilizat la orice temă predată.

Personal, folosesc 2 culegeri de documente și anume:

- coord. B. Murgescu, *Istoria lumii în texte*, București, Ed. Teora, 1999;
- *Idem, Istoria României în texte*, București, Ed. Corint, 2001.

La tema:„**Participarea României la Primul Război Mondial (1916- 1918)**”,de la clasa a X-a, de exemplu, pot fi folosite texte din care elevii să descopere cauzele conflictului,

motivul intrării ţării noastre în război, tehnicile de luptă utilizate, consecințele conflictului, etc.

Abordare pluridisciplinară

Perspectiva pluridisciplinară se referă la corelarea cu discipline înrudite. La istorie, de exemplu, se poate face trimitere la cunoștințele pe care elevii le-au învățat la cultură civică, în clasele a VII-a și a VIII-a.

Temele la care se poate aplica această abordare sunt: **„Regimurile democratice în perioada interbelică”**, **„Regimurile totalitare și dictatoriale în perioada interbelică**”, dar și în perioada postbelică (clasa a X-a). Conținuturile se reiau, la un alt nivel, în clasa a XI-a și a XII-a. La clasa a XII-a, de asemeni, se poate face apel la cunoștințele deținute de elevi de la cultură civică, la tema: **„Constituțiile din România din secolele XIX- XX”**.

Abordare interdisciplinară

Perspectiva interdisciplinară este cea pe care, personal, o aplic cel mai mult la orele mele. Istoria este disciplina care poate face corelația cu discipline precum: geografia, literatura, muzica, desenul. Făcând aceste asocieri, copiii reţin mult mai bine informațiile.

Iată câteva teme la care se pretează o astfel de abordare:

Războiul de independență a României (1877- 1878) (clasele a X-a, a XII-a);

Primul Război Mondial (1914- 1918) (clasele a X-a și a XI-a);

Marea Unire (1918) (clasele a X-a și a XII-a);

Al Doilea Război Mondial (1939- 1945) (clasele a X-a și a XI-a).

1**. Războiul de independență a României** - pot fi folosite reproducerile după marele pictor, **Nicolae Grigorescu**, participant la acest conflict: **„Dorobanțul”, Atacul de la Smârdan”,** etc.

2. **Primul Război Mondial (1914- 1918)** - pot fi folosite hărți tematice care să pună în evidenţă schimbările produse¸ în Europa, ca urmare a acestui conflict: dispariția imperiilor: Otoman, Austro - Ungar, German, Rus (Țarist) și apariția de noi state: România Mare, Austria, Ungaria, Turcia, etc.

Pot fi utilizate, de asemeni, texte literare celebre: Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război,* Erich Maria Remarque, *Pe frontul de vest nimic nou*, etc.

În ceea ce privește participarea ţării noastre la conflict se poate atrage atenția asupra marșului care a însoțit trecerea Carpaților de către armata română: *„Treceți batalioane române, Carpații!”.*

3. **Marea Unire (1918)**- poate fi folosită harta României Mari, dar și harta actuală a ţării noastre, care vor fi comparate. Se ajunge, astfel, la menționarea provinciilor care s-au unit în 1918 cu România.

Abordare transdisciplinară

Aceasta poate fi folosită, mai ales la clasa a XI-a, unde programa propune, spre discuție teme precum: „**Impactul tehnologiei asupra mediului**”, „**Viața cotidiană și timpul liber”,** „**Migrații în lumea contemporană**”, „**Contribuții românești la dezvoltarea științei și tehnicii**”.

Astfel, pot fi prezentate teme de mare interes pentru societatea contemporană: poluarea, cauzele migrațiilor contemporane, deci situații pe care ei le trăiesc şi asupra cărora pot face comentarii extrem de interesante.

Aşadar, de măiestria cadrului didactic, de profesionalismul acestuia depinde formarea personalităţii elevului, în care creativitatea joacă un rol foarte important.

DEZVOLTAREA CREATIVITĂŢII ÎN ÎNVĂŢĂMÂNT

Prof. înv. primar Conțiș Maria
Școala Gimnazială ,,Gheorghe Munteanu" Poiana Blenchii, jud. Sălaj

„Dacă nu ne hrănim sufletul, acesta se ofilește, iar fără suflet, viața nu mai are sens. Procesul creativ încetează fără un dialog continuu cu sufletul. Iar creativitatea este ceea ce face ca viața să merite să fie trăită." Marion Woodman

Creativitatea pedagogică defineşte modelul calităţilor necesare educatorului/cadrului didactic pentru proiectarea şi realizarea unor activităţi eficiente prin valorificarea capacităţilor sale de înnoire permanentă a acţiunilor specifice angajate la nivelul sistemului şi al procesului de învăţământ.

Creativitatea face posibilă crearea de produse reale sau mintale, constituind un progres în planul social. Componenta principală a creativităţii o constituie *imaginaţia*, dar creaţia de valoare reală mai presupune şi *o motivaţie, dorinţa de a realiza ceva nou,* ceva deosebit. Şi cum noutatea nu se obţine cu uşurinţă, o altă componentă este *voinţa, perseverenţa* în a face numeroase încercări şi verificări.

Rolul şcolii la formarea comportamentului creator este foarte important, deoarece rămâne principalul instrument pe care societatea îl foloseşte pentru cultivarea creativităţii la membrii ei tineri, de vârstă şcolară.

Preocuparea de formare a independenţei în gândire şi exprimare implică şi o legătură cu familia. Părinţii trebuie convinşi că tutelarea excesivă împiedică dezvoltarea intelectului, manifestarea independentă a gândirii şi fanteziei lui, factori esenţiali în dobândirea viitoare a unei autentice competenţe profesionale.

Se pot face multe pentru educarea spiritului creativ în şcoală. Dar, se vede necesitatea de a modifica destul de mult modul de gândire şi stilul de lucru în clasă, cristalizate în secole de învăţământ tradiţional, prea puţin preocupat de această latură a personalităţii elevului, care capătă în zilele noastre o valoare din ce în ce mai însemnată.

Creativitatea trebuie încurajată şi cultivată prin respectul de sine, ea nu este doar un har dăruit de Dumnezeu unui Eminescu, Enescu, sau Edison, ci este însăşi exprimarea de sine a fiinţei umane, în orice domeniu se manifestă.

Rolul si factorii creativităţii

Despre importanţa creativităţii nu e nevoie să spunem multe: toate progresele ştiinţei, tehnicii şi artei sunt rezultate ale spiritelor creatoare. Desigur, există mai multe trepte de creativitate. C. W. Taylor descrie cinci „planuri" ale creativităţii.

- *Creativitatea expresivă ;*
- *Planul productiv ;*
- *Planul inventiv ;*
- *Creativitatea inovatoare ;*
- *Creativitatea emergentă ;*

În afară de aceste aspecte, dacă nu creativitatea, cel puţin imaginaţia este necesară fiecăruia dintre noi în condiţiile vieţii obişnuite.

În ce priveşte factorii creativităţii, se poate vorbi, mai întâi, de *aptitudini* pentru creaţie. Există anumite structuri cerebrale, pe care nu le cunoaştem, care favorizează imaginaţia, ele creând predispoziţii de diferite grade pentru sinteza unor noi imagini, unor noi

idei. Totuşi, e nevoie de intervenţia mediului, a experienţei pentru ca ele să dea naştere la ceea ce numim talent.

A doilea factor care trebuie amintit este *experinţa,* cunoştintele acumulate. Importantă nu este doar cantitatea, bogăţia experienţei, ci şi varietatea ei. Multe descoperiri într-un domeniu au fost sugerate de soluţiile găsite în altă diciplină.

Se disting două feluri de experienţe:

a) o experienţă directă, acumulată prin contactul direct cu fenomenele sau prin discuţii personale cu specialiştii;

b) o experienţă indirectă, obţinută prin lectură sau audierea de expuneri.

Alţi factori interni ai dezvoltării creativiăţii sunt *motivaţia* şi *voinţa.* Creştera dorinţei, a interesului pentu creaţie, ca şi a forţei de a birui obstacole are, un rol notabil în susţinerea activităţii creatoare.

Societatea are o influenţă deosebit de importantă pentru înflorirea spiritiului creativ într-un domeniu sau altul. În primul rând, intervin cerinţele sociale.

Un alt factor determinat în stimulare creativiăţii îl constituie *gradul de dezvoltare a ştiinţei, tehnicii, artei.*

Educarea creativităţii

Problema educării deliberate a puterii de producţie creatoare a fost pusă încă de la începutul secolului trecut.

Prin însăşi trăsătura ei definitorie – originalitatea – ca ceva nou şi imprevizibil, creativitatea pare a fi incompatibilă cu ideea de educare deliberată.

Multă vreme creaţia a fost considerată apanajul exclusiv al unei minorităţi restrânse. Distingând însă mai multe trepte calitative în creativitate şi observând cum şi eforturile de gândire obişnuită implică ceva nou, cel puţin pentru persoana aflată într-un impas, astăzi nu se mai face o separare netă între omul obişnuit şi creator.

Factorul intelectual (imaginaţie, gândire, tehnici operaţionale) este relativ mai uşor educabil. Factorii de personalitate în sensul larg al noţiunii, care ţin de atitudini, motivaţii, caracter, deprinderi de lucru se lasă mai greu influenţaţi în direcţia şi cu intensitatea dorită de noi, dar odată achiziţiile educative dobândite, persistenţa lor nu se mai măsoară în luni, ci în ani sau etape de vârstă.

La educarea creativităţii sunt importante, deopotrivă, metodele, relaţia profesor-elevi, atitudinea adultului faţă de elev şi atmosfera pe care cadrul didactic o instaurează în clasă.

Trebuie să fim conştienţi şi să combatem anumite piedici în calea manifestării imaginaţiei, creativităţii. Asemenea obstacole exterioare sau inerente individului sunt denumite, de obicei, blocaje.

Criterii de apreciere a creativităţii elevilor

Notele şcolare, ca expresie a randamentului la învăţătură, nu pot reflecta întru totul nivelul creativităţii. Elementele care opun aceste două categorii sunt mai semnificative decât cele care le apropie. Există şi aspecte comune creativităţii şi performanţei şcolare: volumul de informaţii, fluiditatea gândirii, gândirea independentă, perseverenţa în urmărirea scopului.

Majoritatea cercetătorilor au ajuns la aceeaşi concluzie: la aceleaşi rezultate pe plan şcolar ajung atât elevii preponderent inteligenţi, cât şi cei preponderent creativi. Doar calea e diferită: primii - printr-o muncă susţinută şi ordonată, ceilalţi prin spontaneitate şi salturi în utilizarea efortului.

Realizările trecute ale elevului

Acestea constituie un criteriu sigur pentru o primă selecţie a „vârfurilor". O simplă enumerare a succeselor, ca răspuns la chestionarele date de diriginte, îl plasează pe elevul rerspectiv în rândul celor cu potenţial creativ ridicat. Metoda nu mai este discriminantă când coborâm pe scara nivelurilor creativităţii sau la un potenţial creativ care nu a avut încă prilejul

sau nu i-a sosit timpul să se manifeste.

Testele obiective de investigare a creativităţii

Testele sunt destinate să măsoare creativitatea în accepţiunea ei de potenţial creativ şi nu vreo formă particulară, ci potenţial creativ general.

Aprecierea colegilor şi a profesorilor

Cercetătorii afirmă că, împotriva aşteptărilor, elevii identifică mai corect pe colegii creativi decât o fac profesorii.

Alte modalităţi

Fiind un fenomen care angajează cu prioritate o multitudine de trăsături ale personalităţii, creativitatea mai poate fi investigată şi prin metode „clinice": anamneza (adică metoda biografică), inventariile de interese sau de personalitate.

Metode de cultivare a creativităţii

Deşi pare paradoxal, creativitatea este educabilă. Pentru dezvoltarea creativităţii la elevi există două căi:

a) modernizarea sistemică a învăţământului, în toate verigile şi amănuntele sale, în lumina unei pedagogii a creativităţii;

b) introducerea unui curs aplicativ de creativitate ca o materie de sine stătătoare, repetabil la anumite intervale de timp. Acesta va avea un triplu caracter: interdisciplinar (ca metodologie, material faptic şi aplicaţii), supradisciplinar (ca realizare şi finalitate) şi paradisciplinar (ca plasare în programa şcolară, alături de celelalte discipline de studiu).

Aspiraţia spre dezvoltarea spiritului creativ a dus la conceperea unor metode care, pe de o parte, să combată blocajele, iar pe de alta, să favorizeze asociaţia cât mai liberă a ideilor.

Metodele de cultivare a creativităţii sunt *tradiţionale* şi *speciale*.

În prima categorie intră regândirea şi inovaţiile aduse în metodologia evaluării randamentului şcolar al elevului, metodele active deja cunoscute şi frecvent utilizate de cadrele didactice, învăţarea prin descoperire dirijată. Între tehnicile de stimulare a capacităţilor creatoare amintim brainstormingul (considerat un procedeu, dar mai ales ridicat la rangul de principiu), sinectica (însemnând în esenţă valorizarea analogiilor), testele de potenţial creativ utilizate ca exerciţii, o serie de alte tehnici speciale de descătuşare a originalităţii.

Dezvoltarea creativităţii în învăţământ

Câtă vreme creaţia era socotită un privilgiu dobândit ereditar de o minoritate, şcoala nu s-a ocupat în mod special de acest aspect, deşi s-au creat şi clase speciale pentru supradotaţi. Pe lângă efortul tradiţional de educare a gândirii critice, stimularea fanteziei apare si ea ca un obiectiv major. Aceasta implică schimbări importante, atât în mentalitatea profesorilor, cât şi în ce priveşte metodele de educare şi instruire.

În primul rând, trebuie schimbat climatul, pentru a elimina blocajele culturale şi emotive. Se cer relaţii destinse, democratice, între elevi şi profesori. Apoi, modul de predare trebuie să solicite pariciparea, iniţiativa elevilor prin folosirea metodelor. Fantezia trebuie şi ea apreciată corespunzător, alături de temeinicia cunoştinţelor, de raţionamentul riguros şi de spiritul critic.

Procesul creator de tip pedagogic este angajat la nivelul proiectării didactice/educaţiei care presupune valorificarea etapelor de pregăure-incubaţie-iluminare-verificare a modului de realizare a lecţiei, orei de dirigenţie etc în sens prioritar formativ.

Primelee două etape - *pregătirea şi incubaţia* - impun un anumit (auto)control pedagogic, exercitat de cadrul didactic în diferite contexte educaţionale.

Etapa *iluminării* presupune înţelegerea deplină a situaţiei didactice/educative create stimulând decizia originală şi eficientă, condensată afectiv într-un anumit moment. de eliberare, „la care nu se poale ajunge dacă lipsesc premisele obţinute în faza de incubaţie" (Landau, Erika).

Etapa *verificării* definitivează procesul creator, exprimat printr-un produs specific – simbol, sens verbal, obiect, acţiune, relaţie socială etc. - care respectă particularităţile domeniului de referinţă (ciclu, disciplină de învăţământ), acţionând la nivelul perfecţionării corelaţiei subiect-obiect, angajată în mediul şcolar şi extraşcolar

Produsul creator de tip pedagogic este situat la nivelul inventivităţii care reflectă capacitatea educatoarelor, învăţătorilor, profesorilor, de „a produce" corelaţii instrucţionale şi educaţionale noi în raport cu realizările anterioare.

În această accepţie, valorificând o teză de bază, afirmată la nivelul praxiologiei - „orice lucru bine făcut este un lucru nou" (Kotarbinski, Tadeusz) - orice activitate didactică/educativă (lecţie, oră de dirigenţie etc.) eficientă este o activitate nouă care asigură adaptarea proiectului pedagogic la situaţiile concrete ale clasei şi ale câmpului psihosocial, aflate într-o continuă schimbare şi transformare. Această tendinţă susţine în timp (auto)perfecţionarea permanentă a activităţii didactice/educative cu efecte optimizante nu numai în plan psihopedagogic, ci şi în plan social (cultural, politic, economic).

Bibliografie:

- Cerghit, Ioan, *Metode de învăţământ*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti,1976;
- Cucoş, Constantin, *Pedagogie*, Editura Polirom ,Iasi, 2001;
- Maria, Gârboveanu, *Stimularea creativităţii elevilor în procesul de învăţământ,* Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti,1981;
- Stoica, Ana, *Creativitatea elevilor. Posibilităţi de cunoaştere şi educare,* Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti,1983;
- Voiculescu, Florea, *Analiza resurse-nevoi şi managementul strategic în învăţământ,* Editura „Aramis", Bucureşti, 2004.

CONTRIBUȚIA LECTURII LA DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII ELEVILOR

Prof. înv. primar Covaciu Ana
Școala Gimnazială Vad, jud. Cluj

Un proverb românesc ne spune:"**Cartea face omul - om, ca altoiul pomul — pom"**. Aceasta înseamnă recunoaşterea faptului că ajungerea la adevărata şi deplina condiţie de om se realizează prin intermediul cărţilor, că prin ele se moşteneşte de la înaintaşi şi se transminte urmaşilor patrimoniul culturii şi al civilizaţiei naţionale, al culturii şi al civilizaţiei universale. Eveniment cultural – constituind altădată un privilegiu – lectura cărţilor devine în zilele noastre o activitate la îndemâna tuturor, şi după cum o impun cerinţele societăţii, ea trebuie să se constituie într-o activitate cotidiană fundamentală, deoarece contribuie la îmbogaţirea vieţii fiecăruia dintre noi. Dar, pentru ca apropierea de carte să devină o deprindere zilnică si, mai mult, ca plăcerea de a citi să devină o necesitate dorită şi trăită, ea trebuie cultivată înainte chiar de învăţarea alfabetului, prin preocuparea permanentă a părinţilor de a-i obişnui cu frumuseţea inegalabilă a lecturilor. Este foarte important ca ai noştri copii să aiba "cultura lecturii" inoculată încă de timpuriu, părintele dându-i propriul exemplu prin aşezarea, cât mai des posibil, într-un fotoliu cu o carte bună în faţă. Cel mic va fi tentat în primul rând să imite gestual părintele, mai apoi se va întreba ce citeste maturul din faţa lui, ca, în final, să descopere odată cu însuşirea "tainelor alfabetului" marele univers pe care-l ascunde plăcerea de a lectura. Dar avem din păcate si exemplificarea opusă; dacă un copil a văzut că părinţii, fraţii mai mari, rudele nu citesc, el de ce să citească ? Dacă acasă la el nu există nicio carte, el de ce să cumpere cărţi ?

În 2006, Parlamentul European şi Consiliul UE au adoptat o *Recomandare* cu privire la stabilirea de competenţe cheie pentru învăţarea de-a lungul întregii vieţi, cu scopul de a ne integra cât mai armonios în societatea în care trăim şi de a rezolva problemele pe care societatea ni le pune în faţă. Una dintre aceste competenţe este cea de comunicare în limba maternă şi ea presupune:

- capacitatea de a comunica în scris şi verbal, de a înţelege şi a-i face pe alţii să înţeleagă diferite mesaje în situaţii variate
- capacitatea de a citi şi de a înţelege diferite texte adoptând strategia potrivită scopului citirii (informare / instruire / de plăcere) şi diferitelor tipuri de text
- capacitatea de a scrie texte pentru o varietate de scopuri; monitorizarea procesului de scriere, de la „draft" (şablon) până la „bun de tipar"
- capacitatea de a distinge informaţia relevantă de cea nerelevantă
- capacitatea de a-ţi formula propriile argumente într-o manieră convingătoare şi a lua în considerare alte puncte de vedere experimate atât verbal cât şi în scris.

Este unamim recunoscut faptul că foarte multe conflicte sau neînţelegeri apar din cauza unui deficit de comunicare. Aceasta înseamnă că, cu cât vom sti mai bine să comunicăm, cu atât mai multe şanse avem de a preîntâmpina conflictele.

Competenţa cheie de comunicare în limba maternă este un ţel care trebuie atins la finele învăţământului obligatoriu. Ea se formează şi se atinge treptat prin competenţele generale şi specifice limbii şi literaturii române şi prin intermediul obiectivelor operaţionale stabilite pe parcursul lecţiei.

Trezirea şi educarea interesului pentru lectură se realizează prin acţionarea asupra raportului dintre obiect şi necesitate, astfel încât obiectul - în cazul nostru cartea - să răspundă unei necesităţi intelectuale şi afective a copilului. Acest fapt nu impune existenta unui anumit nivel de instruire din partea părinţilor, dar cere tuturor conştiinţa clară asupra importanţei

lecturii în dezvoltarea deplină a copilului şi preocuparea permanentă si constantă de a-i trezi interesul pentru aceasta activitate.

Ca exemplificare ne putem gândi la modelul Smarandei Creangă, mama marelui nostru scriitor care, în inegalabilele sale *Amintiri din copilărie* notează : «Si când învăţam eu la şcoală, mama învăţa cu mine acasă şi citea acum la ceaslov, la psaltire şi *Alexandria* mai bine decât mine şi se bucura grozav când vedea că mă trag la carte.»

Odată cu învăţarea scris-cititului, cartea devine un bun accesibil copilului. Efortul stimulativ pentru lectură pe care-l cultivă părinţii i se adaugă efortul sistematic al şcolii. Din acest moment, lectura devine calea directă şi sigură pentru însuşirea formelor şi nuanţelor gândirii ca şi pentru exprimarea cu claritate şi precizie a ideilor proprii.

Rolul educatorului este de a urmări nu numai "cât", ci şi "ce" şi "cum" citesc elevii săi. Nu numărul mare de cărţi citite contează, ci valoarea artistică , educativă şi formativă a acestora. Un obiectiv important pentru fiecare clasă, dar mai ales pentru profesor, este trezirea interesului elevilor pentru lectură. Odată format, gustul pentru lectură se poate transforma într-o adevărată pasiune, care se poate resimţi toată viaţa.

Intervenţia învăţătorului în clasele ciclului primar este absolut necesară, în vederea formării gustului pentru lectură. Fără a i se comunica , micul şcolar este purtat printre multitudinea de tipuri de lectură . Iată câteva modalităţi de clasificare:

- ***lectura liniară*** - textul e parcurs secvenţial şi în întregime (de la început până lasfârşit).;
- ***lectura literară*** - accentul se pune mai mult pe "cum" se spune decât pe "ce" se spune;
- ***lectura informativă*** - e o lectură selectivă care vizează obţinerea unei idei de ansamblu asupra textului;
- ***lectura exploratorie*** - constă în recuperarea unui simbol sau a unui grup de simboluri predeterminate din ansamblul unui text (găsirea unei referinţe în dicţionar, a numărului de telefon în anuarul abonaţilor, etc.);
- ***lectura de cercetare*** - este o variantă a lecturii exploratorii, ea constă în recuperarea unei informaţii pe o temă prestabilită, dar căreia nu-i cunoaştem cu precizie reprezentareasimbolică; e caracterizată de inspecţia atentă a textului în direcţia globalităţii, nu însă aliniarităţii, şi de frecvente mişcări înainte-înapoi;
- ***lectura obligatorie*** – e stabilită prin programele scolare şi este în mare parte cuprinsă sau discutată în manuale. Se urmăreste stabilirea unui contact cu diverse creaţii literare şi deprinderea de a analiza cuprinsul unor opere literare.;
- ***lectura suplimentară*** - are ca scop stimularea interesului pentru lectura şi formarea de cititori pasionaţi.

O secvenţă foarte importantă în stimularea interesului pentru lectură este legată de felul în care se recomandă ce să citeasca şi cum să citească elevii. Pentru a preveni receptarea ca obligativitate a lecturii particulare se va stârni curiozitatea elevilor în diferite feluri: nu se va da lista anuala la începutul semestrului I , ci se vor stabili titluri pe 2-3 saptamâni; va face prezentarea unor carti în asa fel încât sa ambitioneze elevii în achizitionarea si lecturarea lor; va povesti incomplet momente ale unor naraţiuni, lasând elevilor un semn de curiozitate în finalizarea întâmplărilor; va caracteriza unele personaje, îndemnând elevii la cautarea independentă, prin lectura integrală, a locului acestora în naraţiune, a relaţiilor cu alte personaje; va recita una sau două strofe dintr-o lirică sau poem liric, îndemnând elevii la realizarea integralităţii textului; va controla fişele de biblioteca ale copiilor şi va vedea bibliotecile lor personale. Pentru organizarea şi desfăşurarea îndrumării lecturii suplimentare a elevilor, se vor putea folosi ca metode, la clasele I si a II-a, citirea expresivă şi povestirea.

Începând cu clasa a III-a, elevii vor realiza într-un caiet de lecturi suplimentare, însemnări personale asupra celor citite . În acest caiet, elevii vor nota titluri, autori, citate, vor povesti, vor înregistra numele personajelor, vor caracteriza sumar unele personaje, îşi pot exprima părerea asupra unor fapte, personaje, expresii literare. Este important ca asemenea

notaţii să fie verificate periodic de către învăţător, făcând aprecieri stimulative, spre a determina elevii să-şi formeze un stil de afişare, selectare şi de înregistrare a informaţiilor acumulate din cărţi.

Popularizarea carţilor este o formă esenţială de stimulare a interesului pentru alcătuirea unei biblioteci personale, de formare a dragostei pentru carte, pentru citit. Popularizarea cărţilor se face prin: vizitarea bibliotecii; organizarea de întâlniri cu scriitori; organizarea de expoziţii de cărţi; medalioane literare; participarea la spectacole de teatru; vizitarea librăriilor.

Publicarea creaţiilor artistice ale elevilor la gazeta de perete a clasei, în reviste pentru copii, în revista şcolii este o altă metoda în stimularea interesului pentru lectură.

Efectuarea tabelului cu evidenta lecturii elevilor si afisarea lui în clasa va stimula concurential cititul cărţilor. Văzând ce si cat au citit colegii, elevii se vor ambiţiona să aibă în dreptul numelui lor cât mai multe şi variate texte lecturate.

Lectura suplimentară a elevilor este un excelent suport pentru realizarea obiectivelor citirii. Iubirea pentru carte se formează în mod sistematic, cu multă rabdare şi îndrumare. Este cea mai frumoasă achizitie a elevului care se exprimă, ca aleasă satisfacţie, pentru întreaga viaţă. Cititul cărţilor devine o utilă formă de recuperare a timpului şi un excelent prilej de fascinaţie.

Stimularea interesului pentru lectură al elevilor se realizează tot de către învăţător prin alegerea unor activităţi de tipul:

- săptămâna familiei / fratilor;
- personalizarea grupului de lectură / clasei;
- minutul de lectură;
- ora de lectură;
- ateliere de lectură;
- spectacolul lecturii;
- exerciţii de lectură a textului dramatic.
- repertoar de lectură (completat săptămânal de către învăţător pentru a reconstitui profilul de cititor al fiecărui elev);
- ora poveştii (mediatorul se foloseste de albume cu imagini sau nu);
- sacul cu poveşti
- hora cărţilor
- înregistrarea unei cărti;
-cei mari citindu-le celor mai mici etc.

Ce poate fi mai mulţumitor pentru un dascăl, decât atunci când vede in elevii săi adepţi ai cititului, consumatori pasionaţi de lectură, care pot să inteleagă ceea ce citesc, să deosebească ceea ce e bun, util şi educativ de ceea ce e rău şi dăunator, să-şi formuleze clar o opinie despre cartea citită.

Numai cel căruia i s-a insuflat în copilărie gustul pentru lumea minunată a cărţii va caută şi îşi va găsi timp pentru aceasta activitate de minte şi de suflet.

Orele de lectură la ciclul primar, proiectate, desfăşurate şi evaluate cu profesionalism de către învăţător vor conduce la dezvoltarea competenţelor de comunicare ale elevului, care va avea urmatorul profil:

- civilizat, sociabil, comunicativ, implicat, interesat, creativ;
- va întelege că poate comunica, transmitând celor din imediata apropiere propriile gânduri într-un mod care să-l facă înţeles;
- va respecta regulile unui dialog civilizat;
- va descoperi ca poate comunica folosind o multitudine de limbaje convenţionale şi neconvenţionale;

- va reflecta la importanţa comunicării în viaţa fiecăruia şi se va apropia mai uşor de bogaţia transmisă prin intermediul mesajelor scrise*;*
-va observa că prin intermediul comunicării se poate apropia de cei din jurul său, stabilind relatii armonioase;
- va fi interesat să găsească soluţii la diferite probleme prin intermediul comunicării, carţilor,calculatorului;
- va cunoaste unde/cum găseţte informaţiile de care are nevoie;
- va descoperi plăcerea lecturii dintr-o carte sau orice alt suport, placerea de a merge la teatru sau de a viziona un film.

Bibliografie:

Alina Pamfil , ***Limba şi literatura română în şcoala primară – perspective complementare,*** ed. Paralela 45, Piteşti 2009

Ioan Şerdean, ***Metodica predării limbii române la clasele I-IV, ed. Didactică şi Pedagogică,*** Bucureşti 1993

Elena-Simona Bernat, ***Tehnica învăţării eficente****, Presa Universitară Clujeană ,Cluj-Napoca 2003*

IMPLICAREA PROFESIONALISMULUI DIDACTIC ÎN DEZVOLTAREA EDUCAȚIEI ȘI CREATIVITĂȚII ELEVILOR

Profesor Creț Ioan Viorel
Școala Gimnazială „Avram Iancu” Dej, judeţul Cluj

Profesionalismul este o calitate pe care ar trebui să o dețină fiecare educator și trebuie să fie prezentă permanent pe întreg parcursul carierei didactice.

Una dintre componentele esențiale ale profesionalismului este construirea și menținerea relațiilor cu elevii, părinții și alți educatori. Calitatea acestor relații poate defini adesea succesul sau eșecul pentru toți educatorii.

Profesionalism, înseamnă exercitarea unei meserii până la cele mai mici detalii , înseamnă cunoştinţe specializate, competenţe, onestitate şi integritate, muncă de calitate, respect (faţă de sine şi faţă de ceilalţi) dorinţa permanentă de dezvoltare.

În același timp, profesionalismul profesorilor este foarte important. Rezultatul procesului educațional depinde în mare măsură de personalitatea profesorului, competența profesională a profesorului este o proprietate importantă de care depinde calitatea predării. Profesorul este una dintre cele mai importante figuri în formarea personalității copilului. Prin "competență" se înțelege, în primul rând, capacitatea oamenilor de a lucra eficient în orice condiții și în special în schimbare. Termenul "profesionalism" reflectă gradul de stăpânire a structurii activității profesionale, în conformitate cu standardele existente în societate. Pentru a obține acest lucru este nevoie nu numai de dorințe și abilități, ci și de dorința de a învăța constant.

Competența profesională a profesorului poate fi, specifică, se referă la capacitatea de a-și desfăşura activitățile la cel mai înalt nivel şi competența personală care presupune dezvoltarea și auto-exprimarea, și prezența unor modalități de auto-realizare. Toate aceste aspecte ale profesionalismului sunt foarte importante în activitățile profesorului, astfel personalitatea profesorului este un exemplu pentru elevii cu care lucrează. Prin urmare, profesorul ar trebui să fie caracterizat, în primul rând, ca o personalitate pe deplin dezvoltată, cu o bogată lume internă, bine pregătită în diferite tehnici și întotdeauna gata să învețe lucruri noi.

Profesionalismul profesorului în contextual actual contemporan constă în aplicarea noului curriculum educațional centrat pe dezvoltarea competențelor. Creativitatea la elevi înseamnă libertatea de a se exprima, sau a construi ceva pe baza competențelor dobândite şi dezvoltate anterior. La dobândirea competențelor contribuie decisiv profesorul .

În perspectiva tradiţională, profesorul transmite cunoştinţe elevilor pasivi, accentul fiind pus pe fapte şi pe obţinerea răspunsului corect , accentul este pus pe răspunsuri limitate la probleme limitate şi pe îndeplinirea unei sarcini prescrise. Ceea ce este învăţat este lipsit de context semnificativ accentul este pus pe sarcina specifică independent de context.

În perspectiva modernă sub supravegherea profesorului, elevii îşi asumă responsabilitatea propriei învăţări, dezvoltându-şi pe parcursul acestui proces competenţe metacognitive şi autoevaluative (competenţe de învățare pe tot parcursul vieții) Elevii îşi asumă responsabilitatea pentru identificarea şi rezolvarea problemelor şi pentru adaptarea la schimbare prin învăţare.

Există preocupări pentru configurarea unui profil de formare al absolventului unde competența este baza dezvoltării curiculare, profil care să răspundă nevoilor sociale, aspiraţiilor tinerilor modelate de cultura contemporană, a globalizării.

Competențele cheie sunt repere ale sistemelor de educație și formare europene si o necesitate pe piața muncii dar și pe piața educațională.

Competenţa este definită ca abilitate de a răspunde cerinţelor sau de a îndeplini cu succes sarcini, componentele competenţei fiind atât cognitive cât şi non-cognitive (cunoştinţe, abilităţi cognitive, abilităţi practice, atitudini, emoţii, valori, motivaţii)

Curriculum centrat pe dezvoltarea competentelor prezinta un „profil de formare european" structurat pe baza a opt competențe cheie. Acestea sunt următoarele :

➢ comunicare în limba maternă – Competența împărtășește dimensiunile fundamentale ale comunicării în limba maternă: înțelegerea, exprimarea și interpretarea conceptelor, ideilor, emoțiilor, faptelor și opiniilor în formă orală și scrisă, în maniere adecvate și creative într-un registru de contexte societale și culturale (în educație și formare, la locul de muncă, acasă și în timpul liber) în funcție de dorințe și nevoi

➢ comunicare în limbi străine – exprimarea și interpretarea conceptelor, ideilor, emoțiilor, faptelor și opiniilor în formă orală și scrisă precum și interacțiunea lingvistică în maniere adecvate și creative într-un registru de contexte societale și culturale, în educație și formare, la locul de muncă, acasă și în timpul liber. Competența include și: mediere și înțelegere interculturală.

➢ competenţe matematice şi competenţe de bază în ştiinţe şi tehnologii – dezvoltarea și aplicarea gândirii matematice pentru rezolvarea unui registru de probleme în situații cotidiene. Competența se construiește pe achiziții solide de numerație, accentul fiind pus pe proces și pe activitate cât și pe cunoștințe. Competența implică și utilizarea modurilor specifice de gândire (gândire logică și spațială) și de prezentare (formule, modele, construcții, grafice, diagrame); Competența în științe se referă la utilizarea corpusului de cunoaștere și metodologie folosit pentru explicarea lumii naturale, pentru a identifica întrebările și pentru a trage concluzii pe bază de date empirice.Competența în tehnologie se referă la aplicarea acestei cunoașteri și metodologii ca răspuns la dorințele și nevoile umane. Competența include și înțelegerea schimbărilor determinate de activitatea umană precum și responsabilitatea ca cetățean față de acestea.

➢ competența digitală – Utilizarea pe scară largă, dar și critică, a noilor tehnologii la locul de muncă, în timpul liber și pentru comunicare. Implică: utilizarea calculatorului pentru a accesa, evalua, stoca, produce, prezenta, schimba informație, precum și comunicarea și participarea în rețele prin intermediul internetului.

➢ a învăța să înveți – Perseverarea și persistența în cadrul învățării, organizarea propriei învățări, inclusiv managementul timpului și al informației atât la nivel individual cât și de grup. Implică și conștientizarea procesului și a nevoilor de învățare, identificarea oportunităților precum și depășirea obstacolelor pentru a avea succes în învățare. Competența presupune achiziția și procesarea de noi cunoștințe și deprinderi precum căutarea și valorificarea sprijinului exterior pentru învățare; construirea cunoașterii pe baza a ceea ce este deja învățat și pe experiențe de viață pentru a putea aplica apoi noile achiziții acasă, la locul de muncă, la școală și în formarea profesională. Motivația și încrederea sunt cruciale pentru această competență.

➢ competenţe sociale şi civice - Participarea efectivă și constructivă la viața socială și profesională, cu precădere în societăți tot mai diverse, inclusiv rezolvarea conflictelor, când e necesar. Competența civică conduce la participarea în viața civică pe baza cunoașterii conceptelor și a structurilor sociale și politiceși a implicării în participarea activă și democratică.

➢ spirit de inițiativă și antreprenoriat – Transformarea ideilor în acțiune. Competența include creativitate, inovație, asumarea riscurilor precum și dezvoltarea și managementul proiectelor. Această competență îi sprijină pe subiecți în viața cotidiană, precum și la locul de

muncă pentru a profita de oportunități. Reprezintă un fundament pentru abilități și cunoștințe mai specifice pentru aceia care contribuie la dezvoltarea de activități comerciale și sociale. Include și conștientizarea valorilor etice și promovarea bunei guvernanțe.

➢ sensibilizare şi exprimare culturală – Aprecierea importanţei exprimării creative a ideilor, experienţelor şi emoţiilor printr-un registru de mijloace care includ muzică, artele spectacolului, literatură, arte vizuale.

Competenţele cheie sunt prezentate ca rezultate ale învățării, fiind ansambluri de cunoştinţe, abilităţi şi atitudini care urmează să fie formate tuturor tinerilor, ca instrumente culturale pentru învățarea pe parcursul întregii vieți.Toate competenţele cheie sunt în mod egal importante, pentru că fiecare dintre ele poate contribui la o viaţă de succes în societatea cunoaşterii.

Multe dintre aceste competenţe se întrepătrund şi se conectează : aspecte considerate esenţiale într-un anumit domeniu sprijină dezvoltarea competenţei dintr-un alt domeniu. Se raportează atât la viață personală („acasă”, „în timpul liber”) cât și la viață socială și profesională („în societate”, „la locul de muncă”).

În concluzie profesionalismul profesorului constă în aplicarea noului curriculum centrat pe dezvoltarea competeţtelor care are ca rezultat formarea unui absolvent ,, creativ,, cu o adaptare flexibilă la o lume în rapidă schimbare şi profundă interconectare.

PROIECTUL TEMATIC „ZILE MINUNATE DE ȘCOALĂ”

Prof. înv. primar, Dunca Marilena
Școala Gimnazială „Avram Iancu” Dej, judeţul Cluj

„Nu există deloc lucruri mari, nici lucruri mărunte. Există altceva. Altceva înseamnă ceea ce-mi place şi ceea ce fac”. (Jacques Prevert)

Evaluarea autentică este o formă de evaluare continuă, cu caracter preponderent formativ, care are în vedere activizarea elevului ca participant direct la propria formare, conştientizându-i permanent nivelul propriilor performanţe, dar şi căile pe care trebuie să le urmeze. Una dintre metodele de evaluare pe care o folosesc adeseori în evaluarea elevilor mei este proiectul tematic - metodă de evaluare prin care se creează situaţii complexe de evaluare-învăţare şi care motivează elevii să participe efectiv cu bagajele de cunoştinţe, deprinderi , abilităţi, reuşind să obţină produse finale spre mulţumirea sufletească a tuturor:elevi, învăţător, părinţi.

Metoda proiectului tematic presupune o abordare transdisciplinară a unei teme bine stabilite în raport cu cerinţele programelor şcolare, cu capacităţile intelectuale implicate, dar şi cu interesele şi abilităţile practice ale elevilor, fiind o formă de evaluare motivantă pentru ei, chiar dacă volumul de muncă este sporit.Activităţile integrate care se desfăşoară pe parcursul unui proiect tematic asigură o învăţare activă, reflectând interesele şi experienţa elevilor şi au finalităţi reale. În cadrul lor, elevul îşi concentrează atenţia şi energia, cu atât mai mult cu cât are oportunitatea de a-şi personaliza cunoştinţele dobândite prin mijloace artistice: creaţii „literare”, postere educative, afişe, desene, albume, jocuri, produse practice. Este o metodă complexă, care necesită o perioadă mare de timp-una sau mai multe săptămâni şi care se poate realiza individual şi în grup, aducând, astfel, mai multe beneficii.

Avantajele folosirii proiectului tematic în evaluare sunt multiple: ¾ valorizează experienţa cotidiană, informaţiile şi interesele elevilor: aceştia trebuie să–şi folosească cunoştinţele, deprinderile,abilităţile şi capacităţile în contexte noi, să caute informaţii suplimentare, să le combine, să formuleze probleme, să caute soluţii; ¾ oferă posibilitatea fiecărui elev de a se manifesta plenar în domeniile în care capacităţile sale sunt cele mai evidente; ¾ oferă oportunităţi pentru realizarea unei cooperări educaţionale între principalii actori: elev-elev, elev-învăţător, învăţător-elev-părinte; ¾ stimulează acumularea de cunoştinţe, dezvoltă capacităţile şi abilităţile de comunicare, colaborare şi ajutor , determinând învăţarea reciprocă; ¾ contribuie la formarea atitudinii de gândi înainte de a acţiona şi la conştientizarea faptului că doar împreună oamenii pot reuşi să realizeze ceea ce îşi propun; ¾ oferă un context flexibil de organizare a evaluării printr-o multitudine de alte metode didactice.

Proiectul tematic susţine individualizarea actului educaţional, oferind elevului posibilităţi multiple şi variate de a-şi valorifica potenţialul de cunoştinţe dobândit, modul în care le posedă, modul în care ştie să le valorifice şi modul de expunere. Produsele finale obţinute contribuie la reuşita şcolară a elevului, la mulţumirea sufletească a lor, a cadrului didactic şi a părinţilor. Dacă li se cere elevilor să descrie ceea ce simt, să-şi măsoare propriul progres avem o evaluare autentică, o învăţare „reciprocă”, interesantă, stimulativă, relaxantă şi plăcută pentru elev. Rolul hotărâtor în realizarea proiectului tematic îl are capacitatea cadrului didactic de a determina şi organiza activităţi la nivelul posibilităţilor minime-medii-maxime ale colectivului de elevi.

Proiectele tematice desfășurate cu o generație de elevi, timp de 5 ani au fost următoarele:

***100 de zile de școală*-Turul galeriei** –colecții de 100 de obiecte realizate de elevi împreună cu membrii familiei

- Proiectul a urmărit dezvoltarea competenţelor specifice tuturor disciplinelor și aplicarea acestora în noi contexte de învățare.
- Exprimarea unor gânduri, păreri, emoții în cadrul unor mesaje simple în contexte familiare de comunicare;
- Participarea la interacţiuni în contexte familiare pentru rezolvarea unor probleme de viață sau la școală;
- Realizarea unor experimente, a unor produse pentru nevoi curente și rezolvarea unor probleme simple din mediul înconjurător;
- Manifestarea curiozităţii, creativităţii şi entuziasmului în realizarea sarcinilor de lucru fără teama de a greşi;
- Exprimarea bucuriei în realizarea de lucrări simple;

***200 de zile de școală*-Coșul toamnei**

Am organizat un târg cu produse specifice toamnei, urmărind:

- dezvoltarea de competențe sociale si civice, precum și de antreprenoriat.
- asumarea unor sarcini de lucru care implică hotărâre, angajament în realizarea unor obiective, inițiativă, creativitate, cooperare;

***300 de zile de școală*-Serbarea Abecedarului**

- Participarea la proiecte culturale organizate în școală
- Concentrarea atenției și perseverarea în lucru până la finalizarea sarcinii

***400 de zile de școală*-Cartea , prietena mea**

- Elevii au realizat cărți uriașe, care au cuprins creații proprii-texte, povestiri, poezii, interviuri , ghicitori, pe care le-au prezentat părinților și bunicilor în cadrul serbării de Crăciun.
- Au demonstrat competențe specifice limbii române, matematicii, limbii engleze, artelor plastice, muzicii,educaţiei civice și au contribuit la dezvoltarea tipului de inteligență specifică fiecărui elev.Fiecare echipă a avut participanți cu diferite tipuri de inteligență, iar produsul final a fost deosebit .

***500 de zile de școală*-Centenarul României**

- Elevii au realizat 500 de semne de carte cu tematica Unirii , cu modele repetitive, folosind axe de simetrie, frize, desene , le-au înfoliat și le-au inmânat tuturor colegilor din clasele primare din școală.

***600 de zile de școală*-Parada costumelor Eco**

- Am urmărit manifestarea interesului pentru un mediu curat și pentru sănătatea propriei persoane;
- Aplicarea unor reguli elementare de igienă personală şi de comportament responsabil în raport cu mediul;
- Manifestarea curiozităţii în abordarea de sarcini, fără teama de a greşi;

***700 de zile de școală*-Popoare de ieri si de azi**

- Proiectul interdisciplinar s-a desfășurat în semestrul I al clasei a IV-a și a fost o sinteză

a competențelor specifice însușite în cadrul lecțiilor de istorie, geografie, educație civică, muzică și mișcare, arte si abilități practice, limba română, matematică, științe.

- Elevii s-au documentat , au realizat prezentări power point despre anumite țări și popoare, obiceiuri culinare, dansuri și costume tradiționale, au prezentat curiozități sau mici informații științifice ,au dansat, au cântat, au preparat mâncăruri specifice țărilor studiate.

***800 de zile de școală*-Adio, clase primare!**

- Proiectul s-a încheiat demonstrând din plin competențele digitale în școala on line.
- În colaborare cu profesorii clasei, am realizat și un filmuleț cu mici amintiri din parcursul elevilor în clasele primare.
- În cele 800 de zile de școală am colaborat foarte mult cu familiile elevilor mei și am reușit
- să -i implic în toate activitățile școlare sau extrașcolare, pe baza proiectelor tematice.

CREATIVITATEA…O PROVOCARE?

Prof.înv.primar, Engheș Maria-Gabriela
Școala Gimnazială „Avram Iancu” Dej, judeţul Cluj

Viaţa modernă, cu schimbările socioeconomice şi micşorarea depozitului de resurse convenţionale, impune dezvoltarea creativităţii şi punerea ei în slujba progresului uman şi bunăstarea materială şi spirituală a omenirii. Rolul cel mai important în depistarea, stimularea şi finalizarea creativităţii îl ocupă şcoala. Astfel, şcoala contemporană trebuie să fie centrată pe elev, oferindu-i posibilitatea de dezvoltare la maxim aptitudinilor a şi capacităţilor creatoare prin procesul învăţării. Cercetările în domeniul creativităţii au arătat că există interacţiune între creativitate, inteligenţă, randament şcolar, conţinutul învăţământului şi rezultatele învăţării. Arthur Koestler spunea că „Creativitatea este un proces de învăţare aparte, la care elevul şi profesorul sunt una şi aceeaşi persoană” fapt ce demonstrază că fiecare cadru didactic are azi o mare responsabilitate în procesul de învăţământ, în sensul că e obligat să le ofere elevilor posibilitatea dobândirii unei experienţe sociale şi constructive noi, bazată pe colaborare şi cooperare în rezolvarea problemelor vieţii, ca să poată să-şi asigure convieţuirea într-o lume paşnică.

În contextul învățământului de astăzi, rolul și importanța cadrului didactic capătă o altă dimensiune datorită instruirii interactive, cât și a celei creative. Astfel, atmosfera pe care o crează acesta în clasă reprezintă un factor cu influenţă majoră asupra comportamentului de învăţare al elevului. Crearea climatului favorabil, a unei colaborări eficiente între dascăli şi elevi, o atmosferă caldă, afectivă, pozitivă, de exigenţă, dar şi de înţelegere, de responsabilitate este o condiţie esentială ce trebuie indeplinită la lecţie.

A avea creativitate pedagogică înseamnă a deține una dintre aptitudinile esențiale ale personalităţii didactice. Putem evidenţia următoarele trăsături ale personalităţii pedagogului creativ: *„orientarea spre formarea copilului ca personalitate creatoare, tactul pedagogic, empatia, imaginaţia pedagogică, gândirea divergentă, aprecierea şi susţinerea de către educator a imaginaţiei copiilor, artistismul, simţul dezvoltat al umorului, abilitatea de a crea situaţii de probleme, de a provoca întrebările copiilor cât şi abilităţi creative’’* (Cemortan S. pag. 59). Pedagogul are rolul de a stimula efortul copilului, tendinţa acestuia de fi original, inventiv, creativ. Atitudinea profesorului are un rol major în crearea unei atmosfere prielnice stimulării şi dezvoltării învăţării interactiv-creative.

Conform pedagogiei Freinet, *„fundamentul creativităţii îl constituie libertatea de manifestare, libertatea de gândire şi libertatea de exprimare a cunoştinţelor, a gândurilor, a faptelor. În acest sens, sunt adecvate activităţile care cer spontaneitate şi contribuie la dezvoltarea independenţei în gândire şi în acţiune’’ (Cosmovici A. Iacob L. pag. 163)*

Dascălul creativ dă libertate elevilor să-şi spună părerea promovând o atitudine deschisă, respectă opiniile celorlalţi, le întăreşte convingerea că pot emite judecăți valoroase, îi antrenează în procesul de evaluare, le comunică criteriile de evaluare şi le oferă timp suficient exersării. Pentru a stimula creativitatea elevului, profesorul însuşi trebuie să fie creativ, să manifeste un comportament şi o atitudine pozitivă în acest sens.

Un dascăl creativ utilizează în procesul de predare– învăţare- evaluare, învățarea prin colaborare în mod eficient . Pentru reușita unor astfel de activități, acesta trebuie să dețină urmatoarele competențe:

- <u>competenţa energizantă</u>: se referă la capacitatea profesorului de a-i antrena pe elevi să se implice activ în rezolvarea unor sarcini. Elevii trebuie stimulaţi să nu se oprească la o prima soluţie, ci să caute soluţii alternative.

- competenţa empatică: are în vedere abilitatea de a se transpune în situațiile pe care elevii le parcurg. În acest mod îşi va cunoaşte elevii mai bine şi se va îmbunătăţi şi comunicarea cu ei.
-competenţa organizatorică: se referă la abilităţile organizatorice ale dascălului pentru lucrul pe grupe, impunerea regulilor necesare învăţarii prin cooperare. Mai mult, cadrul didactic trebuie să știe să intervină în situaţii de criză, să aplaneze conflictele şi să dirijeze activitatea în sensul dorit. El urmărește continuu legătura dintre participanți şi tema activităţii pentru evitarea abaterilor.
- competenţa ludică: vizează capacitatea cadrului didactic de a integra elemente ludice în activitățile de învăţare pentru a le face mai atractive, dar şi pentru susținerea efortului intelectual şi fizic pe o perioadă mai lungă de timp.
- competenţa interrelaţională: se referă la competențele de comunicare cu elevii cu scopul de a dezvolta la aceștia abilităţile sociale. Dascălul trebuie să dovedască toleranţa şi deschidere faţă de ce este nou şi să încurajeze originalitatea răspunsurilor elevilor. Efectul va fi crearea de astfel de disponibilităţi și la elevi în relaţia lor cu ceilalţi.

Cadrul didactic pot face foarte mult pentru stimularea creativităţii elevilor. Cercetările pe această temă au arătat că atitudinea pozitivă a dascălului faţă de creativitate este unul dintre cei mai importanţi factori care facilitează creativitatea. O primă condiţie a dezvoltării creativităţii elevului este ca acesta să ştie ce înseamnă a fi creativ, să aibă cunoştinţe de bază despre creativitate, despre psihologia creativităţii, despre posibilităţile de dezvoltare a acesteia în procesul de învăţământ. E necesar a se respecta personalitatea creatoare a elevului. Acest lucru nu este uşor dacă ne gândim la faptul că elevii creativi pun întrebări incomode, oferă soluţii inedite de rezolvare a problemelor, nerespectând procedeele stereotipe, sunt de o curiozitate uneori supărătoare. Uneori, dascălii tind să aprecieze mai mult elevii disciplinaţi, care îşi îndeplinesc sarcina fără să comenteze şi sunt dispuşi să accepte judecata profesorului sau pe cea a majorităţii. Un elev care este capabil să nu fie de acord cu majoritatea poate trezi sentimente negative, chiar dacă opinia lui e justă. Sunt şi situaţii în care marea majoritate a elevilor simt ceea ce preţuiesc aceștia, un anume comportament conformist şi atunci ei dau curs acestor aşteptări ale lor. Este foarte important ca dascălul să nu reprime manifestările elevilor creativi, să încurajeze libera exprimare a opiniilor, să stimuleze imaginaţia sau soluţiile mai deosebite. Elevii trebuie să-şi poată manifesta liber curiozitatea şi spontaneitatea. Cadrul didatic trebuie să dirijeze situaţiile-problemă astfel încât să se întreţină o atmosferă permisivă a unor relaţii, dar să nu se exagereze nici prin autoritarism.

În activitatea de predare – învăţare, cadrul didactic trebuie să fie el însuşi creativ, să dovedească flexibilitate intelectuală. Acest lucru va fi simţit de elevi şi le va stârni o atenţie sporită, le va determina o curiozitate. Un asemenea dascăl, va fi privit cu ochi admirativi de elevi.

Orientând activitatea elevilor, cadrul didactic îi încurajează să descopere cunoştinţele, să rezolve probleme, dar şi să formuleze, ei înşişi, probleme. Învăţarea pe bază de probleme, învăţarea prin descoperire sau învăţarea prin descoperire dirijată, reprezintă forme ale unei învăţări de tip euristic prin care se stimulează creativitatea elevilor. Elevii sunt puşi în situaţia să privească o problemă din unghiuri de vedere diferite, să o interpreteze, să elaboreze o ipoteză explicativă pe care să o verifice, să caute independent o soluţie. Școlarii trebuie îndrumaţi să manifeste toleranţă faţă de ideile noi, să acţioneze liber şi să utilizeze o critică de tip constructiv. Acest tip de învăţare nu numai că duce la formarea unui stil creativ de rezolvarea a situaţiilor - problemă, dar are efecte şi asupra formării personalităţii elevilor. Elevii se obişnuiesc să abordeze fără teamă problemele, să le analizeze şi să le rezolve. Sunt stimulaţi să devină curioşi şi deschişi, să îndeplinească cu plăcere sarcinile.

Instruirea orientată spre creativitate implică un set de condiţii favorabile, fiind hotărâtoare încurajarea copiilor să lucreze şi să gândească independent, să-şi elaboreze propriile proiecte.

Cadrului didactic îi revine sarcina de a selecta metodele, moderne sau tradiționale, care vor fi folosite eficient în lecțiile de dobândire de noi cunoștințe și în lecțiile de evaluare a cunoștințelor și abilităților.

A fi azi profesor european presupune a promova strategii și metode de predare activă și de a dezvolta interesul elevilor pentru cunoaștere și înțelegere. Pentru aceasta este necesar să utilizăm toate mijloacele care ne stau la dispoziție: video, audio, calculator, internet, experiment real sau virtual.

Indicatorii creativității la elevi sunt**:** curiozitatea, puterea de muncă, puterea de concentrare, adaptabilitatea, independența, nonconformismul, capacitatea de a risca, atractivitatea față de complex și misterios.

Pentru a dezvolta în clasă o atmosferă care să faciliteze creativitatea, dascălul poate folosi:

- încurajarea elevilor să gândească, să descopere fără a fi amenințați cu evaluarea imediată. Evaluarea continuă, îndeosebi în timpul învățării inițiale îi determină pe elevi să aibă teamă de utilizarea unor modalități creative de învățare. E importantă acceptarea erorilor pe care le recunosc ca parte a procesului creativ.

- încurajarea curiozității, explorării, experimentării, punerii de întrebări, testării și dezvoltării talentelor creative. Elevii trebuie învățați să exploreze, să vizualizeze o problemă, să inventeze sau să modifice unele din procedurile învățate, să asculte și să argumenteze, să-și definească scopurile și să coopereze în echipă.

- recompensarea exprimării unor idei noi sau a unor acțiuni creative;

- neimpunerea propriei soluții în rezolvarea unor probleme.

Cadrele didactice care aplică aceste principii renunță la a oferi doar un flux permanent de cunoștințe. Ei devin un mediator între copil și realitate și nu va mai fi doar o sursă directă de informație.

Astfel, cercetările au arătat ca acești dascăli în timpul orelor frecvent:

- alocă o cantitate mai mare din timp adresării de întrebări;

- refuză să răspundă imediat unor întrebări reflectându-le în replici de forma: "Dar tu ce crezi?", "Cum vezi tu lucrurile?";

- adresează întrebări cu caracter divergent de genul: "Ce s-ar întâmpla dacă...?", "Ce te face să crezi asta?";

- nu oferă un feedback evaluativ imediat, ci acceptă și manifestă interes pentru răspunsurile paradoxale.

Rezultatul acestor strategii proprii este că elevii înșiși vor tinde să-și pună probleme să descopere noi probleme și să problematizeze asupra unor lucruri acceptate ca adevărate.

Climatul favorabil de lucru este facilitat de faptul că dascălul tratează de fiecare dată întrebările elevilor cu interes, respectă opiniile celorlalți, întărește constant convingerea elevilor că pot emite idei valoroase, antrenându-i în procesul de evaluare, comunicându-le criteriile de evaluare și oferindu-le timpul necesar exersării propriilor capacități.

Pentru a stimula activismul și creativitatea elevului, cadrul didactic însuși trebuie să fie un tip creativ și activ, să manifeste un comportament și o atitudine pozitivă în acest sens.

Bibliografie:

2. Cosmovici, A., *Psihologie şcolară*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998
4. Jurcău, N., *Psihologie educaţională*, Editura U.T. Press, Cluj-Napoca, 2000
5. Nicola, I., *Tratat de pedagogie şcolară*, EDP, Bucureşti, 1996
6. Roco, M., *Creativitate şi inteligenţă emoţională*, Editura Polirom, Iaşi, 2001

STRATEGII DE EVALUARE DIGITALĂ UTILIZATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Prof. înv. primar Erdei Ancuţa
Școala Gimnazială ,,Avram Iancu" Dej, jud. Cluj

Societatea contemporană se află într-o continuă dinamică și urmărește formarea unor competențe necesare elevului pentru a putea face față ulterior, în viața de adult, expectanțelor de la locul de muncă și schimbărilor permanente provocate de evoluția tehnologiei.

Marin Manolescu afirmă că evaluarea pe bază de competențe este „ținta" modernă în educație (2016, p. 58). Astfel, evaluarea elevului în contextul actual trebuie să țină cont de competențele cognitive și metacognitive pe care le posedă acesta. Evaluarea pe bază de competențe vizează funcționarea cognitiv-acțională, adică rezultate ale domeniului cognitiv (cunoștințe, noțiuni, reguli, principii, teorii, teze, idei, abilități și capacități intelectuale), ale domeniului afectiv-atitudinal (atitudini pozitive față de învățătură, activitate, interese, sentimente, convingeri) și ale domeniului psiho-motor (priceperi și deprinderi practice, competențe motrice, capacități și calități motrice) (Cerghit, 2008, p. 356).

Pedagogia competențelor necesită reconstrucția evaluării din perspectiva educației cognitive, care vizează formarea competențelor elevilor din ciclul primar, în concordanță cu anumite profile (Manolescu, 2016, p. 58). Aceste profile reprezintă niște standarde aplicabile pentru elevi la nivelul mai multor țări. Profilul de formare al absolventului cuprinde competențele- cheie necesare elevului la nivel european, fiind astfel valabile pentru toți locuitorii din Uniunea Europeană.

Așa cum este definită de Recomandarea Parlamentului European și Consiliul Uniunii Europene, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (2006, p. 4-5), competența- cheie reprezintă o combinație dinamică de cunoștințe, aptitudini și atitudini pe care cel educat trebuie să le dezvolte pe tot parcursul vieții, începând încă din învățământul primar, prin intermediul învățării formale, nonformale și informale, inclusiv în familie, școală, locul de muncă, comunitate. De aceste competențe au nevoie toți indivizii pentru împlinirea și dezvoltarea personală, ocuparea unui loc de muncă, incluziune socială, un stil de viață durabil, o viață de succes în cadrul societății. Competențele- cheie sunt în număr de opt și vizează: competențe de alfabetizare, competențe multilingvistice, competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii, competențe digitale, competențe personale, sociale și de a învăța să înveți,competențe cetățenești, competențe antreprenoriale, competențe de sensibilizare și exprimare culturală. (Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 2018, p. 7- 8)

În ultima perioadă, specialiști în educație, precum Mușata Bocoș, Dana Jucan, Ioan Cerghit, Marin Manolescu oferă o mare atenție evaluării didactice, considerând că are un rol esențial în valorificarea competențelor asimilate pe parcursul predării- învățării, între cele trei procese (predare- învățare- evaluare) existând o interrelație puternică, creându-se un circuit continuu, conform căruia nu se poate înfăptui unul dintre acestea, fără a ține cont de celelalte. Evaluarea trebuie astfel privită ca o pârghie care ajută elevul să își formeze competențe practic- aplicative, metodele de evaluare alternative constituind, după părerea mea, principalele metode prin care elevul este motivat intrinsec să învețe și să fie capabil să aplice cele învățate în viața de zi cu zi.

Am ales să abordez această temă, deoarece evaluarea școlară este un domeniu frecvent întâlnit în studiile de specialitate, atât la noi în țară, cât și în străinătate. Consider că utilizarea

evaluării digitale va ajuta elevii să își dezvolte gândirea critică, competențele sociale și să își valorifice competențele de comunicare orală și scrisă, sub aspectul realizării unor sarcini de lucru provocatoare, inovative, care să le stârnească interesul și să îi implice activ. Mai mult, o abordare inovativă din perspectiva evaluării digitale îi va ajuta pe acești „nativi digitali" să își exercite competențele digitale în realizarea unor prezentări digitale, postere digitale, cărți digitale etc.

În cele ce urmează, voi prezenta câteva dintre instrumentele digitale web 2.0 utilizate la clasă în vederea evaluării competenţelor urmărite: cartea digitală, banda desenată digitală şi harta conceptual digitală.

1.1.Cartea digitală

O metodă alternativă de evaluare utilizată la clasă este cartea digitală. Elevii au realizat cărți digitale, folosind site-ul www.storybird.com.

Pentru început, le-am arătat elevilor cărți digitale scrise de alți copii, pentru a înțelege care este structura narativă a acestora. Apoi, au primit ca subiect pentru cărți aventuri ale unor animale. De pe site-ul menționat mai sus, și-au ales imaginile dorite, după care au scris povestea, respectând firul narativ.

Pașii pentru realizarea unei cărți digitale sunt următorii: se accesează site-ul www.storybird.com și se creează un cont, folosind datele furnizate de către cadrul didactic. Se selectează opțiunea **Write** din partea de sus a paginii, apoi la **Search** se scrie tema care are legătură cu subiectul poveștii (spre exemplu, animale sălbatice). Din imaginile apărute, se alege una preferată și se alege opțiunea **Use this art**, apoi **Picture book**. În josul paginii, în stânga, apare **Cover** (coperta cărții), se dă click pe ea, se alege tipul de carte (**Classic** sau **Landscape**), apoi se scrie titlul cărții și numele elevului și se alege culoarea coperții. Tot în partea de jos a paginii, în dreapta, de la o săgeată, se merge la prima pagină. Se scrie textul, apoi se adaugă imaginea, care se selectează din imaginile aflate în stânga și în dreapta. Pentru a crea o nouă pagină, se dă click pe plusul din dreapta, jos. La final, după revizuirea cărții se alege opțiunea **Save & Exit**, pentru salvarea acesteia. După primirea aprobării din partea cadrului didactic, aceasta poate fi făcută publică, alegând opțiunea **Publish**, de la butonul din stânga pe care scrie **Menu**.

Privind componentele competenței de comunicare, putem observa prezența componentei verbale, cât și a celei literare și socio-afective în realizarea cărții digitale. O altă competență- cheie urmărită, pe lângă competența de comunicare, este competența digitală.

1.2.Bandă desenată digitală

Realizarea unei benzi desenate digitale cu titlul „O zi din viața mea" constituie o altă sarcină de evaluare a elevilor, prin intermediul instrumentului Web 2.0 - www.storyboardthat.com.

Pașii urmați în realizarea benzii desenate digitale sunt următorii: se accesează www.storyboardthat.com și se creează un cont. Se alege opțiunea **Create a storyboard** și se începe crearea benzii desenate, alegând fondul, de la **Scenes**, personajele, de la **Characters**, apoi de la **Textables**, se alege forma bulei de scriere, în care se adaugă textul dorit. Pentru a adăuga mai multe celule de scriere, se selectează **Add cell**, din josul paginii. La final, se dă **Save**, iar banda desenată poate fi salvată ca document PDF sau pe pagina personală.

În ceea ce privește competența de comunicare, am urmărit componenta verbală, în special dimensiunea lingvistică. Alte competențe- cheie vizate prin intermediul acestei sarcini de lucru au fost: competența digitală, competența de comunicare în limbi străine, cât și aceea de a învăța să înveți.

1.3.Hartă conceptuală digitală

Elevii au realizat o hartă conceptuală digitală a cuvântului „copilărie", folosindu-se de textele citite în unitatea de învățare „Copilăria". Ei au utilizat aplicația Web www.bubbl.us .

Realizarea acestei sarcini de lucru a vizat componenta cognitivă și pe cea socio-

afectivă a competenței de comunicare, alături de dimensiunea lingvistică a componentei verbale. Celelalte competențe-cheie urmărite au fost competența digitală și competența de comunicare în limbi străine.

Consider că această sarcină de lucru evaluează gândirea critică a elevilor, capacitatea de a opera cu diferite concepte, cât și originalitatea fiecăruia.

Utilizarea instrumentelor digitale în evaluarea elevilor, amintite în lucrarea de față, au ajutat la atingerea competențelor urmărite de programa școlară, într-o manieră formativă, nestresantă, care să încurajeze și să motiveze elevii în realizarea sarcinilor de lucru primite, așa cum reiese și din evaluarea produselor elevilor, cât și din discuțiile întreprinse cu elevii și părinții acestora.

Formarea competenței digitale a fost valorificată în mod special prin activitățile didactice realizate, alături de alte competențe- cheie necesare profilului de formare al absolventului de clasa a IV-a, dintre care amintesc: competența de alfabetizare, competența de comunicare în limbi străine, competența de „a învăța să înveți", competențe sociale și civice.

Feedback-ul primit din partea elevilor referitor la activitățile realizate de ei a fost unul pozitiv, dorind ca pe viitor să mai utilizăm astfel de metode alternative de evaluare, deoarece susțin ei că le-au plăcut activitățile de acest gen și că au reușit să învețe mai ușor, uneori sub formă ludică, decât să fie evaluați prin probe de evaluare scrisă. Feedback-ul primit din partea părinților a fost, de asemenea, unul pozitiv, aceștia specificând că gradul de implicare a elevilor în realizarea sarcinilor de lucru primite a fost unul mai mare, fiind motivați să cerceteze și să creeze produse finale inedite. De asemenea, au menționat și faptul că utilizarea instrumentelor digitale Web 2.0. au contribuit la motivația elevilor, dorința de realizare a activităților fiind ridicată.

Așadar, metodele alternative de evaluare au un impact pozitiv asupra elevilor, ajutând cadrul didactic să realizeze o evaluare formativă, urmărind totodată dezvoltarea competențelor- cheie valabile la nivel european, dezvoltarea gândirii critice a elevilor, cât şi creativitatea acestora.

Referințe bibliografice

Bocoș, M.; Jucan, D., *Teoria și metodologia instruirii. Teoria și metodologia evaluării*, Editura Paralela 45, Pitești, 2007.

Cerghit, I., *Sisteme de instruire alternative și complementare*, Editura Polirom, Iași, 2008.

Manolescu, M. (coord.), *Perspective inovative ale evaluării în învățământul primar. Evaluarea digitală*, Editura Universitară, București, 2016.

Recomandarea 2018/C 189/1 a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2018 privind competențele- cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 2018, https://eur-lex.europa.eu/legal content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=LT (accesat pe 16 februarie 2020).

Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for ligelong learning (2006/962/EC), Official Journal of the European Union, 2006, https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj (accesat pe 16 februarie 2020).

Resurse Web

https://storybird.com/

www.storyboardthat.com

https://bubbl.us//

SCRIS ȘI CITIT

Prof. Gabur Paulina
Liceul „Gh. Ruset Roznovanu, Roznov, Neamț

Într-un fragment evocator intitulat „Fratele mai mic al lecturii”, Ana Blandiana povestește despre primele lecturi și felul în care a făcut pasul de la citit către scris. Adolescentă fiind, locuia împreună cu părinții într-o casă naționalizată, în Oradea. Camerele casei care se aliniau de-a lungul unui coridor comun erau încuiate și ferecate. Din întâmplare, tânăra descoperă că încăperile ferecate adăposteau cărțile interzise din biblioteca fostei episcopii: în mijlocul uneia dintre camere se înălța un munte de cărți! „ Ceea ce am descoperit atunci- ca și urmările descoperirii- avea să-mi marcheze devenirea”, declară scriitoarea, pentru ca mai apoi să adauge:` Vorbesc mereu despre citit pentru că scrisul s-a legat întotdeauna de el, pentru că nu a fost-atunci, la începuturile lui, mai ales- decât un frate mai mic al lecturii.”

Cred că, mai ales în vremurile pe care le trăim astăzi, școala este datoare să se implice major în devenirea elevilor și să contribuie , mai ales prin disciplinele umaniste, la formarea personalității acestora. Prima misiune a dacălului este să-l învețe pe elev să citească și să scrie în limba pe care o vorbește nativ, apoi să contribuie la formarea unei personalități care se poate adapta lumii moderne.

Creativitatea, calitate a personalității tînărului, se educă și se dezvoltă în școală prin diferite exerciții și pe diferite căi, una din cele mai importante fiind cultivarea acesteia prin ora de Limba și literatura română. „ Creativitatea nu e un întrerupător pe care să apeși pentru a o porni și a o opri; este un mod de a vedea, de a rămâne angrenat și de a răspunde lumii din jurul tău.” (Rod Judkins, Arta gândirii creative, 2005)

Cele cinci dimensiuni ale gândirii creative oferă o viziune amplă asupra creativității. Fiecare se poate aplica unui tip de activități creative din lumea reală, de la știință la artele spectacolului. A fi creativ înseamnă a crea ceva nou pentru un scop, dar nu ești creativ dacă ideile tale sunt vagi și gândite prost, chiar dacă ajung să fie puse în aplicare.Cele cinci obiceiuri de gândire creativă se descompun în felul următor:

1. Curios - persoanele creative sunt bune la descoperirea și analizarea lucrurilor interesante și pun întrebări referitoare atât la subiectul în cauză, cât și cu acoperire generală. Fiind curioși, creativii pun întrebări concrete despre lucruri, pentru a-i ajuta să înțeleagă și să dezvolte noi idei.
2. Tenace- persoanele creative nu renunță ușor. Tenacitatea este importantă pentru că permite individului să treacă dincolo de ideile familiare și să vină cu unele noi.
3. Colaborativ- Oamenii creativi recunosc dimensiunea socială a procesului creativ. Să dai mai departe contează, fie că e vorba de idei sau de lucruri care creează un impact dincolo de creator.
4. Disciplinat - Gândirea creativă presupune cunoștințe și abilități pentru a da o formă produsului sau procesului creativ. Seriozitatea în muncă, atenția la detalii, exersarea și corectarea erorilor sunt indicatori ai unui nivel ridicat de creativitate.
5. Imaginativ- Dezvoltarea unei idei implică manipularea, testarea și îmbunătățirea acestei, descoperirea unor noi legături între idei reprezintă un aspect important al sintetizării procesului de gândire creativă.

Un exemplu de activităţi care pot stimula creativitatea în orele de Limba și literatura română sunt cele care generează lectura și compoziția, adică cititul și scrisul. Bibliografia de

bază ce se parcurge în școală conține titlurile autorilor considerați canonici și care reprezintă conținuturile programei de bacalaureat. De foarte multe ori avem surpriza să descoperim că interesul de lectură al elevilor se îndreaptă în alte direcții, către literatură beletristică foarte variată, iar răspunsurile la întrebarea „De ce citim?"sunt foarte diverse.
Iată aici un răspuns la întrebarea „De ce citim?" oferit de eleva C.A.A. din clasa a X-a B, cu ocazia Zilei Naționale a Lecturii:

„Cărțile sunt o sursă infinită și inestimabilă de povești și tărâmuri îndepărtate. Fiecare om percepe diferit lectura. Sunt oameni lipsiți de imaginație și creativitate care plutesc într-un vid întunecat fără pic de culoare, văzând în cărți doar cuvinte care formează rânduri așternute pe o foaie. Din fericire există și oameni care percep cărțile ca pe un mijloc de evadare și relaxare, departe de lumea gri ce ne înconjoară. Cărțile sunt oglinzi, vezi în ele ceea ce ai deja înăuntrul tău.

Sunt sute de motive pentru care ador să citesc. Sâmbătă seara , focul arde liniștit în sobă, afară plouă iar eu mă așez confortabil în fotoliu. Deschid cartea pe care o am în brațe și mă simt teleportată într-un univers nou, plin de copaci, de grădini feerice. Acum gândurile mele sunt înrobite și dependente de soarta personajului și la sfârșit sunt surprinsă că personajul mă înțelege atât de mult.

Am preferat întotdeauna cărțile în locul oamenilor, fiindcă ele nu vor niciodată să te convingă de nimic, iar dacă te plictisești sau nu simți conexiunea, le închizi. Cărțile sunt atât de micuțe, le poți mereu strecura în geantă pentru a le savura în singurătate. Oamenii par mai fragili și mai frumoși atunci când citesc, cufundați în propriul univers. În timp , ei devin și mai frumoși iar drumurile lor sunt zboruri planate spre viitor."

Pentru a crea un cadru potrivit acestui tip de activități, e bine să începem cu activități de stimulare a lecturii. Pe lângă fragmentele citite în clasă împreună cu elevii și care duc la înțelegerea mai profundă a textului literar studiat, putem propune texte foarte diverse care pot genera comentarii sau scrierea de texte de către elevi. De exemplu, putem sugera și folosi pentru lectură texte ca „Enciclopedia zmeilor" ,de Mircea Cărtărescu, „Cercul mincinoșilor", de J.C. Carriere, „Unde fugim de acasă?", de Marin Soescu, „Cartea cu bunici ".Elevilor li se pot propune diverse exerciții, de exemplu să dezvolte teme ca: De ce-aș citi? Amintiri despre bunicii mei, sau o compunere cu început dat.

Începutl poate fi următorul:„ Un farmacist, renumit pentru cunoștințele sale magice, este solicitat intr-o zi de o femeie bogată, care îî cere să o ajute să își dezvolte talentele. În schimbul unei sume frumoase, doamna primește patru bomboane colorate, care puteau s-o ajute să exceleze în : bomboana roșie- dans, bomboana verde- căutat, cea albă- actorie, cea roz- alte arte."

Iată textul creat de C.L, elevă în clasa a XI-a B

„ ...Doamna nu știa ce bomboană să aleagă. După un timp, înghiți bomboana verde . Atunci un glas suav începu a cânta tot felul de melodii și de note, care mai joase, care mai înalte. Din păcate, în scurt timp își dă seama că nu se mai poate opri din cântat. După cinci cântece era frântă, extenuată. Văzând aceasta, se gândește că dacă va înghiți altă bomboană muzica se va opri și va reuși să se odihnească. Înghiți bomboana roșie și, ce să vezi, belea mare pe capul ei: acum cânta și dansa în același timp! Cânta ceva și dansa altceva! De-a dreptul disperată, înghiți și bomboana albă. Imediat a încetat să cânte, dar dansa în continuare și recita poezii! Mai nou, era și actriță! Văzând cum stă treaba, se întoarse la farmacist, cu limba până la cot și cu membrele lungite de atâta dans și gesticulat. Farmacistul îi întinse repede o pastilă albastră care își făcu imediat efectul"

Tot un tip de compunere care stimulează cititul și scrisul este textul argumentativ sau scrisoarea. De exemplu, scrisoarea Otiliei către Felix sau a lui Felix către Otilia.
Deși nu există în planul de încadrare ore speciale dedicate acestui tip de exerciții, ele pot fi realizate în forma unor opționale care să vorbească despre compozițiile școlare, folosind ca

suport teoretic o gamă largă de texte ce vorbesc despre creație, pornind de la Constantin Parfene până la Mario Vargas Llosa.

În concluzie, lectura și scrierea creativă evidențiază relația de continuitate și determinare reciprocă dintre acestea. Modul în care este abordată lectura în școală influențează modul în care elevii scriu iar activitățile de scriere dezvoltă competențele de lectură.

Studiul literaturii înseamnă deopotrivă cunoaștere și construirea propriei identități. Lectura și scrierea creativă oferă profesorilor și elevilor un teren fertil de exploatare și valorificare a capacităților creative și imaginative.

DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII LA ELEVI PRIN JOCUL DIDACTIC

Prof. înv. primar Galu Aida
Școala Gimnazială ,,Avram Iancu" Dej, jud. Cluj

Parafrazând un dicton celebru putem afirma că omul este singura fiinţă care „se joacă toată viaţa". Acesta se continuă în conduita umană şi după limitele copilăriei. El este considerat un nesecat izvor de echilibrare a conduitei datorită atmosferei sale de antrenare, animaţie şi participare relaxantă.

Jocul îi apropie pe copii, generează şi stabilizează sentimente de prietenie, stimulează colaborarea, determinându-i să iasă din izolare. Activitatea ludică reprezintă o activitate distractivă şi stimulativă a proceselor psihice, favorizând creativitatea, optimismul, sociabilizarea.

Pe lângă de funcţia de relaxare pe care o are, jocul deţine o importantă funcţie de instruire. Astfel, prin joc se conturează practic şi mental caracteristicile lumii şi vieţii . La fel de importantă este şi contribuţia activă în creştere şi dezvoltare. Şi ceea ce este şi mai important este faptul că jocul a început să fie definit nu atât prin natura sa, cât prin efectele sale formative, aspectele sociale ale acestei activităţi trecând pe primul plan .

Învăţarea bazată pe jocuri didactice presupune participarea activă şi interactivă a elevilor în procesul de însuşire a noilor cunoştinţe, în situaţii care îmbină elementele instructive şi formative cu elemente distractive, ludice .

Învăţarea bazată pe jocuri didactice este considerată o metodă didactică activă din mai multe considerente: formularea sarcinii de învăţare sub formă de joc îi stimulează mult pe elevi şi îi activizează din punct de vedere cognitiv, afectiv şi psihomotoriu; le creează motivaţia pentru a se implica voluntar şi cu plăcere în activităţi, îi atrage spre învăţare, are la bază strategii euristice, le antrenează gândirea logică, activă, creativă a elevilor, le dezvoltă spiritul de iniţiativă, de observaţie, de colaborare, contribuie la formarea unor deprinderi de activitate independentă.

Jocurile didactice care pot fi utilizate în cadrul disciplinelor de învăţământ pot fi clasificate în funcţie de scopul urmărit, de materialul utilizat, de modul de organizare a participanţilor .

Există mai multe etape care se parcurg în învăţarea bazată pe jocuri didactice şi anume:

- pregătirea jocului şi a materialului necesar desfăşurării lui ;
- pregătirea clasei pentru joc ;
- desfăşurarea jocului .

În etapa de desfăşurare a jocului se parcurg alte etape precum: anunţarea titlului şi scopului jocului, explicarea regulilor jocului, executarea jocului, încheierea lui însoţită de concluzii şi aprecieri.

Dintre multiplele modalităţi de activitate didactică utilizate în clasa pregătitoare și clasa I, în special în condiţiile şcolarizării copiilor de la vârsta de 6 ani, o valoare aparte o are jocul. Jocul, în special cel didactic, angajează în activitatea de cunoaştere cele mai importante procese psihice, cele mai intime operaţii ale acestora, având în acelaşi timp, un deosebit rol în dezvoltarea creativității elevilor.

Jocul didactic dă un randament sporit faţă de celelalte modalităţi de lucru

folosite în activitatea de învăţare, în special la clasa pregătitoare şi clasa I, deoarece el face parte din preocupările zilnice, preferate ale copiilor. Valoarea principală a jocului rezidă în faptul că face elevii participanţi nemijlociţi, direct interesaţi de propria formare. Pentru a învăţa cu cât mai multă plăcere cifrele am folosit jocuri de tipul :

a) ***Plecarea păsărilor călătoare***

Am distribuit elevilor hârtie albă şi albastră, sub formă de norişori, lipici şi carioci. Le-am solicitat elevilor, ca folosind cifrele învăţate (1 , 2 , 3) , să deseneze pe nori câte trei păsări călătoare . Le-am oferit elevilor sugestii şi i-am stimulat să găsească şi ei alte variante.

a) ***Fructe năzdrăvane***

Am solicitat elevilor să deseneze fructe de toamnă şi să personalizeze fructul desenat, folosindu-se de cifrele învăţate.

În scopul consolidării deprinderilor de calcul mintal, dezvoltării atenţiei, perspicacităţii, capacităţii de analiză şi sinteză la clasa pregătitoare am folosit jocul

„ Câţi şoareci a prins pisica ? “

Elevii trebuie să observe cu atenţie desenul dat, apoi prin adunarea numerelor a căror cifre întregesc figura pisicii, se află câţi şoareci a prins pisica .

La lecţiile care au avut ca subiect numeraţia (din 1 în 1, din 2 în 2, din 3 în 3) am distribuit elevilor fişe cu puncte aşezate şi numerotate în ordine crescătoare sau descrescătoare a numerelor prin unirea cărora se obţine imaginea unui obiect .

Elementul de joc este surpriza, copiii lucrează repede şi cu mare plăcere pentru a descoperi obiectul a cărui imagine este ascunsă de mulţimea de puncte .

Problemele orale sub formă de poezii şi ghicitori sunt mai atractive şi se rezolvă cu multă plăcere :

Din ogradă au plecat
Către lac agale
Două raţe : mac, mac , mac!
Dar s-au întâlnit pe cale
Cu cinci boboci rătăciţi
Câţi acum vor fi în apă ?
Veţi afla , de socotiţi ?

Cinci copii pe-o sănioară
De pe deal ca vântul zoară
Alergând în jos râzând,
Doi în sanie mai sunt
Socotiţi câţi în zăpadă
Au căzut pe drum grămadă?

Acest tip de jocuri le dezvoltă creativitatea şi flexibilitatea gândirii, determină crearea conexiunilor interdisciplinare, determină plăcerea căutărilor. Pornind de la aceste probleme se naşte capacitatea de ” a vedea ” căi diversificate de operare cu datele şi de a căuta multiple şi diverse soluţii .

Presărând operaţiile matematice pe textul suport al unei poveşti sau poezii, copilul lucrează cu plăcere, fără a simţi efortul depus .

Exemplu : Completează povestirea :”A fost odată ca nicioadată un împărat care avea un fiu , pe nume Făt – Frumos . Când a împlinit (10 + 8) ani , feciorul a plecat în lume . A umblat mult şi a trecut peste (3 + 6) mări , până a ajuns la Împăratul Roşu . Acesta avea (20 – 10 fete) . Făt – Frumos a trebuit să îndeplinească (17 – 10) încercări pentru a se căsători cu fata cea mică” .

Utilizând jocul didactic în procesul de învăţare, îmbinând noul cu plăcutul, activitatea didactică devine mai atractivă şi mai interesantă. Prin folosirea jocului didactic elevul îşi angajează întregul potenţial psihic, îşi ascute observaţiile, îşi cultivă iniţiativa, îşi dezvoltă spiritul de cooperare, de echipă, se educă și își dezvoltă creativitatea. Jocul îi determină să participe activ la procesul de învăţare, ca protagonişti şi nu ca spectatori.

Urmărind obiectivele curente ale lecţiei (înţelegerea şi consolidarea cunoştinţelor , formarea priceperilor şi deprinderilor) prin jocurile care se pot presăra în diferite etape ale lecţiei se urmăreşte ca elevul să fie solicitat la acelaşi efort intelectual pe care l-ar face într-o activitate didactică obişnuită: să observe, să recunoască, să denumească, să explice, să clasifice, să compună etc. , cu deosebirea că prin joc el efectuează toate aceste operaţii într-o formă plăcută, atractivă, mobilizându-şi toate resursele pentru îndeplinirea sarcinilor jocului. În situaţiile de joc, copilul realizează cea mai autentică învăţare, având impresia că se joacă.

Făcând din învăţarea prin jocul didactic un stil obişnuit de lucru cu elevii, se pot constata nu numai progrese la învăţătură, mai ales din partea elevilor cu un ritm mai lent de lucru, ci şi o participare voluntară tot mai deschisă a elevilor la lecţie, un interes sporit şi o evidentă plăcere pentru lecţiile în care aşteaptă jocuri de destindere, se stimulează și se dezvoltă creativitatea elevilor.

Bibiografie

Bocoş , M.(2002), *Instruire interactivă* , Editura Presa Universitară Clujană , Cluj – Napoca.
Ionescu , M. (2003) , *Instrucţie şi educaţie* , Cluj-Napoca.
Ionescu , M. ,Chiş , V. (1992), *Strategii de predare şi învăţare* , Editura Ştiinţifică ,Bucureşti.
Mihăescu , M. , Dulman , A. ,Mihai , C.(2004) , *Activităţi transdisciplinare* , Editura Radical

DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII ELEVILOR

Prof. înv. primar Gavrea Ana-Maria
Școala Gimnazială „Avram Iancu” Dej, jud. Cluj

„Tot ceea ce ne incojoară în această lume, este produsul creativității umane.”
(Eugenia Enăchescu)

Creativitatea reprezintă un proces psihic complex prin intermediul căruia elevii produc idei noi și originale, descoperiri și invenții.Creativitatea are o paletă de cuprindere largă, acoperind diverse domenii de activitate și având semnificații la nivel individual, la nivel social, dar și la nivel economic.

Irving Taylor a identificat următoarele niveluri de creativitate:

1.Creația expresivă. Este aceea care se manifesta la toți oamenii și îndeosebi la copil. El o definește astfel: "Este o expresie independent în care îndemânarea, originalitatea și calitatea produsului nu sunt importante".

2.Creația productivă. Produsele nu sunt diferite de cele ale altor oameni, dar pentru persoana respectiva înseamnă o noutate. Se spune că este nivelul mediu, obișnuit al creativității.

3.Creația inventivă. Creatorul a descoperit sau elaborat ceva nou. Aceasta implică "perceperea unor relații noi și neobișnuite între părți care înainte erau separate".

4.Creația inovatoare. Produsul aduce o schimbare semnificativă a ideilor și principiilor în domeniul respective.

5. Creația emergentă. Este nivelul cel mai înalt al creativității. Este nivelul atins de marile și rarele genii.

Copiii au o imaginație și o creativitate debordantă care poate fi foarte ușor observată prin abilitatea lor în a găsi o soluție pentru orice. Picasso susține că toți copiii se nasc artiști.

În procesul educației, creativitatea reprezintă o caracteristică importantă și o condiție esențială pentru dezvoltarea personalității elevilor. Fiecare copil se naște cu un anumit potențial creativ care trebuie stimulat și educat, altfel el se poate pierde în timp.Este important să se asigure un climat educațional favorabil dezvoltării creativității la nivel social, cultural și economic. De asemenea, este important să se găsească anumite modalități de stimulare și de recompensare a comportamentului creativ al elevilor. Rolul profesorului nu trebuie să fie doar de a preda cunoștințele sau de a prezenta soluțiile, ci acesta trebuie să încerce să provoace anumite situații, care să îi determine pe școlari să gândească, să fie intuitivi și creativi pentru a găsi soluția adecvata.

În general, jocul creativ este cel care deschide copilului adevărate căi de dezvoltare a creativității precum:

- relaxarea controlului exercitat de adult, astfel încât spontaneitatea şi încrederea în sine să se poată manifesta ca elemente esenţiale ale spiritului creativ;
- perseverenţa; întreaga energie creatoare a copilului se concentrează asupra îndeplinirii complete a obiectivului jocului, efortul acompaniindu-i activitatea;
- toleranţa la greşeală; copiii caută soluţii şi răspunsuri sau căi de a-şi desfăşura jocul, acceptând şi ideea că nu există un singur răspuns corect;
- crearea unei atmosfere creative, lipsite de rigiditate, susţinută de posibilitatea de a utiliza materiale diverse într-o mulțime de situaţii;
- rezolvarea de probleme, bazată pe încurajarea copiilor de a rezolva fiecare situaţie în mai multe moduri, verificând apoi valabilitatea acestora.

Alte tehnici prin intermediul cărora putem facilita stimularea creativității elevilor sunt: brainstorming, chestionare, scheme cu sugestii,compunerile libere, metoda scenariilor, diagrama De ce-De ce. Brainstormingul este instrumentul cel mai utilizat pentru stimularea creativității și este perceput că fiind de cea mai mare valoare. Pentru a putea face posibilă dezvoltarea acesteia, cadrele didactice trebuie să cunoască mecanismele declanșării și funcționării acesteia.Compunerile şcolare constituie, de asemenea, o modaliate eficientă de a stimula creativitatea elevilor sau, mai bine spus, de a stimula capacitatea de exprimare a creativităţii sale.

Exemple de jocuri prin care se stimulează creativitatea: „Ce cuvinte au legătură cu.....”în care se solicită elevilor enumerarea cuvintelor care le trec prin minte sau au legătură cu un anumit cuvânt. Enumerarea vă fi urmată de realizarea unor hărţi mentale (metoda ciorchinelui) cu ajutorul acestor cuvinte, întâi frontal, apoi în grupe sau individual. Posterele cu hărţile mentale pot fi afişate în clasă şi văzute de copii într-un „tur de galerie” . Se dezvoltă gândirea laterală şi analogică. Un alt joc este „Jocul întrebărilor” unde se cere formularea a cât mai multor întrebări referitoare la un obiect cunoscut sau la o imagine.Jocul preia proba de tip problematic şi urmăreşte dezvoltarea flexibilităţii şi fluenţei gândirii, precum şi a gândirii laterale. Un alt joc este „Ce aş face dacă aş fi...?” în care se cere copiilor să-şi amintească o poveste sau un basm şi l-i se sugerează să se pună în locul personajului. Fiecare copil vă repovesti basmul din acest punct de vedere, având voie să modifice evenimentele după cum crede că ar fi reacţionat în respectivul moment după stările lui sufleteşti. Copiii pot însoţi povestea cu mişcare, gesturi, paşi de dans.

Aceste tipuri de activități sunt totodată și îndrăgite de elevi, deoarece cu ajutorul lor au posibilitatea de a-și exprima propriile idei, trăiri, opinii și chiar de a-și demonstra diferitele talente pe care le au. Astfel, învățarea devine o activitate interesantă, la care fiecare elev își dorește să ia parte.

În concluzie, dezvoltarea creativității elevilor trebuie încurajată și susținută de către fiecare cadru didactic ,la toate materiile, prin diverse metode menite să dezvolte această latură necesară dezvoltării armonioase a minții.

Bibliografie:

Popescu, G., Psihologia creativității , Editura Fundaţiei România de Mâine,Bucureşti, 2007 .
Alopi, C., *Creativitate şi inovare*, Editura A. S. E., Bucureşti, 2002.
Radu, I., *Psihologie școlară*, Editura Științifică, Bucuresti, 1977.
Gherguț, Alois, *Raportul dintre factorii de personalitate și creativitatea adolsecenților*, în Psihologia, Nr. 1, 1997.
Cojocaru, C., Creativitate şi inovare, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1975.

VALENȚELE FORMATIVE ALE ÎNVĂȚĂRII PRIN COOPERARE ÎN CREȘTEREA PERFORMANȚELOR ȘCOLARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Prof. înv.primar Gherghiț Ana-Maria
Școala Gimnazială ,,Avram Iancu" Dej, județul Cluj

Învăţarea prin cooperare este o metodă didactică fundamentată pe organizarea elevilor în grupuri mici pentru a putea lucra împreună, astfel încât fiecare membru al grupului să-şi îmbunătăţească performanţele proprii.

Strategii de învăţare prin cooperare

1. Predarea reciprocă

„Predarea reciprocă" este o strategie prin care elevii pot experimenta rolul învăţătorului şi al elevului, ştiut fiind faptul că, predând, înveţi cel mai bine. Numărul elevilor din grupuri poate fi de la patru până la şapte, fiecare dintre ei având la îndemână acelaşi text, împărţit, dacă este cazul, în fragmente, de către învăţător. Pentru ca fiecare elev să poată juca acest rol de mare responsabilitate, ar fi bine ca numărul fragmentelor (paragrafelor) textului să determine numărul membrilor grupului de lucru.

Fiecare elev care joacă acest rol trebuie să realizeze următoarele demersuri:

• rezumă ceea ce a citit;
• pune o întrebare despre text, la care ceilalţi trebuie să răspundă; întrebarea trebuie să se refere la problema esenţială a acelui fragment, prezentată în text explicit sau implicit;
• clarifică lucrurile neclare pentru ceilalţi;
• fac predicţii asupra fragmentului care urmează, vor urmări dacă ea se va adeveri pe parcursul fragmentului următor;
• cere celorlalţi să citească fragmentul următor, precizând care este acesta.

2. Mai multe capete la un loc

Momentele aplicării acestei strategii sunt:

• constituirea grupurilor din 3-4 elevi;
• atribuirea unui număr fiecărui membru al grupului;
• enunţarea unei întrebări sau prezentarea unei probleme;
• formularea, în mod individual, a unui răspuns sau identificarea unei soluţii;
• se discută, în grup, răspunsul fiecăruia şi se formulează un răspuns al grupului;
• învăţătorul spune un număr, iar elevul care posedă acel număr va prezenta clasei discuţiille din grupul lui.

3. Colţurile

Lectura unui text în clasă, o prelegere, vizionarea unui film, enunţarea unei teme pentru acasă care solicită opinia elevilor pot fi urmate de „colţuri", aceasta fiind o activitate prin colaborare menită să genereze dezbateri. După alegerea temei, elevii vor reflecta asupra ei pentru a formula în final o concluzie. Fiecare elev va exprima un anumit punct de vedere pe care îl va scrie, deopotrivă cu argumentele care i se par cele mai convingătoare. Învăţătorul va realiza o listă care va sumariza toate aceste opinii. Elevii se vor orienta fizic în favoarea unei opinii, formând grupuri şi schimbând argumente. Un grup va ocupa un colţ al încăperii, altul un alt colţ etc. Fiecare grup va întocmi o listă cu cele mai tari argumente, reprezentativă pentru grup şi va alege unul sau doi purtători de cuvânt, care vor reprezenta grupul la

dezbateri. Scopul dezbaterii este de a oferi fiecărui participant posibilitatea de a-şi găsi grupul a cărui poziţie o împărtăşeşte. Dezbaterea propriu-zisă va fi urmată de o rezumare a punctelor de vedere şi a argumentelor de către fiecare grup. În final, fiecare elev îşi va exprima, în scris, poziţia şi argumentele.

4. Metoda piramidei (metoda bulgărelui de zăpadă)

„Metoda piramidei" stimulează învăţarea prin cooperare şi dezvoltă capacitatea de a produce soluţii alternative şi originale. Această metodă se poate utiliza după ce elevii au audiat un material, au văzut un film, au citit un număr de articole legate de o anume problematică, sau poate marca introducerea într-o activitate sau lecţie.

Etape:

• prezentarea problemei;
• individual, se elaborează soluţii şi se scriu întrebările care au apărut în acest timp;
• elevii formează perechi, prezintă, reciproc, soluţiile elaborate, răspund la întrebări şi notează noile întrebări care au apărut în cursul activităţii în perechi;
• perechile formează două grupuri mari, în care se discută soluţiile existente şi se răspunde la întrebările nesoluţionate;
• întreaga clasă analizează soluţiile şi răspunde la întrebările nerezolvate până în această fază;
• se optează pentru cea mai bună soluţie;
• analiza procesului (Ce dificultăţi au apărut? De ce? Cum au fost soluţionate? Ce au învăţat din activitate?)

5. Răspunsul prin rotaţie

„Răspunsul prin rotaţie" este un instrument eficient de evaluare, în condiţiile în care învăţătorul doreşte, cu adevărat, să cunoască ceea ce au învăţat elevii în cursul unei activităţi.

Etapele aplicării sunt simple şi practicabile în orice sală de clasă:

• învăţătorul scrie câteva întrebări pe foi de hârtie care se lipesc pe pereţi; numărul foilor de hârtie cu sarcini determină numărul grupurilor care trebuie formate;
• se constituie grupurile de lucru;
• la un semnal al învăţătorului, grupul merge la fişa cu numărul său, citeşte sarcina de lucru şi elaborează un răspuns pe care îl scrie;
• la un semnal al învăţătorului, grupul se mută la cealaltă întrebare; citeşte ce au scris colegii din grupul precedent; elaborează un răspuns al grupului. Procedeul se repetă, până când fiecare grup ajunge la fişa iniţială.

6. Metoda FRISCO

„Metoda FRISCO" propune elevilor abordarea unei probleme sau subiect din mai multe perspective şi pe baza unui rol specific, prin care să se acopere o anumită dimensiune a personalităţii (sociabilitate, impulsivitate, activitate, vioiciune, excitabilitate).

Aplicabilitatea metodei FRISCO trece prin următoarele etape:

• distribuirea rolurilor;
• stabilirea ordinii în care se va discuta iniţial;
• după debutul dezbaterilor, ordinea continuării acestora va fi dictată de evoluţia lor.

7. Metoda „6-3-5" (brainwriting)

Însuşi numele metodei (6-3-5) explică desfăşurarea şi organizarea activităţii: elevii sunt grupaţi câte şase, fiecare scrie timp de cinci minute trei soluţii la problema propusă, apoi transmite foaia, într-un sens prestabilit (de la stânga la dreapta), fiecăruia dintre cei cinci colegi din grup. Aceştia preiau ideile colegului, îmbunătăţindu-le, modificându-le din perspectivă proprie, în fapt, deschizând colegului lor noi perspective, ajutându-l să-şi

îmbunătăţească viziunea personală printr-un punct de vedere exterior lui. După ce fiecare foaie a trecut pe la fiecare din cei şase membri ai grupului, care preiau fiecare cele trei idei iniţiale, urmează să se realizeze evaluarea ideilor obţinute.
Exemple: trei modalităţi de schimbare a utilităţii unui obiect, trei soluţii pentru înlocuirea ..., trei recomandări pentru ……. etc.

Etape:

• împărţirea clasei în grupe de câte 6 membri fiecare;
• formularea problemei şi explicarea modalităţii de lucru.

8. Lotus de grup

Tehnica florii de lotus presupune identificarea conexiunilor dintre concepte şi idei pornind de la o temă care generează opt idei secundare. Fiecare idee, concept secundar va genera la rândul său alte opt idei secundare.

Etape:

• anunţarea temei centrale;
• constituirea grupului central format din opt elevi care vor stabili cele opt idei secundare ale temei centrale;
• fiecare din opt elevi îşi constituie grupul de lucru în aşa fel încât fiecare elev din clasă să aparţină doar unui singur grup;
• fiecare grup va lucra la elaborarea a altor opt idei secundare legate de ideile secundare elaborate de grupul central;
• liderul grupului comunică ideile elaborate de grupul pe care îl reprezintă;
• evaluarea activităţii grupurilor.

Bibliografie:

 Vasile Fluieraş. Teoria şi practica învăţării prin cooperare. Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj Napoca, 2007.
 Oprea Crenguţa Lăcrămioara. Strategii didactice interactive - repere teoretice şi practice. Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2009.

ROLUL CREATIVITĂȚII ÎN PROCESUL DIDACTIC

Prof. înv. primar Graur Livia Lăcrămioara
Școala Gimnazială ,,Gheorghe Munteanu''Poiana Blenchii, jud.Sălaj

Creativitatea își are originea în cuvântul latin ,,creare", care înseamnă a făuri, a naște. Deci, creativitatea reprezintă cel mai înalt nivel comportamental uman, care antrenează toate celelalte nivele de conduită și trăsăturile psihice ale unui individ.

Rolul creativității în procesul culturii și civilizației este imens, iar în școală trebuie să reprezinte o preocupare importantă. Creativitatea nu trebuie văzută ca un process necesar doar la vârsta preșcolară sau școlară, ea trebuie stimulată și activată pe parcursul vieții unui individ. Necesitatea stimulării creativității trebuie neapărat conștientizată și stimulată încă din faza preșcolară, acesta asigurând premisele accederii cu succes la treptele superioare din viață. Dascălii trebuie să realizeze și să conștientizeze importanța și impactul pozitiv al acestui element în educație, căci sarcina profesorului nu este numai să transfere mecanic noțiuni și informații, ci să provoace mințile tinere, să le dezvolte critica si creativitatea. Profesorul nu ar trebui să le spună elevilor săi în mod necesar ce să gândească, ci să facă aceasta printr-o diseminare personală a informației primite. Educatorul trebuie să incerce și să se adapteze la ideile copiilor fară a încerca să structureze ideile și părerile acestora dacă acestea nu se potrivesc cu cea a adulților. Strategia didactică este responsabilă în mare parte de stimularea creativității copiilor atât la preșcolari cât și la școlari. În acest sens ea va viza următoarele aspecte:

-stimularea curiozității și dorinței de cunoaștere a copiilor;
-declanșarea motivației pozitive și afective;
-asigurarea unui climat educațional dezinhibat;
-conduita didactica flexibilă, care permite copilului să se exprime liber, încurajând autonomia, inițiativa și creativitatea lui.

Creativitatea, în procesul didactic ajuta elevul să-și dezvolte propria capacitate de critică, de creație, ca parte esențială a modului de a gândi și a personalității sale. Mintea umană este liberă sa se exprime, iar dacă este provocată constant de către un mentor adevărat, poate creea noi și provocatoare idei. Prin educație, profesorul nu trebuie să-și asume rolul de paznic al elevului, ci de mentor care cultivă și provoacă la dezvoltarea potențialului elevilor săi. În acesta constă creativitatea în procesul didactic. Astfel, stimulând creativitatea elevilor, stimulează dezvoltarea gândirii lor ca sursă de satisfacție si autorealizare. Potențialul creative exista latent în fiecare copil, dar trebuie dezvoltat sub influenta unui climat socio – educațional stimulativ, responsabili pentru stimularea creativității copilului preșcolar și școlar , fiind și familia pe lânga cadrele didactice. Familia are și ea un rol important în stimularea creativității, a inițiativei și a independenței de acțiune încă de la cele mai fragede vârste. La școală, creativitatea copilului este stimulată prin modele pedagogice a căror elaborare se fundamentează pe cunoașterea și respectarea particularităților de vârsta a copilului, dar și a nivelului de dezvoltare a potențialului său creativ. Prin invățarea creativă nu se urmărește neapărat de a face din fiecare copil un geniu, dar putem și trebuie să reușim ca dascăli să facem din fiecare copil un participant activ – independent sau în grup, la descoperirea adevărurilor despre lucruri și fenomene, atunci când i se indică direcțiile de cercetare sau i se dau notele definitorii, să-și pună întrebări asemănătoare cu cele pe care și le pune cercetătorul științific, cum ar fi : ,, cine'', ,,ce'', ,,unde'', ,,prin ce mijloace'', ,,în ce scop'', ,,cum'', ,,când'', deoareceele întrețin interesul pentru cunoaștere. Fără creativitatea persoanei, umanitatea nu ar fi cunoscut cele mai importante inovații și progrese. Dascălii trebuie să

conștientizeze că actul didactic nu se limitează doar la a transmite informații incluse în programa școlară, ci că ei formează minti si personalități.

Noul curriculum din învățământ, presupune câteva mutații semnificative în acest sens, prin trecerea de la învățarea centrată pe acumularea de cunoștințe, la dezvoltarea de capacități și competențe, de la „a spune''la „a face''. Reforma prin noul curriculum înseamnă creativitate ceea ce presupune și schimbarea ta ca dascăl, găsirea noului pentru fiecare activitate. Deci, soluția o reprezintă o intensă activitate creatoare. Ideea aceasta este prezentată și în cadrul legii invățământului, unde se spune că procesul educațional trebuie să tindă spre dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și creative.Astfel, procesul educative ar consta atât în transmiterea de informații cât și în formarea aptitudinilor, capacităților de gândire, de critic liberă, de exprimare a emoțiilor, deci de formare a unei individualități unice și independente.

Creativitatea în procesul didactic este recunoscută ca fiind singura modalitate eficientă într-o dezvoltare armonioasăși proprie a persoanei. Activitatea profesorului trebuie să fie un act de creație, nu un simplușir de operații șablon, de rutină. Dascălul trebuie să dispună de capacitatea de înțrlegere a copiilor, să trăiască împreună sentimente puternice, să creezesituații care să îmbogățească mintea copiilor, cu anumite reprezentări și obișnuințe, să-și transforme ocupația cu o „frumoasă minune''.

Creativitatea presupune și existența și utilizareaîn demersul didactic a unor metode interactive, creative, predarea integrată vine în sprijinul dezvoltării creativității elevilor. Elevii trebuie provocați și lucrul acesta nu se poate face prin intermediul unui discurs într-un singur sens , profesor- elev,ci prin intermediul unei comunicări deschise în ambele sensuri, prin libertatea de exprimare și critică, prin stârnirea interesului acestoraprin diferite discuții libere.Exprimarea liberă și personală, precum și creativitatea trebuie încurajate și apreciate , nu limitate de un proces conformist și autoritar.

Un exercițiu foarte util pentru stimularea creativității îl reprezintă jocul didactic. Prin joc, copilul poate fi oricine își dorește, poate inventa jocuri de rol, poate creea personaje etc. De asemenea exercitiile care le stimulează elevilor creativitatea și gândirea logică sunt cele prin care li se cere să continue povestea ascultată sau să găsească un alt final poveștii. La fel și creearea unor povești pe baza unor imagini sau a unui șir de ilustrații, ajuta la dezvoltarea creativității și imaginației copilului. Nu trebuie uitate, de asemenea, si activitățile din cadrul orelor de desen și educație muzicală, care reprezintă un cadru foarte generos de activare și stimulare a potențialului creativ. Arta îi pregătește pe elevi să trăiască in frumusețe, în armonie, să respecte frumosul și să vibreze în fața lui.Creativitatea, spre deosebire de inteligență, este la copil un fenomen universal. Nu există copil care să nu deseneze să nu fabuleze. Ei au o creativitate fantastică înăscută, dar ea trebuie șlefuită prin diferite activități didactice școlare și extrașcolare.

La fel și activitățile extracurriculare contribuie la completarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor si aptitudinilor copiilor, la organizarea rațională și plăcută a timpului lor liber. Aceste activități educative extrașcolare au loc și rol bine stabilit în formarea personalității copiilor, fiind o componentă educațională valoroasă și eficientă, căreia orice cadru didactic trebuie să-i acorde atentie, adoptând el, în primul rând, o atitudine creatoare atât în modul de organizare și realizare a activității, cât și în relațiile cu elevii, stimulând creativitatea copiilor.Creativitatea le este stimulată copiilor , dezvoltându-le încrederea în ei, în ceea ce pot oferi, respectându-i pentru frumusețea și unicitatea lor.

Cadrul didactic poate stimula creativitatea copiilor astfel:

- prin crearea unui mediu adecvat prin care diferite activități didactice, jocurile, să se desfășoare fără restrângeri;
- prin diverse ateliere de creație, chiar și împreuna cu părinții;
- prin libertatea de exprimare;

- încurajând procesul de creație, indiferent de rezultat;

Creativitatea înseamnă îndrăzneală, tot ceea ce este nou ,este incert și neconformist. Pentru a se putea avânta în necunoscut copilul are nevoie de îndrăzneală, el trebuiesă dispună de acea libertate interioară, de acel sentiment de siguranță, provenite din lumea înconjurătoare. Cultivarea creativității în mintea și sufletul copiilor este o necesitate și se impunedin ce în ce mai mult într-o societate în plină schimbare.

„Creativitatea reprezintă miraculoasa energie neinhibată a copilului cu ceea ce pare a fi opusul și dușmanul ei, simțul ordinii, impus de disciplinata inteligență a adultului''. (Norman Podhorets)

Bibliografie:

Bocoș, Mușata, CatalanaHorațiu-Pedagogia învățământului preșcolar și școlar, Cluj- Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2008

Botaș, Ioan –Tratat de pedagogie, București, Editura Bic All, 2007

Cojocariu, Venera, Mihaela-Educație pentru schimbare și creativitate, București, Editura Didactică și Pedagogică, 2009

Roco,Mihaela-Creativitatea și inteligența emoțională, Iași, Polirom, 2004

IMPLICAREA PROFESIONALISMULUI DIDACTIC ÎN DEZVOLTAREA EDUCAȚIEI ȘI CREATIVITĂȚII ELEVILOR

Învățător, Idiceanu Daniela - Liana
Școala Gimnazială ”Avram Iancu” Dej, jud. Cluj

Creativitatea este activitatea internă a unei persoane, asociată cu caracteristicile caracterului, intereselor, abilităților individului. Creativitatea unui copil este nașterea în lumea lui interioară a dorinței de a crea, de a compune, de a crea ceva nou.

Când un copil creează ceva ce nu a mai făcut până acum, în el se nasc noi emoții. Sentimentele lui iau nuanțe noi. Copiii, spre deosebire de adulți, sunt capabili să nu se teamă de „dificultăți” în a crea ceva nou. Elevii mai tineri încearcă sincer să se dovedească în activități creative: le place să compună, să dramatizeze, să cânte pe scenă, să participe la concerte, concursuri, chestionare, expoziții, olimpiade, să inventeze ceva. Vârsta școlarilor mai mici este considerată sensibilă, adică cea mai favorabilă dezvoltării abilităților creative.

Este important ca copilul, după ce a făcut față sarcinii de natură creativă, să aibă succes. Este conștient de importanța sa și încearcă de fiecare dată mai mult, profund, să îndeplinească o sarcină creativă, să caute noi moduri de lucru în procesul de a crea ceva nou. Pe baza acestui fapt, se poate argumenta că copilul dezvoltă și o atitudine pozitivă valoroasă din punct de vedere emoțional față de sine și lumea din jurul lui.

Cea mai sensibilă pentru dezvoltarea abilităților creative, este perioada de studiu în școala primară, iar profesorul din școala primară este cel care ar trebui să devină un ghid pentru copil în lumea activității creative.

Creativitatea în procesul didactic ajută elevul să își dezvolte propria-i capacitate de critică, de creație, ca parte esențială a modului de a gândi și a personalității sale. Mintea umană este liberă să se exprime și provocată constant de către un mentor adevărat (cum ar trebui să se considere profesorii) poate crea noi și provocatoare idei. Prin educație, profesorul nu trebuie să își asume rolul de paznic al elevului, ci de mentor, care cultivă si provoacă la dezvoltare potențialul elevilor săi, în aceasta constă creativitatea în procesul didactic.

Creativitatea în procesul didactic presupune două variabile: stimularea acesteia la elevi și formarea, aplicarea unor metode creative și atractive în predare. Astfel, stimulând creativitatea elevilor, se stimulează dezvoltarea gândirii lor ca sursă de satisfacție și autorealizare. Fără creativitatea persoanei, umanitatea nu ar fi cunoscut cele mai importante inovații și progrese, de aceea este un fapt extrem de nefericit ca in școlile noastre se stimulează mai degrabă o atitudine conformistă și rituală de supunere și învățare mecanică.

Profesorul este mijlocitorul dintre copil și lumea înconjurătoare, deschizând posibilități de dobândire a unei experiențe proprii și sprijinindu-l în ordonarea și sistematizarea cunoștințelor. Cu cât elevul este lăsat mai liber în alegerea datelor și a mijloacelor de rezolvare, cu atât activitățile creatoare sunt mai ușoare. În lipsa unor indicații precise, gândirea și imaginația acționează prin asocieri mai mult sau mai puțin întâmplătoare. De aici reiese originalitatea fiecăruia.

Într-o școală modernă, copilul în procesul educațional acționează ca subiect de învățare, comunicare, organizare, colaborare cu profesorul. Aceasta este o învățare centrată pe elev, care, după părerea mea, este mediul de dezvoltare a creativității elevilor. În procesul educațional, profesorul trebuie, în primul rând, să se bazeze pe formarea și dezvoltarea deplină a abilităților creative ale elevilor, deoarece este activitatea creativă care permite copilului să ia poziția de participant activ în procesul de învățare, este posibil să-și realizeze propriile planuri de viață.

De la elev, aceasta necesită analiza, planificarea și reflecția activităților educaționale, care stimulează și dezvoltarea potențialului său creativ. Profesorul trebuie să organizeze astfel de activități educaționale și extrașcolare, în care predarea se transformă în creativitate, activitate de cercetare a copilului. În același timp, profesorul trebuie să fie atent și sensibil la toate manifestările activității creative a copiilor. Dascălul trebuie să se străduiască să ajute fiecare copil în orice mod posibil, să încurajeze la copii dorința de a-și exprima și discuta ideile creative cu prietenii, de a nota și de a susține gândurile și acțiunile originale ale copilului.

Cultivarea spiritului creativ al elevului depinde în mare măsură de capacitatea cadrului didactic de a crea o atmosferă propice procesului de învățământ, de conținutul și complexitatea materialelor didactice auxiliare abordate și de profesionalismul cadrului didactic. În prezent, relațiile dintre pregătirea practică și pregătirea teoretică necesită reconsiderări esențiale. De la a fi pregătit pentru o viitoare activitate profesională, învățarea devine o consecință directă a activității. În aceste condiții, organizarea activității proprii devine parte componentă a organizării învățării. Profesorul preocupat de dezvoltarea sa profesională şi de asimilarea uşoară şi în profunzime a cunoştinţelor specifice disciplinei de către elevii săi, trebuie să-şi construiască demersul didactic pornind de la îmbunătăţirea experienţelor de învăţare ale elevilor, vizând implicarea activă a acestora în procesul de învăţare şi nu în ultimul rând pe cultivarea imaginaţiei creative a acestora.

Eficiența educării creativității la elevi este dependentă de pregătirea științifică și pedagogică a cadrului didactic, de priceperea lui de a organiza în mod judicios activitatea elevilor, de a subordona totalitatea mijloacelor sale didactice obiectivelor propuse. Pe lângă un volum din ce în ce mai mare de cunoștințe teoretice, în viața de zi cu zi, elevii au nevoie și de priceperi și deprinderi practice, capacitate de gândire creatoare, imaginație, spirit inventiv, fantezie, inițiativă și entuziasm.

Creativitatea în procesul didactic ar trebui să devină un imperativ și o prioritate pentru fiecare profesor – aceștia trebuie să realizeze odată pentru totdeauna că rolul lor nu se limitează la a transmite informațiile incluse în programa școlară, ci aceea că ei formează minți și personalități! Un profesor fără această vocație este pur și simplu un robot.

Creativitatea în procesul didactic trebuie să fie considerată o prioritate în cadrul sistemului de învățământ, căci implică o dotare adecvată și modernă a școlilor, o pregătire adecvată și creativă a profesorilor și, prin acestea, o dezvoltare liberă și armonioasă a minților tinere.

Bibliografie:

Dumitru, Ion Al., Dezvoltarea gândirii critice şi învăţarea eficientă, Editura de Vest, Timişoara, 2000

Mureşan, P., Învăţarea rapidă şi eficientă, Editura Ceres, Bucureşti, 1990

Roco M, Creativitate şi inteligenţă emoţională, Polirom, Iaşi, 2001

FACTORII CARE INHIBĂ CREATIVITATEA ELEVILOR

Prof. Kecskei Aniko
Școala Gimnazială ”Avram Iancu” Dej, jud. Cluj

Creativitatea este definită ca fiind capacitatea de a imagina și de a realiza ceva nou și original. Acest aspect presupune trei însușiri.

Fluiditatea care reprezintă posibilitatea de a ne imagina în scurt timp un mare număr de imagini ,idei sau situații.

Plasticitatea care constă în ușurința de a schimba modul de abordare a unei probleme când un procedeu se dovedește inoperant .

Originalitatea este expresia noutății.

Fiecare din aceste însușiri are însemnătatea ei și caracteristica principală rămâne originalitatea,ea garantând valoarea rezultatului muncii creatoare.Am vorbit de factorii care promovează creativitatea însă există și factori care blochează creativitaea.Uneori pot să apară o serie de astfel de factori care pun piedici în calea dezvoltării creativității la copil,precum și în ceea ce privește manifestarea ei pe diferite planuri.

Factorii de blocaj ai creativității pot fi grupați în două categorii :

a) factori de natură cognitivă sau intelectuală ;
b) factori de natură non-cognitivă ;

În prima categorie pot fi incluse seturile habituale și rigiditatea funcțională.Așadar seturile habituale reprezintă cunoștințele,deprinderile,abilitățile și strategiile bine fixate,pe care individul tinde să le folosească în orice situație nouă ,iar rigiditatea funcțională constă în tendința individului de a utiliza anumite date,anumite strategii de rezolvare sau anumite obiecte numai în situații și scopuri precise .Prevenirea și înlăturatrea calor doi factori de blocaj ai creativității se face,de regulă prin redefinirea periodică a unor concepte ,idei,obiecte sau fenomene și prin folosirea lor într-o producție convergentă.

Cea de-a doua categorie de factori include un număr mare de situați ,acțiuni și atitudini ale educatorilor cum ar fi : orientarea exclusivă a elevilor asupra succesului în sensul atingerii permanente a unor performanțe maxime,orientarea elevilor după colegii de aceeași vârstă ,fenomen ce duce la conformism ,interdicția de apune întrebări și de aexplora mediul înconjurător ,sublinierea permanentă a rolului apartenenței la un sex sau altul,considerarea indivizilor divergenți ca fiind anormali,dihotomia muncă-joc , în sensul că munca e o treabă serioasă ,iar jocul o activitate de divertisment ,accentul exagerat pe competiție sau pe cooperare și ,nu în ultimul rând,acordarea unei încrederi absolute factorului rațional cu desconsiderarea simultană a funcțiilor speculative și imaginative.

Capacitatea creatoare comportă ,în primul rând ,trăsături de personalitate înnăscute,susceptibile de dezvoltare prin educație .Unii elevi au inteligențe sterile neproductive, le lipsesc fantezia ,curiozitatea ,interesul pentru cunoaștere ,aptitudinile și sunt rigizi în gândire.

Învățătorul poate ajuta elevul să depășească blocajele subiective numai cunoscând nivelul de dezvoltare intelectuală al fiecăruia ,pentru a folosi metode adecvate care să permită individualizarea învățământului ,astfel încât fiecare elev să-și dezvolte la maximum capacitățile și aptitudinile creatoare.Prin urmare rolul învățătorului este de a dirija elevul în găsirea soluțiilor cerute de diverse probleme sau de al ajuta în procesul de demarare a operativității sale mintale la timp și ori de câte ori este nevoie .El trebuie să aprobe răspunsurile care exprimă adevărul ,să încurajeze pe cele care se apropie de adevăr să-i

stimuleze pe timizi și pe cei reținuți ,să atragă atenția superficialității îndemnând la mai mult efort ,să încurajeze spontaneitatea. Efortul intelectual trebuie să fie calculat și distribuit de învățător atât în demersul cognitiv ,în cadrul orei cât și în funcție de locul pe care-l ocupă lecția în programul școlar.

Manualele alternative propun modalități diferite de abordare a curriculumului unele sub nivelul calitativ al manualului unic anterior altele nu respectă programa altele conțin un nivel de solicitări inferior posibilităților vârstei și cerințelor programei ,iar altele sunt supraîncărcate.Rolul învățătorului creator este să selecteze ,să esențializeze ,să completeze să adapteze manualul la obiectivele ,la nivelul clasei ,la resursele concrete ale învățării.

Conformismul unor învățători înseamnă a se plasa de la început pe o poziție incompatibilă cu spiritul innovator,iar relațiile de comunicare învățător -elev care blochează creativitatea sunt relațiile unidirecționale.În acest caz ,învățătorul este singura persoană care vorbește el neavând preocuparea de a obține informații din partea elevului ,se adresează grupului și mai puțin de particularitățile individuale ale elevilor. Acest tip de relații inhibă inițiativa ,independența și creativitatea.Cele mai adecvate pentru învățământul primar sunt relațiile bidirecționale în cadrul cărora comunică ambii participanți la instruire.

În concluzie ,în ceea ce privește relațiile de conducere și de dirijare ale procesului educațional,învățătorii care stabilesc relații autocratice și pun accent pe dirijare și ordine,pe supunerea necondiționată din partea elevilor ,pe receptarea pasivă a cunoștințelor pe memorarea lor,pe lângă faptul că blochează inițiativa și creativitatea elevilor,duc la și la țdezvoltarea unor sentimente negative față de învățătură.

Alt tip de relații pe care îl stabilesc unii cu elevii sunt relațiile liberale sau îngăduitoare ,tip de relații ce stimulează inițiativa și munca independentă ,dar nu stimulează creativitatea elevilor, fiindcă activitatea școlară se desfășoară spontan, negându-se orice formă de orientare a învățării din partea învățătorului .

Învățătorul care promovează relații pedagogice democratice conduce activitatea didactică apelând la metode activ participative prin care stimulează participarea elevilor ,le sporește inițiativa și spiritul de răspundere, încurajează spontaneitatea și creativitatea elevilor.

Rigiditatea metodologică este o altă cauză care blochează creativitatea elevilor, astfel din dorința de a-i face pe elevi să stăpânească materia ,încorsetați de un timp deloc elastic față de conținutul programei ,unii învățători se mulțumesc să le consolideze elevilor deprinderile devenind victimele rigidității gândirii.Astfel în clasă trebuie să îndrumăm elevii la continua îmbunătățire a răspunsurilor, fiindcă atunci când gândim creator, nu există un singur răspuns corect, ci răspunsuri ingenioase sau mai puțin ingenioase.Reușind educarea capacităților creative, învățătorul are surpriza de a constata mai multe cunoștințe la verificare ,decât la predare. Elevul a adăugat ceva al său și a asimilat informațiile și instrumentele intelectuale de așa manieră încât poate genera el noi informații.

IMPLICAREA PROFESIONALISMULUI DIDACTIC ÎN DEZVOLTAREA EDUCAȚIEI ȘI CREATIVITĂȚII ELEVILOR

Prof. Lador Iulia-Teodora
Școala Gimnazială „Avram Iancu” Dej, jud. Cuj

Termenul de **management** este un derivat al cuvântului englezesc **to manage** care înseamnă – a conduce, a stăpâni, a administra, a face faţă, aşadar **managementul** semnifică conducere, administrare, abilitate.

- Primele definiţii ale termenului **management** le găsim în Dicţionarul Explicativ al Limbii Române:
- **ansamblul activităţilor de organizare, de conducere şi de gestiune a întreprinderilor;**
- **ştiinţa şi tehnica organizării şi conducerii unei întreprinderi;**
- **activitatea și arta de a conduce;**
- **ştiința organizării și conducerii întreprinderilor, a valorificării eficiente a resurselor umane, financiare și materiale ale unei organizații.**

Managementul educaţional se realizează la toate nivelele de conducere ale sistemului de învăţământ înglobând Ministerul Educaţiei şi Tineretului, direcţiile generale de învăţământ, rectoratele universitare, facultăţile, unităţile de învăţământ, clasa de elevi etc. Este un proces care implică existenţa resurselor umane, materiale, financiare şi informaţionale; toate acestea se subordonează unor resurse valorice (idealul educaţional, concepţia despre om).

O activitate deosebit de complexă şi laborioasă care implică o varietate de resurse individuale, de eforturi şi acţiuni din partea cadrului didactic o reprezintă organizarea şi îndrumarea clasei de elevi. În ceea ce priveşte sistemul educaţional, profesorii trebuie să se relaţioneze permanent la educabili, să stabilească relaţii de colaborare cu familiile acestora şi cu alţi membri ai comunităţii. Managementul clasei de elevi a fost caracterizat ca *un domeniu de cercetare în ştiinţele educaţiei care studiază atât perspectivele teoretice de abordare ale clasei de elevi, cât şi structurile dimensional - practice ale acesteia, în scopul facilitării intervenţiilor cadrelor didactice în situaţiile educaţionale concrete.*(R. Iucu); cuprinde ansamblul teoriilor şi strategiilor efective utilizate de cadrul didactic în eficientizarea activităţii sale cu clasa de elevi, deci se subscrie unui domeniu teoretico – aplicativ.

Managementul clasei se referă la abilitatea profesorului de a planifica şi organiza activităţile clasei cu scopul de a asigura un mediu favorabil învăţării, are drept obiectiv formarea unor abilităţi în rândul elevilor menite să autoregleze comportamentul lor. Relaţiile profesor – elev trebuie să aibă valenţe educative, iar tot ceea ce se întâmplă în această zonă se subordonează educativului. Managementul va încerca să gestioneze realitatea.

Clasa de elevi este percepută ca un grup formal şi presupune interacţiunea directă între membrii săi (elev ↔elev, elev↔profesor). Interacţiunea ia forma comunicării, a relaţiilor ierarhice şi preferenţiale. Clasa ca un grup se supune unui set de norme care servesc drept criterii de evaluare.

Pentru ca orchestrarea să fie melodioasă şi armonioasă trebuie luată în considerare prezenţa cadrului didactic. Acesta reprezintă una dintre componentele esenţiale ale procesului de învăţământ. La clasă, profesorul nu realizează numai predarea – învăţarea - evaluarea, ci şi relaţionează cu elevii, influenţându-le comportamentul de învăţare, intervine în direcţionarea evoluţiei lor generale.

Ceea ce el realizează nu pretinde doar cunoştinţe şi competenţe, ci valori, sentimente, atitudini pe care le transmite în spaţiul şcolar. Vocaţia pedagogică este demonstrată de

trăsături ca: modestie, înţelegere, prietenie, responsabilitate, imaginaţie, entuziasm, empatie, corectitudine ş.a. Încă din Antichitate portretul dascălului este creionat, menţionăm prezenţa lui Socrate, apoi a lui Toma d'Aquino, pleiada continuându-se cu J.J. Rousseau şi se încheie cu reprezentanţii noii educaţii Montessori, Freinet etc. Cultura românească nu se situează mai prejos, deoarece idealul dascălului se regăseşte în personalitatea lui Creangă, Spiru Haret sau N. Iorga. Profesorul este cel care conduce eficient activitatea, ceea ce implică forţa de anticipare şi nu simpla adaptare la ceea ce deja s-a produs; conducătorul este orientat spre viitor, spre schimbare, spre adaptarea la schimbare a organizaţiei. Este important ca educatorul să fie un bun organizator al procesului de predare – învăţare – evaluare, un bun specialist şi psihopedagog; trebuie să selecteze ce este interesant, util pentru elevi, să îi motiveze, să îi ajute să depăşească dificultăţile întâlnite.

Procesul didactic este condiţionat de obiectivele şi de conţinuturile prevăzute în programă, motiv pentru care productivitatea fiecărei activităţi depinde în măsură de structurile organizatorice, dar şi de strategiile de lucru adoptate. Cu cât o activitate are un conţinut dens, iar forma de organizare este complexă, produsul finit este unul de calitate. Pentru ca finitul să fie superior, dascălul trebuie să fie creativ.

Din punct de vedere etimologic termenul de creativitate îşi are originea în limba latină *creare - ,, a zămisli, a făuri, a naşte*". Creativitatea este un proces mental şi social care implică generarea unor idei sau concepte noi. În literatura de specialitate sunt consemnate mai multe definiţii, amintim doar cele mai relevante ca de exemplu:

Profesorul poate crea contexte prielnice prin care latura creativă este explorată. Acest lucru este posibil prin apelul la o varietate de metode moderne care dezvoltă gândirea critică.. Ţinând cont de acest specific al cititorului, în general, şi al elevului, în parte, profesorul va insista în intervenţiile sale asupra formării unui lector care să gândească şi să-şi imagineze ceea ce l-ar conduce de la categoria naturală a învăţării (lucru realizabil prin aderarea la o metodă modernă). Odată cu introducerea orelor de lectură pentru a combate analfabetismul funcţional, ora de Limba şi literatura română se va centra asupra abordării diverselor texte în diferite formate. Acestea pot avea un conținut științific, literar-artistic sau etic promovând idealul educațional. Textele selectate sunt literare și nonliterare. Suportul de bază este programat pe nivele de dificultate, având un caracter deschis, dinamic; totodată asigură legătura între teorie și practică., adică se creează o punte de legătură între achiziția cunoștințelor, comprehensiunea acestora, aplicarea, sinteza și evaluarea lor. Textele destinate lecturii stimulează gândirea critică, dezvoltă abilităţile de comunicare, capacitatea de a înţelege, transferul de informaţii, interdisciplinaritate şi transdisciplinaritate eficiența presupunând implicarea activă a elevului. Sunt luate în considerare și preferințele elevilor în alegerea textelor, dar și modalitatea de citire(fie prin intermediul informaticii, fie prin carte ca atare) pentru ca procesul să fie complet, iar comportamentul observabil. În acest sens se propune organizarea interdisciplinară care sporeşte înțelegerea mesajului unui text. Fiind fascinați de utilizarea Internetului pentru diverse scopuri, și lectura se poate strecura printre preocupările lor. Se vor selecta texte accesibile și pe placul elevilor. Elevii citesc o varietate de texte, după care se demarează decelarea textului. Se au în vedere stategii care vizează pre-lectura, exprimarea și valorificarea reacțiilor emoționale , corelarea expectanțelor inițiale cu rezultatele primei lecturi, înțelegerea procesului lecturii și înțelegerea corectă a nivelului literal al textului. Pentru verificarea înțelegerii textului după prima lectură amintim exercițiile de completare a spațiilor albe, chestionarele focalizate pe conținut, exerciții de tipul adevărat/ fals. Relectura generează identificarea ideilor principale și rezumatul, specifice textului epic și dramatic, identificarea cuvintelor- cheie și a câmpurilor semantice care favorizează textele lirice. Dintre metodele didactice amintim metodele : RICAR (R= răsfoire generală, Î= întrebări, C= citire activă, A= amintirea, R= recapitulare), SINELG, metoda pălăriilor gânditoare, munca pe grupe, jocul de rol, cubul etc.. Aceste metode contribuie atât la

consolidarea cunoștințelor, cât și la dezvoltarea abilităților de exprimare scrisă. Dacă sunt elevi mai buni la învăţătură se poate apela la tutoriat, se pot forma grupe în care există astfel de elevi, ei pot sprijini levul mai slab. În cazul unor cuvinte necunoscute DEX-ul on line este foarte util. Elevii selectează texte sub îndrumarea profesorului, aceesând site-uri de poezie ori proză. O altă modalitate de fuziune cu textul este audiobook. Este o manieră ingenioasă, deoarece face apel la imagine, sunet, text cu scopul de a atrage elevul. Pe baza ascultării acestor cd-uri (listening) pe care sunt imprimate diverse texte. Elevii ascultă mesajul și rezolvă exercițiile. Se concep exerciții care ghidează elevul înspre descifrarea mesajului. Un alt mod de comunicare o reprezintă forumurile, chat-ul, corespondența electronică. Comunicarea determină teme de discuție, ca de exemplu: problematizarea lecturilor date de către profesor la clasă. Elevii discută unii cu alții despre sarcinile de lucru. Își pot corecta unii altora răspunsurile exercițiilor date. Acestea se desfășoară sub supravegherea profesorului. Opțiunea pentru utilizarea Internetului în cadrul orelor de lectură înseamnă desfășurarea acestora în laboratorul de informatică. Îmbunătățirea rezultatelor în ceea ce privește comprehensiunea unui text dat au drept suport și cartea în sine. Se concep fișe de lucru care cuprind diverse texte și sarcini de lucru. Verificarea corectitudinii competențelor formate se face fie prin aplicarea unor teste, fie prin programele de soft educațional. Orele de lectură se pot desfășura în sălile de clasă, laboratoarele de informatică, în bibliotecă (sala de lectură dacă unitatea de învățământ permite) sau chiar în aer liber. Recurgem la aceste posibilități cu scopul de a crea un spațiu propice desfășurării procesului de predare –învățare-evaluare. O altă modalitate prin care profesorul îşi poate dovedi capacitatea de inovaţie în interacţiunea cu universul grupului este crearea unor situaţii în care elevii pot demonstra faptul că teoria converteşte în practică (Completarea cunoaşterii teoretice şi abstracte prin experiment şi experienţă). În urma studierii unor concepte precum : narator, naratar, tipare textuale, momente ale subiectului, indici spaţio – temporali ş.a,, elevii se pot transforma în *tinere condeie*. Ca de exemplu elevul implicat în actul lecturii, cu întreaga sa cultură, cu predispoziţiile psihologice de moment, (cititorul) racordează opera în direcţia propriei sale personalităţi. El poate reconstrui un mesaj cu totul diferit de cel al operei, un altul în care amestecă o parte a gândirii autorului desprinsă din carte şi alta din gândirea sa. Pentru a stimula interesul elevilor ora de *Consiliere şi orientare* poate să îmbrace o formă mai atractivă. De exemplu la tema Planificarea carierei, cu titlul *Aş vrea să devin…* elevii formează grupe şi au alături de ei câte un profesor specialist într-un domeniu care prezintă punctele forte - slabe ale meseriei sale.

La polul opus se găseşte rutina din timpul orelor pe care o resimte elevul (poate şi profesorul). Conform DEX ***rutina***[1] *s. f. Capacitate câștigată printr-o practică îndelungată; (depr.) obișnuință de a acționa sau de a gândi totdeauna în același fel.* ♦ *Totalitatea obișnuințelor sau a prejudecăților considerate ca fiind un obstacol în calea noului, a creației sau a progresului. – Din fr.* ***routine.*** *Obicei, operație repetată zilnic sau periodic.* ♦ *Operație efectuată de un calculator electronic.* ***2.*** *Deprindere de a lucra mecanic, mereu în același fel.* ♦ *(Depr.) Respectare prea servilă a unor reguli și deprinderi învechite*. Aceasta se instaurează odată cu plafonarea nivelului de pregătire şi de interes a cadrului didactic. Cauzele pot fi multiple: învăţământul este considerat *un adăpost de vreme rea* de către cei tineri, dascălii trăiesc cu teama ineficienţei (Dacă vine vreun inspector şi spune că nu e bine). Se mai adaugă şi lipsa stimulentului, salariile sunt prea modeste, iar imaginea promovată de media la adresa corpului profesoral este negativă, prezintă o imagine distorsionată. Atitudinea elevilor este adesea ostilă, comportamentul lor este unul nefast (încurajat voit, poate). Rutina poate fi determinată şi de prăpastia între generaţii. Managementul clasei are la bază o structură destul de rigidă, profesorul este un funcţionar, elevul este subordonat, valorile disciplinei sunt exacerbate, iar controlul este extrem de strâns, se observă o separare a celor doi pioni angajaţi în procesul didactic, aprecierea elevului se metamorfozează în etichetă care se perpetuează.

Fluxul informaţiilor este unidirecţional: profesor →elev, comunicarea este predominant verticală, cea orizontală fiind descurajată. Profesorul este cel care ţine prelegeri, explică şi impune punctele de vedere, iar elevul devine o prezenţă fadă care reproduce conţinuturile auzite. Opiniile acestuia nu sunt luate în considerare, observându-se explicit raportul de superioritate – inferioritate. Sala de clasă cunoaşte o singură orientare, astfel încât profesorul este cel care conduce, dirijează întreaga activitate. Adoptă acest stil, deoarece conţinuturile programei sunt dense şi trebuie „să fie cu materia la zi". Predomină activităţile frontale, activităţile individuale, exerciţiile rezolvate individual; evită să încerce noi metode, să nu aprecieze progresele mici ale elevului. Profesorul predă la acelaşi nivel, optează pentru acelaşi ritm, pretinde aceleaşi eforturi, volum de cunoştinţe, iar distincţia în funcţie de particularităţile individuale se realizează lent, anevoie (lecţia fiind o formă exclusivă de instruire şi educare). Strategia bazată pe ritual si rutina, creează profesorului predicţia şi determină adaptarea unor intervenţii standardizate şi uniforme.

A fi creativ ca manager al clasei este destul de dificil, deoarece cadrul didactic se angajează într-o competiţie cu sine însuşi şi cu ceilalţi colegi ceea ce solicită timp şi multă dedicare. Este într-o continuă căutare a informaţiilor şi a strategiilor care optimizează demersul didactic (influenţat de o varietate de factori de care educatorul trebuie să ţină cont). Rutina managerială se capătă relativ uşor şi conferă o siguranţă. Este mult mai plăcută utilizarea strategiilor de conducere învăţate şi aplicate de nenumărate ori decât explorarea a ceva nou, pentru că lipsa motivaţiei este absentă.

Bibliografie:

- Chiş, V., (2002), *Provocările pedagogiei contemporane*, EPUC, Cluj-Napoca.
- Corcheş, H., Orşan, D., (2011), Competenţe integrate pentru societatea cunoaşterii. *Îndrumar metodic interdisciplinar pentru tema integratoare: Creativitate și* expresie.
- Cucoş, C. (coord), (2009), Psihopedagogie pentru examenele de definitivare şi grade didactice, Ed. Polirom, Bucureşti.
- Cristea, S., (2003), *Managementul organizaţiei şcolare*, EDP, Bucureşti.
- Dicţionarul Explicativ al Limbii Române.
- Iucu, R., (2000), *Managementul şi gestiunea clasei de elevi*. Fundamente teoretico-metodologice, Ed. Polirom, Iaşi.
- Pamfil, A., 2000, *Didactica limbii și literaturii române (pentru învățământul în limbile minorităţile naţionale); gimnaziu*, Ed. Dacia, Cluj
- Pitariu, H. (1994), *Managementul resurselor umane*, (cap.10) .Ed. All, Bucureşti.

CREATIVITATEA LA VÂRSTA ȘCOLARĂ MICĂ

Profesor logoped, Adela Lișcan
Cjrae Cluj/Școala Gimnazială ”Avram Iancu” Dej

Creativitatea îşi are originea în cuvântul latin « creare » care înseamnă a zămisli, a făuri, a creea, a naşte. Creativitatea reprezintă cel mai înalt nivel comportamental uman, capabil de a antrena şi polariza toate celelate nivele de conduită, toate însuşirile psihice ale unui individ.Avem nevoie de creativitate pentru a putea desăvârşi, realiza şi actualiza, pentru a putea contribui activ la modelarea lumii.

Creativitatea se caracterizează prin noutate, originalitate, valoare, armonie, relevanţă.

Creativitatea înseamnă îndrăzneală, tot ceea ce este nou este incert şi neconformist. Pentru a se putea avânta în necunoscut, copilul trebuie să dispună de acea libertate interioară, de acel sentiment de siguranţă, provenite din lumea sa înconjurătoare.

Lipsa de creativitate se datorează însă unei insuficiente înţelegeri a fenomenelor, lipsei sentimentului de libertate interioară sau lipsei de stabilitate a condiţiilor externe.

Creativitatea înseamnă posibilitatea de comunicare: copilul se află într-un contact continuu cu lumea sa interioară şi cu lumea sa exterioară.

Curiozitatea şi setea de cunoaştere ne face receptivi faţă de lumea exterioară. Libertatea interioară face posibilă folosirea cunoştinţelor acumulate de către lumea trăirilor noastre subiective. Copilul care îşi manifestă permanent mirarea şi surpriza, încercând să surprindă ineditul lumii, neinfluenţat este considersat prototipul creativităţii.

Școlarul este prin natura sa un creativ datorită imensei sale curiozităţi, a freamătului permanent pentru a cunoaşte tot ceea ce se petrece în jurul său. În perioada şcolară imaginaţia se exprimă viu prin tot ceea ce face copilul la toate activităţile.

Perioada şcolară mică reprezintă vârsta la care este imperios necesar stimularea potenţialului creativ al copilului, nevidenţiat sau neexprimat prin cunoaşterea şi stimularea aptitudinilor, prin mobilizarea resurselor latente prin susţinerea manifestaţilor printr-o motivaţie intrinsecă.

Activitatea didactică trebuie înţeleasă ca un act de creaţie nu ca un şir de operaţii şablon, de rutină.

Învățătoarea trebuie să dispună de capacitatea de înţelegere a copiilor, să trăiască împreună sentimente puternice, să creeze situaţii care să îmbogăţească mintea copilului cu anumite reprezentări şi obişnuinţe, să-şi transforme ocupaţia într-o frumoasă minune.

Creativitatea, spre deosebire de inteligenţă, este la copil un fenomen universal. Nu există elev care să nu deseneze, să nu fabuleze.

Învăţarea integrată se reflectă cel mai bine prin predarea tematică (integrarea conţinuturilor), care sprijină dezvoltarea concomitentă a unor domenii, în loc să se concentreze pe un aspect izolat, lucru nefiresc pentru dezvoltarea copilului. Predarea tematică se face în aşa fel încât să reflecte legăturile dintre mai multe discipline şi conexiunile lor de viaţă.

Prin învăţarea creativă nu se urmăreste neapărat a se face din fiecare copil un geniu,dar putem si trebuie să reusim, ca dascăli, să facem din fiecare copil un participant activ –independent sau în grup.

Copiii au o creativitate fantastică înnăscută, dar care trebuie şlefuită.

Desenul, pictura, modelajul, muzica, dansul, diferitele jocuri în aer liber sau acasă, la școală, toate au darul de a-i ajuta să exprime emoţiile, gândurile şi sentimentele.

Dezvoltarea unui comportament creativ nu se poate realiza numai prin acţiunea unui factor izolat, oricât de laborios ar fi el organizat ci presupune racordarea la circuitul

creativităţii a întregii ambianţe în care trăieşte fiinţa umană. Forţele creative ale şcolarului se formează şi se dezvoltă numai în climatul ludic.

Jocul este domeniul principal în care se manifestă si se exersează imaginaţia, climatul psihologic cel mai favorabil al copilului pentru a se forma armonios. Prin joc copilul ne dăruieste tot ce are el mai bun, atât ca forţe fizice, cât si ca valori morale. Aşadar, cadrul cel mai important de manifestare, dar şi de stimulare a potenţialului creativ este jocul, cu toate tipurile sale. Conduita creativă ludică este o premisă pentru viitorul comportament creativ care se va materializa în produse noi, originale, cu valoare socială. Prin joc, copilul poate fi oricine îşi doreşte, poate inventa jocuri de rol, poate crea personaje etc. Poveştile, memorizările, lecturile după imagini, toate au rolul de a stimula creativitatea elevilor. Un exerciţiu util pentru dezvoltarea creativităţii copilului, îl poate reprezenta continuarea unei poveşti fascinante, găsirea unui alt final sau creearea unei poveşti pe baza unui şir de ilustraţii. Creativitatea le este stimulată, dezvoltându-le, în primul rând, încrederea în ei, în ceea ce pot oferi, respectându-i pentru frumuseţea şi unicitatea lor.

Jocul liber al copilului oferă învățătoarei șansa de a cunoaște cât mai bine copilul, fiind momentul în care el utilizează cunoștințele, deprinderile, experiențele dobândite anterior, în contexte în care el se simte liber să se exprime. Limbajul și acțiunile copilului în jocul liber vorbesc despre modul în care el percepe lumea din jurul lui. Activitățile alese au scopul activizării școlarilor, al trezirii interesului pentru cunoaștere și acțiune liberă, independentă. Copiii au ocazia să sesizeze proprietățile materialelor și jucăriilor cu care lucrează, să exerseze deprinderi de mânuire, să-și manifeste predilecția pentru un anumit gen de activitate sau pentru o gamă mai largă (artă dramatică, cusut, țesut, construcții, lectura imaginilor din cărți, desen, pictură, modelaj, etc).

Elevii creativi se diferenţiază de obicei de restul grupului prin diferite comportamente specifice şi, dacă li se permite acest lucru, îşi dezvoltă în mod liber creativitatea. Ei sunt foarte curioşi, vin cu soluţii neobişnuite, cu idei originale, au iniţiativă şi un spirit de observaţie foarte bine dezvoltat, pun întrebări adecvate, explorează noi posibilităţi, învaţă rapid şi uşor, au o memorie bună, un vocabular bine dezvoltat, au o imaginaţie vie şi o capacitate deosebită de a compune poveşti.

Sarcina învăţătorului este:

a) să ajute copiii să înveţe cum să procedeze în învăţare în tot cursul vieţii, într-o lume pe care nu au cunoscut-o;

b) să încurajeze în abordarea mai creativă a problemelor pe care le va ridica activitatea lor productivă.

Activităţile trebuie orientate în următoarele direcţii:

a) stimularea gândirii productive;

b) libertatea de exprimare a cunoştinţelor, gândurilor, faptelor;

c) utilizarea talentelor şi a deprinderilor individuale;

d) generarea de noi semnificaţii din cele vechi;

e) năzuinţa spre necunoscut;

f) exersarea autocontrolului;

g) satisfacţia personală.

Elevii mici trebuie ajutaţi sistematic,cu tact, cu răbdare să-şi formeze anumite deprinderi.

Cultivarea creativităţii în mintea şi sufletul şcolarilor este o necesitate şi se impune din ce în ce mai mult într-o societate în plină mişcare.

Bibliografie:

Dima Silvia, Copilăria-fundament al personalităţii, Revista Înv. Preşcolar, Bucureşti, 1977.

Bocoş, M., Catalano, H. (2008), Pedagogia învăţământului preşcolar şi şcolar, Presa

Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
Bontaş, I., (2007) Tratat de pedagogie Editura Bic All, Bucureşti.
*** (3-4/2008), Revista învăţământului preşcolar, Bucureşti.
*** (1-2/2008), Revista învăţământului preşcolar, Bucureşti.
Danescu, E., ”Stimularea creativităţii la vârsta preşcolară”, Editura Paralela 45, Pitesti, 2009

CREATIVITATEA, FRUMOASA GRĂDINĂ DIN MINTEA ELEVULUI

Prof. înv primar, Lucaciu Maria-Florina
Școala Gimnazială ,,Avram Iancu" Dej, jud. Cuj

Pornind de la etimologia cuvântului creativitate, care înseamnă a zămisli, a naște, a crea, o văd pe aceasta la un nivel înalt al inteligenței umane, chiar dacă nu IQ-ul este cel care ne permite sau nu să fim creativi, fapt observat și afirmat de experiența mea din domeniul educației.

Creativitatea este asemeni unei palete de culori. Putem crea cu ajutorul ei ,,peisaje deosebite", putem construi ,,ziduri" mărețe pentru fortăreața vieții noastre și, totodată, putem găsi soluții pentru cele mai imposibil de rezolvat probleme. Astfel, ajung să văd creativitate ca o armă de mare preț pentru monotonia acestor zile și, totodată, un har. Totuși, asta nu înseamnă că se face ierarhie, o clasificare raportată la cei care sunt înzestrați cu o creativitate radiantă sau la cei care nu dau dovadă de această abilitate.

Consider că puterea sau nivelul creativității este, în mare parte, dependent de experiențele personale, de blocajele pe care omul le întâlnește și de puterea acestuia de a le gestiona corespunzător.

Nu odată mi-a fost dat să întâlnesc pe băncile școlii o ,,explozie" de creativitate în rândul elevilor, dar, din păcate, am observat și blocaje, alimentate de adulți sau chiar de elevi.

Analogic vorbind, putem vedea mintea copilului ca un Tărâm al necunoscutului, care are în interiorul său o frumoasă grădină a creativității. Pentru ca aceasta să nu se ,,usuce" avem sarcina de a o lăsa să se dezvolte, respectând ideile, gesturile, vorbele ce vin din partea copilului.

De multe ori, adulții au tendința să reorganizeze ceea ce copilul transmite, și face acestea fără să își dea seama că devine un distrugător al creativității. Altfel spus, se întâmplă acestea deoarece copilul are propia viziune, o viziune înmiresmată de culoare, de fantastic, de frumos, de magie, de bunătate, pură, de inocență.

Acum apare întrebare: Ce am eu de făcut pentru a nu devenii un ,,asasin al creativității copilului"? După cum bine știm, creativitatea are nevoie de un impuls, iar acel impuls face referire la motivație, la stimuli, la activare, la încurajare. Oprindu-mă asupra celor două tipuri de motivație, motivație intrinsecă și extrinsecă, îmi aduc aminte de recompense, ca „soldățeiˮ ai motivației extrinseci, iar aceștia nu sunt întocmai prietenii creativității, rândind-o mai mult. De spun asta? Deoarece, odată condiționată de recompense, creativitatea întâlnește un mare blocaj. Copilul va tinde să lege rezultatul activității lui de ceea ce va primi. Ca exemple de recompense avem notele, calificativele, cadourile, chiar și micile buline oferite în cadrul activităților. Totuși, apare cealaltă latură a motivației ca un erou care ne salvează din această situație ,,prăpăstioasă". În calitate de cadru didactic, pot afirma că nu este ușor drumul pe care trebuie să îl parcurgem pentru a dezvolta motivația intrinsecă, dar nici imposibil.

O frumoasă povestioară care mi-a fost adusă la cunoștință acum trei ani, pe vremea studenției mele, relata situația unei eleve din învățământul primar care a primit sarcina de a desena o floare. Aceasta a început să rezolve sarcina primită, realizând o floare albastră, însă cadrul didactic a oprit întreg colectivul de elevi, deoarece a dorit să le prezinte modelul pe care elevii trebuiau să îl copieze, o floare roșie, de o anumityă structură. Acest lucru s-a repetat și în cadrul altor ore. Mai exact, elevii primeau modelul, structura gata făcută a ceea ce aveau de realizat, iar liberatatea creativității era, în acest caz, îngrădită. Ajunsă la un alt nivel, deci, într-o altă clasă, elevei i-a fost solicitat să realizeze o floare. Ce a urmat este exact rezultatul îngrădirii creativității de către cadrul didactic. Eleva a realizat o floare roșie, exact

ca cea realizată de cadrul didactic din nivelul anterior. Astfel, cuprind în acest exemplu un blocaj amintit anterior: nerespectarea ideilor, a viziunii copilului, rolul cadrului didactic pierzându-se în acest caz, el nu mai este un mijlocitor, ci un real stăpân al minții copilului.

Statutul tradițional al profesorului, și anume acela de furnizor de informații s-a schimbat semnificativ, întrucât acum elevilor le este oferită șansa de a co-participa în mod activ la propria sa educație ,alături de profesor. De asemenea, afirmația Mariei Montessori, adeptă a curentului „Educația Nouă ”: „Să nu faci niciodată pentru un copil ceea ce poate face şi singur” susține ideea creativității și a manifestării acesteia de către copil.

Abilitățile creative nu sunt ceva cu ce ne naștem și care durează o viață întreagă ,fără a fi nevoie de o îmbunătățire. Nu sunt precum magia, deși rezultatele creativității ,de multe ori par a fi magice ,ci sunt abilități de care trebuie să avem grijă și pe care trebuie să le dezvoltăm ,căci așa cum spunea și Edison, creativitatea înseamnă 99 % transpirație și 1 % inspirație .Astfel, atunci când sistemul pare că nu are de gând să facă ceva în această direcție ,cadrul didactic are sarcina de a căuta mereu un mod creativ de a-și exercita activitatea , de a se documenta în privința diferitelor metode ,mijloace creative ,chiar și frecventarea unor ateliere creative sau cursuri ,dar mai ales de a păstra o relație strânsă cu elevii săi ,întrucât, de multe ori, cadrul didactic are multe de învățat despre subiectul creativității de la elevii săi, trebuie doar să „își deschidă ochii ”.

Bibliografie:

- Montessori, Maria, Descoperirea copilului, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1977.
- Adriana, Băban , Consiliere educațională -Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere ,Editura PSINET, Cluj-Napoca, 2003.
- Marcia L. Nell și Walter F. Drew în colaborarea cu Deborah E.Bush ,De la joc la învățare -cum folosim jocul didactic în educația timpurie ,Editura Trei, București ,2016.

PROFESIONALISM DIDACTIC ÎN DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII ELEVILOR

Prof. înv. primar: Măzureac Iulia-Domnica
Școala Primară Jichișu de Jos, jud. Cluj

Conceptul de creativitate își are originea în cuvântul „creare”, care înseamnă „a zămisli, a făuri, a naște”. Etimologia cuvântului însăși, demonstrează că termenul de creativitate definește un proces, un act dinamic care se dezvoltă, se desăvârșeste și cuprinde atât originea, cât și scopul. Creativitatea este considerată o condiție a supradotării intelectuale sau a talentului, întrucât copiii superior înzestrați sunt capabili de idei și produse noi, acest lucru implicând corelația dintre creativitate și abilitățile mentale superioare.

Inteligența completează creativitatea, iar produsele originale exprimă nivelul valoros de manifestare a intelectului. În acest sens, Stenberg amintește că evaluarea activității și produselor creative ale copiilor supradotați trebuie să se raporteze la următorii indicatori: perfecțiunea, raritatea, productivitatea, demonstrabilitatea, valoarea socială.

Munca de zi cu zi la catedră m-a determinat să abordez activităţi didactice aplicând metode activ participative în grup dar şi individuale, deoarece, din punct de vedere practic, stimulează creaţia de idei, ideile unora sunt generate sau îmbogăţite de suma ideilor tuturor elevilor, se elimină cenzura sau autocenzura asupra ideilor emise, se elimină atitudini negative sau negativiste.

În contextul învățământului de astăzi, rolul și importanța cadrului didactic capătă o altă dimensiune datorită instruirii interactive, cât și a celei creative. Astfel, atmosfera pe care o crează profesorul în clasă reprezintă un factor cu influenţă majoră asupra comportamentului de învăţare al elevului. Crearea climatului favorabil, a unei colaborări eficiente între profesori şi elevi, o atmosferă caldă, afectivă, pozitivă, de exigenţă, dar şi de înţelegere, de responsabilitate este o condiţie esentială ce trebuie indeplinită la lecţie. A avea creativitate pedagogică înseamnă a deține una dintre aptitudinile esențiale ale personalității didactice.

Pedagogul are rolul de a stimula efortul copilului, tendinţa acestuia de fi original, inventiv, creativ. Atitudinea profesorului are un rol major în crearea unei atmosfere prielnice stimulării şi dezvoltării învăţării interactiv-creative.

Profesorul creativ dă libertate elevilor să-şi spună părerea promovând o atitudine deschisă, respectă opiniile celorlalţi, le întăteşte convingerea că pot emite judecăți valoroase, îi antrenează în procesul de evaluare, le comunică criteriile de evaluare şi le oferă timp suficient exersării. Pentru a stimula creativitatea elevului, profesorul însuşi trebuie să fie creativ , să manifeste un comportament şi o atitudine pozitivă în acest sens. Profesorul creativ utilizează în procesul de predare – învăţare- evaluare învățarea prin colaborare în mod eficient.

Cultivarea gândirii creatoare este o sarcină importantă a şcolilor de astăzi. Stimularea creativităţii elevilor se realizează printr-o pregătire susținută teoretică şi practică; prin dezvoltarea competențelor de muncă și experimentare independentă; prin dezvoltarea spiritului critic. Foarte importantă este relaţia și atitudinea profesorului în relația sa cu elevii. Atitudinea autoritară creează blocaje afective. E necesar un climat destins, democratic, prietenos care contribuie la o deschidere spre imaginație, spre creativitate. Experiența la catedră dovedește cum se poate înlesni creativitatea, încurajând elevii să gândească, dar fară să fie amenințați că vor fi evaluați. Evaluarea îi blochează uneori pe elevi în actul creativ. Trebuie acceptate erorile ca elemente ale procesului creative, astfel: prin încurajarea curiozității, a explorării, a experimentării, a punerii de întrebări, a testării și incurajării

talentelor creative; recompensând ideile noi, originale; prin neimpunerea unei soluții în rezolvarea de probleme; oferind idei controversate care să-i antreneze să gândească și să-și pună singuri probleme; încurajând elevii să-și noteze ideile proprii în caiete de notițe sau jurnale.

Profesorii care renunță la a oferi doar cunoștințe devin astfel mediatori între copil și realitate, ei nemaifiind doar o sursă de informație. Acești profesori: formulează întrebări de genul: „Care e părerea ta?”, „Tu cum vezi lucrurile?”; adresează întrebări divergente de genul: ” Ce crezi că s-ar întâmpla în situația…? .”, „Cum argumentezi aceasta?”; manifestă interes pentru răspunsurile paradoxale. Rezultatul unor astfel de strategii este că elevii vor tinde spre a-și pune probleme, vor dori să descopere noi probleme și să problematizeze unele situații.

Învățarea prin descoperire dirijată este o învățare de tip euristic prin care profesorul nu face altceva decât să stimuleze creativitatea elevilor. Elevii trebuie dirijați să gândească independent, să tolereze ideile noi, să critice constructiv. Acest mod de învățare conduce spre formarea stilului creativ de rezolvare al problemelor, dar contribuie și la dezvoltarea personalității elevilor. Elevul abordează problemele în mod deschis, fără teamă . Este stimulat astfel să rezolve cu plăcere sarcinile. Evaluarea trebuie să evidențieze aspectele pozitive și progresele fiecărui elev în parte. Uneori, evaluarea poate fi amânată pentru a-i elibera pe elevi de teama evaluării. Scopul îl reprezintă deschiderea pentru exprimarea liberă a fiecarui elev, dezvoltarea aptitudinilor creatoare, fără temerea că ar putea greși și a fi, eventual, sancționat, amplificarea încrederii în propriile forțe și dezvoltarea curajului.

Putem considera creativitatea ca fiind o capacitate complexă, care face posibilă crearea de produse reale sau pur mintale, constituind un progres în planul social. Componenta principală a creativitații o constituie imaginația, dar creația de valoare reală mai presupune și o motivație, dorința de a realiza ceva nou, ceva deosebit. Și cum noutatea, azi, nu se obține cu ușurință, o altă componentă este voința, perseverența în a face numeroase încercări și verificări.

Referinţe bibliografice:

1.Mușata, Bocoș, Intruirea interactivă, Editura POLIROM, 2013, București
2. Neacşu, Ioan, (1999), Instruire şi învăţare, Editura Didactică şi pedagogică R.A., Bucureşti
3. Oprea L.,Crenguța, „Metoda activ-participative de stimulare și dezvoltare a creativității în educația adulților”, în revista „Paideia”, nr. 1-2/2000.

COMPETENȚE ȘI CALITĂȚI ALE PROFESORULUI MODERN

Prof. înv. primar, Mocean Alina Codruța
Școala Gimnazială Vad, judeţul Cluj

Preocupările intense ale specialitilor din domeniul educaiei, în special din a doua !umătate a secolului al XX-lea, s-au concretizat în găsirea unor noi soluii la provocările apărute în fața școlii de: dificultățile la învățătură, atitudini și comportamente problematice, clasele incluzive, absenteism, abandon școlar ș.a. Implicit, au generat: preocupări pentru a găsi formule noi de solidaritate umană, căi de prospectare a unor strategii eficiente pentru stimularea progresului la toți elevii, mai ales la cei supradotați, modernizarea învățământului și a cadrelor didactice.

În ultimii zece ani ai secolului al XXI-lea, prin perfecționarea tehnologiei informațiilor și a comunicațiilor, prin dotarea școlilor și prin înnoirea conținuturilor, ca principal factor exponențial al procesului de învățământ, profesorul modern reunește o serie de competențe, calități și roluri.

Noțiunea de profesor este asociată în minte, pentru fiecare dintre noi, cu ,,portretul unei anumite persoane care întruchipează tot ceea ce credem noi că reprezintă modelul de dascăl", sau cu o serie ,,de trăsături, selectată din mulțimea de exemple oferită pe timpul anilor de școală".

Necesitatea de a transforma meseria de dascăl în profesia de cadru didactic, a fost impusă de faptul că la nivelul fiecărui stat și în particular a statului român, educația reprezintă o prioritate națională, care are ca obiectiv principal elaborarea unei politici educaționale, în baza căreia este făcută pregătirea pentru viață, la orice vârstă, a ființelor omenești. Activitatea educațională este complexă, adaptată, orientată, dinamică și flexibilă, pentru a stimula idealul fiecărei ființe umane, exprimat prin ,,a fi și a deveni", concis: realizează pregătirea omului ca element activ al vieții sociale.

Activitatea didactică a profesorului modern, depășește evidențierea unor calități personale ale acestuia, apreciate prin terminii de: vocație, talent, măiestrie, prin faptul că presupune însușirea unui sistem complex de cunoștințe teoretice, formarea unor deprinderi, abilități, competențe, calități și asumarea unor roluri, într-o manieră riguroasă și controlată, ceea ce reprezintă profesionalismul său.

Personalitatea reprezintă un termen foarte complex, studiat în psihologie, care exprimă ,,organizarea dinamică în cadrul individului a acelor sisteme psihofizice care determină comportamentul său caracteristic".

De-a lungul timpului, specialiștii au încercat să contureze modelul ,,profesorului ideal", prin care să prezinte într-o manieră sintetică totalitatea trăsăturilor și a calităților personale, necesare unui bun specialist. A fost subliniat faptul că, pe lângă caracterul înnăscut și dobândit al cadrului didactic, este necesară și dobândirea unui sistem complex de competențe, care să facă posibilă obținerea de plus valoare în activitatea sa de predare-învățare.

Cel mai frecvent aplicat criteriu de stabilire a modelului ,,profesorului ideal" este cel de eficiență în activitatea de predare-învățare, definită în termeni de conduită așteptată și realizată de către elevi. Principala calitate a acestui model, din punct de vedere structural, a fost considerată compatibilitatea dintre ,,vocația pedagogică" și ,,a te simți chemat, ales pentru această sarcină și apt pentru a o îndeplini". Vocația pedagogică presupune: ,,iubire pedagogică", certitudinea valorilor social-culturale, conștiința responsabilității față de copii, față de țară și față de umanitate, în general. Alte însușiri ale ,,profesorului ideal" sunt de

ordin: fizic (sănătatea, integritatea fizică, prezența agreabilă, ținuta decentă), intelectual (inteligența, spiritul de observație, memoria bună, imaginația bogată), afectiv (empatia, generozitatea, pasiunea, entuziasmul), volitiv (fermitatea, perseverența, consecvența, răbdarea), moral (modestia, onestitatea, corectitudinea) etc.

Studiile efectuate asupra eficienței activității didactice, au evidențiat faptul că există, sub forma a trei structuri, legături între trăsăturile de personalitate ale cadrului didactic, referitoare la structurile psihocomportamentale și structurile motivaționale ale elevilor, respectiv:

- structura A, caracterizată prin: afecțiune, înțelegere, prietenie, în opoziție cu egoismul și distanțarea;
- structura B, caracterizată prin: responsabilitate, spirit metodic, acțiuni sistematice, în opoziție cu șovăiala și neglijența;
- structura C, caracterizată prin: putere de stimulare, imaginație, entuziasm, în opoziție cu inerția și rutina.

Trăsăturilor de personalitate amintite, li se adaugă anumite ,,standarde de performanță", potrivit criteriului competenței, care reprezintă o structură de ,,calități, aptitudini-abilități și cunoștințe", activate în mod diferit, în funcție de tipul sarcinii didactice și de rolurile specifice pe care trebuie să le îndeplinească acel cadru didactic. Datorită acestui fapt, a fost definit conceptul de ,,profil de competență", de către specialiști în psihopedagogie, care au elaborat apoi un model al profesiei didactice, care cuprinde mai multe tipuri de competențe generale care pot fi dezvoltate și anume, competențe: metodologice; de comunicare și relaționare; de evaluare a performanțelor elevilor; psihosociale; tehnice și tehnologice; de management al carierei.

Școala și clasa de elevi sunt sisteme sociale în care se desfășoară o dinamică bazată pe legile și principiile interacțiunii umane, studiate de psihosociologi. Atât cadrele didactice, cât și elevii sunt ,,actori sociali" în cadrul activităților instructiv-educative și în dinamica rol-statusurilor, specifică unei organizații școlare, ceea ce implică ,,o redefinire a rolurilor profesorului, o multiplicare și diversificare a funcțiilor acestuia în condițiile în care societatea contemporană este din ce în ce mai mult orientată către cunoaștere, în condițiile declinului numeric și, în consecință, și în condițiile unui declin al calității personalului didactic".

De-a lungul carierei didactice, profesorii nu pot fi caracterizați de către un anumit stil educațional, deoarece aceste stiluri nu există în stare pură, ci doar combinate și nici nu sunt unele mai avantajoase sau mai eficiente decât altele. Totuși, afirmă faptul că în activitățile educaționale, cel mai potrivit stil este cel care asigură eficiența învățării, stimulând interesul elevilor pentru studiu, generându-le și satisfacția reușitei în învățare. Recomandarea specialiștilor constă în aplicarea stilului democratic, pe durată de timp mai mare, fiind favorabil dezvoltării libere și autonome a elevilor și aplicarea stilului autoritar, când trebuie realizate sarcini în mod rapid. Aceștia certifică faptul că eficiența stilurilor educaționale constă în ,,natura sarcinii și a situației cu care se confruntă" grupul de elevi, ,,de caracteristicile de personalitate ale profesorului și ale elevilor, de vârsta acestora, de natura obiectivelor grupului etc."

Prin prisma finalităților, specialiștii psihopedagogi au subliniat faptul că stilul cel mai potrivit este ,,stilul centrat pe elev", concretizat pe: nevoile, trebuințele și dorințele acestuia,

În învățământul modern, procesul didactic a devenit și devine, tot mai centrat pe elev și mai optimizat prin intermediul tehnologiilor moderne și al instrumentelor web 2.0, web 3.0 etc., însă condiția reușitei este aceea că, profesorul modern, trebuie să stăpânească foarte bine didactica, pentru managementul performant al activităților.

Webografie: https://www.academia.edu

ROLUL CADRULUI DIDACTIC ÎN DEZVOLTAREA EDUCAȚIEI ȘI CREATIVITĂȚII ELEVILOR

Prof. înv. primar Molnar Anamaria
Școala Gimnazială „ Avram Iancu ” Dej

Noul deziderat al educației contemporane a devenit formarea integrală, deplină și armonioasă a personalității autonome și creative. Procesul educației a fost concentrat astfel, spre toate dimensiunile ființei umane. Abordarea monodisciplinară și pluridisciplinară s-a dovedit ineficientă pentru provocările vieții cotidiene din prezent. S-au impus perspectivele integrate, respectiv perspectivele interdisciplinare și mai ales cele transdisciplinare. Acestea pregătesc elevii, respectiv educații, să parcurgă experiențe de învățare care să le formeze abilități, capacități, competențe și aptitudini. Printre acestea se numără competența de a învăța cum să înveți, de rezolvare de probleme, de socializare, de evaluare și autoevaluare și, nu în ultimul rând, competența de comunicare.

Realitatea înconjurătoare are caracter integrat. De aceea, profesorul trebuie să educe elevul astfel incât acesta să fie pregătit pentru situații în care să fie capabil să realizeze conexiuni și transferuri rapide pentru a rezolva eficient problemele concrete cu care se confruntă în viața de zi cu zi. Vorbim despre cunoașterea integrată ca rezultat al integrării curriculare.

În ultimul timp s-au dezvoltat diferite modalități de organizare a conținuturilor curriculare și s-a acordat o importanță deosebită curriculumului centrat pe activități integrate.

Şcoala şi preofesorul urmăresc pregătirea elevului pentru activitatea ulterioară, dezvoltarea competenţelor acestuia. Cadrul didactic implică elevul în diferite activităţi educative care să îl ajute să devină o persoană capabilă în a se orienta în viaţă, prin comunicarea eficientă în diferite situaţii, aptă să-şi exprime atitudinea faţă de valorile etice şi estetice, pregătită să-şi achiziţioneze în mod independent cunoştinţele şi competenţele solicitate – o personalitate cu un ansamblu de cunoştinţe, atitudini şi competenţe de comunicare formate pe parcursul şcolarităţii, o personalitate capabilă de a se integra în societate şi de a face faţă cerinţelor de pe piaţa muncii. Nu este suficient ca un elev să cunoască vocabularul unei limbi, acesta trebuie să înveţe arta de a alege cuvintele potrivite contextului, de a transmite mesaje pertinete, de a-şi exprima convingerile cât mai coerent şi persuasiv. O comunicare este eficientă doar atunci când mesajul transmis de emiţător este corect interpretat de receptor. Mesajele decodificate corect produc învăţarea.

Curriculumul pentru învățământul primar promovează integrarea curriculară atât la nivelul procesului de predare-învățare, contribuind la dezvoltarea capacității de gândire al elevilor, cât și la nivelul rezultatelor învățării, urmărind dobândirea unor competențe care să le asigure utilizarea cunoștințelor și abilităților în diferite situații.

Acest demers integrator implică o serie de probleme complexe referitor la abilitatea metodologică a cadrelor didactice pentru integrarea curriculară și stabilirea modalităților de evaluare a performanțelor individuale ale elevilor, mai ales în situația învățării prin cooperare. În ceea ce privește procesul de predare integrată a conținuturilor pot să apară dificultăți în aprofundarea de către elevi a noțiunilor științifice specializate, în pregătirea cadrelor didactice pentru predarea integrată a disciplinelor de învățământ, cumulată cu opoziția latentă sau activă a acestora față de tendințele integratoare.

Proiectând predarea integrată, cadrul didactic implică elevii, efectiv și afectiv în procesul instructiv- educativ, prin participare directă la activitățile de prezentare a

conținuturilor cu ajutorul experiențelor diverse sau învățând prin descoperire. Prin profesionalism, profesorul reușește să facă învățarea integrată să se reflecte cel mai bine prin predarea tematică, care sprijină abordarea pluri-, inter-,intra- și transdisciplinară și dezvoltarea concomitentă a unor domenii.

Astfel, abordarea integrată permite derularea unui proces educațional creativ, complex, care îi stimulează pe elevi în vederea asimilării de informații. Cadrul didactic este cel care trebuie să realizeze un scenariu didactic cât mai interesant, unitar și foarte bine întocmit cu obiective clare, cu repartizarea sarcinilor în fiecare sector de activitate pentru a asigura o varietate de opțiuni în ceea ce privește participarea la activități, cu scopul atingerii obiectivelor educaționale propuse. Libertatea de decizie în ceea ce privește selectarea strategiilor didactice aparține în totalitate cadrului didactic și este dată de structura flexibilă a conținuturilor.

Activitățile integrate vor fi prezente în planificarea calendaristică și vor fi proiectate conform planului de învățământ și orarului stabilit, fiind susținute de experiența cadrului didactic. Acesta organizează și desfășoară activități integrate generate de temele stabilite și planificate pentru tot anul școlar.

Scenariul didactic elaborat de către cadrul didactic și având caracter integrat, poate începe cu o activitate de grup, care se poate realiza sub forma unei vizite din partea unui personaj, a unei persoane adulte, prin marcarea unui eveniment social sau a unui eveniment petrecut în familie. Elevii sunt orientați apoi spre alegerea domeniului de învățare și a materialelor. Varietatea acestora îi încurajează să se manifeste, să observe, să-și exprime ideile, să interpreteze date sau să facă predicții. Fiecare elev își asumă responsabilități și roluri în cadrul grupului din care fac parte, participând la jocuri inițiate de ei sau de altcineva.

Tematica activităților integrate este aleasă în așa fel încât să faciliteze contactul cu lumea înconjurătoare și poate fi completat cu vizite, plimbări sau întâlniri cu specialiști. Cadrul didactic este cel care stabilește tipul activităților integrate (la alegere, proiecte, jocuri sau activități extracurriculare) și modalitățile de organizare ale acestora.

Activitățile integrate au la bază un scenariu didactic integrat explicitat printr-un proiect didactic integrat, cu o structură flexibilă, care evidențiază caracterul integrat al abordărilor, interacțiunea dintre discipline, sprijinirea cognitivă și metacognitivă a elevilor.

Din perspectiva învăţământului modern, în educaţie accentul trebuie pus pe stăpânirea de către elevi a proceselor, înţelegerea conceptelor şi pe capacitatea de a le folosi în diverse situaţii.

Activitățile integrate se dovedesc a fi soluţia pentru o mai bună corelare a activităţilor de învăţare cu viaţa societăţii, cultura și tehnologia didactică.

Prin aceste activităţi se pune accent pe dezvoltarea gândirii critice, pe formarea de competenţe practice, pe feed-back-ul pozitiv, pe măsurarea şi aprecierea competenţelor. Se cultivă independenţa, deschiderea spre inovaţie, emoţiile pozitive, autocontrolul deoarece:

- învăţarea devine un proiect personal al elevului, îndrumat, orientat, animat de către cadrul didactic;
- învăţarea devine interesantă, stimulativă, semnificativă;
- la baza activităţii stă acţiunea practică, cu finalitate reală;
- elevii participă pe tot parcursul activităţilor desfăşurate;
- activităţile integrate sunt în opoziţie cu instruirea verbalistă;
- accentul cade pe activitatea de grup şi nu pe cea cu întreaga clasă;
- cultivă cooperarea şi nu competiţia;
- elevii se deprind cu strategia cercetării; învaţă să creeze situaţii, să emită ipoteze asupra cauzelor şi relaţiilor în curs de investigaţie, să estimeze rezultatele posibile, să mediteze asupra sarcinii date, folosindu-se instrumente de apreciere prognostică deoarece arată măsura în care elevii prezintă sau nu anumite aptitudini şi au

valoare diagnostică, fiind un bun prilej de testare şi de verificare a capacităţilor intelectuale şi a aptitudinilor creatoare ale acestora.

- cadrul didactic trebuie să renunţe la stilul de lucru fragmentat, în care lecţiile se desfăşoară una după alta, cu distincţii clare între ele, ca şi cum nu ar face parte din acelaşi proces şi să adopte o temă de interes pentru elevi, care transcede graniţele diferitelor discipline, organizând cunoaşterea ca un tot unitar, închegat;

Există anumite aptitudini generale pe care elevii trebuie neapărat să le achiziţioneze. Ei trebuie să ştie să comunice, să se adapteze, să rezolve probleme şi să utilizeze tehnologiile informaţionale.

Ceea ce trebuie să înveţe aceştia sunt bazele indispensabile ale unei eficiente învăţări viitoare. Aceste baze sunt deopotrivă de natură cognitivă, afectivă şi motivaţională. Elevii trebuie să devină capabili să-şi organizeze şi să-şi ordoneze propria lor învăţare, să înveţe singuri sau în grup şi să surmonteze dificultăţile pe care le întâlnesc în cursul proceselor de învăţare. Desfăşurând activităţi integrate, cadrul didactic îi dă copilului posibilitatea de a-şi exprima păreri personale, de a coopera cu ceilalţi în elaborarea de idei noi, în rezolvarea sarcinilor, în argumentare, devenind mai activ şi câştigând mai multă încredere în sine. În ceea ce priveşte rolul cadrului didactic, acesta devine un „facilitator”, mai mult decât o sursă de informații.

Pentru ca un copil să reușească să descopere și să aplice singur noi informații din diferite surse, să abordeze în mod creativ rezolvarea problemelor și să nu se teamă de dificutăți, trebuie să aibă un profesor creativ, care caută în mod constant noi abordări ale predării. Profesorul care reușește să educe în fiecare copil o personalitate independentă, creativă, sociabilă, capabilă să intre într-o dicuție și care găsește modalitățisi eficiente de rezolvare a problemelor, este cu siguranță un profesor desăvârșit.

Bibliografie

- Bocoş, M., 2002, *Instuire interactivă,* Cluj-Napoca, Ed. PUC
- Duvlea, A., 1976. *Creativitatea elevilor-posibilităţi de cunoaştere şi educare*. Bucureşti: Ed. Didactică şi Pedagogică
- Law Nolte, Dorothy, Harris, Rachel, 2007, *Copiii învaţă ceea ce trăiesc-educaţia care insuflă valori*, Bucureşti, Ed. Humanitas
- Lemeni, G., Miclea, M.,2004, *Consiliere şi orientare. Ghid de educaţie pentru carieră* .Cluj-Napoca, Ed. ASCR

IMPLICAREA PROFESIONALISMULUI DIDACTIC ÎN DEZVOLTAREA EDUCAȚIEI ȘI CREATIVITĂȚII ELEVILOR

Prof. înv. primar, Mureșan Iustina,
Școala Gimnazială „Avram Iancu” Dej

În contextul actual, al schimbărilor rapide care ne influențează viața, și ne provoacă la o regândire a modului de predare – învățare, se fac eforturi de adaptare a societății la lumea de mâine. Trăim într-o lume bazată pe competiție și eficiență, a cărei forță rezidă în cunoaștere, iar un element fundamental în acest context îl constituie creativitatea. Astăzi mai mult decât oricând, creativitatea reprezintă o condiție fundamentală a calității educației, una dintre premisele esențiale ale performanței.

Profesionalismul în educație este dat de calitatea acțiunilor și activităților care concură la formarea și dezvoltatrea personalității copiilor. A asigura calitatea educației înseamnă a avea capacitatea de a oferi educabililor experiențe de învățare ce derivă din idealul școlii românești. Acest proces complex presupune mai întâi o bună planificare, iar apoi realizarea efectivă atât a experiențelor de învățare, cât și a rezultatelor așteptate ale învățării, monitorizarea, autoevaluarea și evaluarea rezultatelor și îmbunătățirea lor permanentă.

Cadrul didactic are rolul de a organiza și conduce activitatea didactică, astfel primind responsabilitatea de a asigura o dezvoltare continuă a educației și creativității elevilor. Acesta organizează activități centrate pe elev prin metode și mijloace moderne, prin lecții integrate care să-i atragă, să le stârnească curiozitatea și să le dezvolte creativitatea.

Cerințele unei educații de calitate urmăresc: asigurarea unui mediu școlar sigur, armonios; spații de învățare echipate adecvat ce răspund nevoilor individuale sau colective, metode de predare ce permit participarea activă a tuturor elevilor; noi modalități de evaluare, în conformitate cu cerințele și exigențele omului modern; proiectarea și dezvoltarea unor parteneriale sau proiecte care să răspundă nevoilor elevilor (abilități, pasiuni); profesori care sprijină și motivează elevii; încurajarea progresului fiecărui elev în raport cu performanța sa anterioară; promovarea cooperării; accent pe înțelegere și comunicare, empatie și relaționare; abordarea învățării astfel încât să dea sens muncii, să pună elevii într-o situație de rezolvare a unei sarcini concrete cu finalitate reală; responsabilitatea părinților și participarea acestora în viața școlară a copilului.

Creativitatea este un proces complex, care angajează întreaga personalitate a elevului, ce urmează a fi dezvoltată pe diferite căi, atât în procesul de învățământ cât și în cadrul activităților extrașcolare. Școala definită prin atribute ca accesibilitate, creativitate, flexibiltate și continuitate (V. Chiș, 2022) reprezintă principalul factor care poate contribui decisiv la stimularea înclinațiilor lor creative și de educare a creativității.

Creativitatea elevilor se dezvoltă prin diverse metode, literatura de specialitate oferind numeroase exemple, printre care amintim: brainstorming-ul – oferă posibilitatea manifestării libere, spontate a gândirii și imaginației elevilor; metoda 6- 3- 5 este o metodă folosită în munca de grup, cifra 6 indicând numărul de mebmrii ai grupului care emit 3 idei, iar acestea sunt preluate fiecare de 5 persoane. Prin această metodă se obține o cantitate mare de idei ce pot duce la variate soluții pentru peoblema în cauză.

Alte metode folosite pentru stimularea creativității ar fi:metoda piramidei (metoda bulgărelui de zăpadă); interviul grupului creativ, eseul, referatul, proiectul, portofoliul, metoda studiului de caz, metoda Frisco, metoda Gordon, etc.

O altă metodă, foarte des utilizată este jocul didactic. Jean Piajet spunea că

„jocul este o asimilare a realităţii la activitatea proprie, oferindu-i acestei activităţi alimentaţia necesară şi transformând realul în funcţie de multiplele trebuinţe ale Eu-lui”.

Elevul care are un comportament creativ se implică activ în procesul de învăţare, are o atitudine activă în faţa dificutăţilor, atitudine pozitivă faţă de un risc rezonabil, interese dezvoltate, gândește critic, are un spirit de observaţie dezvoltat, descoperă soluţii personale la diferite probleme, are gândire divergentă, imaginativă, elaborează produse intelectuale și materiale originale.

Dezvoltarea educației și creativității elevilor este o consecință directă a modul în care profesorul acționează asupra actului instructiv educativ, el este cel care pune aprenta asupra ceea ce elevul va acumula ca și cunoștințe, dar mai cu seama asupra modului în care elevii vor acționa și vor privi lucrurile pe viitor. Profesorul ce inspiră la creativitate prin modul în care își desfășoară activitățile împreună cu elevii, este cel care va determina elevii să devină și ei la rândul lor, creativi și implicati.

În consecință, calitatea educației este baza unei dezvotări armonioase, integrale a personalității copiilor, creativitatea fiind instrumentul cel mai eficient în vedrea dezvoltării educației atât la nivel microdidactic (la nivelul clasei), cât și la nivel macrodidactic (la nivelul sistemului de învățământ).

Bibliografie:

I. Albulescu, H. Catalano „Sinteze de pedagogia învățământului primar”

PROVOCĂRI EDUCAȚIONALE ÎN EVALUAREA ONLINE

Obreja Elena, Colegiul Național ”A.Mureșanu”, Dej

Viața e o sursă inepuizabilă de surprize, de provocări. Una dintre ele a fost pandemia 2020-2022, care a bulversat întreg mapamondul.

Ca urmare, nici învățământul nu a făcut excepție și am fost obligați și elevii, și noi, profesorii, să ne limităm la contextul familial. Situația se prefigura de scurtă durată însă realitatea a arătat contrariul.

Ineditul a apărut odată cu necesitatea de a continua, cumva, procesul educativ în mediul școlar. Au apărut platformele educaționale pe care nu le știam utiliza, așadar am fost nevoită să particip la cursuri intensive, care mi-au răpit din timpul alocat familiei.

Cea mai mare provocare a constituit-o evaluarea. Până atunci, elevii erau sub supraveghere vizuală atunci când susțineau teste. Brusc, am fost pusă în situația de a găsi o modalitate de a face asta, deși aparatura de care dispuneam nu îmi permitea să deschid o fereastră în care să văd toți membrii unei clase. Creativitatea a devenit cel mai mare aliat al meu.

Am conceput teste grilă în așa fel încât elevii să poată comunica între ei, dar să nu fie siguri de răspunsul colegului (toată lumea știa că asta se întâmplă și asta ne deranja pe toți profesorii, evaluarea corectă fiind compromisă). Cu toate acestea, răspunsurile nu vizau o singură variantă și nici nu le găseau pe toate, pe internet, oricât de rapizi ar fi fost. Pentru punctaj maxim, li se solicita întreaga atenție în ce privește citirea și înțelegerea cerinței.

Au fost și nemulțumiri, la început, până s-au obișnuit și au priceput că e necesar să gândească, nu doar să-și dovedească niște calități mnezice. Răspunsurile erau foarte apropiate uneori. Ei se așteptau la un răspuns și au constatat că era posibil și un altul ori că răspunsul lor nu era potrivit fiindcă el cuprindea alt sens decât cel cerut.

Un exemplu:

Personajul principal din romanul lui Camil Petrescu este...

a) Ștefan Ghiorghidiu
b) Ștefan Gheorghidiu
c) narator
d) intelectual.

Se așteptau ca răspunsul să fie unic, doar că formularea accepta mai multe. Personajul se numește Gheorghidiu, dar e un personaj intelectual, subiectiv, deci e și narator.

Avantajul unui astfel de test era și este încă (elevii își mai doresc teste grilă) acela că primesc rezultatele pe loc și că știu ce e corect sau incorect la analiza imediată, realizată de calculator (pe urmă, discutate punctele de vedere). Uneori am schimbat punctajul oferit de device atunci când se putea accepta și modul elevilor de a gândi, pe care eu nu îl luasem în calcul cân am formulat cerințele.

Dezavantajul era timpul alocat creării testului și atenția maximă asupra comenzilor tehnice date: când să fie vizibil testul (în ce interval de timp, în care zi), pentru cine, dacă răspunsurile să le vadă imediat ce a terminat fiecare (dar atunci ar putea transmite celorlalți) sau doar când termină toți (atunci nu-și mai văd greșelile, ci doar punctajul)...

Un dezavantaj pentru elevi era și cel legat de graba cu care ei tastează. Dacă au tastat greșit și au trimis formularul, nu puteam nota ce au intenționat să bifeze, ci ce e negru pe alb.

Surpriza pentru mine a fost după ce am revenit la școală; deși puteau susține teste clasice, au preferat grila, chiar online (deși au ales grila pe hârtie, tocmai pentru neajunsurile tastării).

Creativitatea mi-a fost solicitată mie, ca profesor, dar și lor, ca elevi. Au avut posibilitatea de a propune și oferi multiple variante de evaluare. Erau obișnuiți cu aritmogriful, așa că l-au propus printre primele. Compunând câte unul, mi-au transmis un feet-back privind conceptele operaționale sau informațiile pe care le știu sau le-au reținut parțial din timpul orelor, căutând explicațiile necesare în orice surse aveau la îndemână. Ca urmare, am putut reveni asupra a ceea ce mi s-a dovedit a nu fi înțeles sau a fi omis.

Au descoperit că pot să-și verifice cunoștințele și abilitățile participând la un concurs Quizz. Au fost provocați de colegi să utilizeze Kahoot, să se bucure de o competiție și fără a primi recompense materiale, ci doar încântarea, chiar satisfacția de a ști sau numai de a bănui răspunsul corect. Au depus efort îndelungat pentru a crea, la rândul lor, teste Kahoot. Partea solicitantă nu a fost cea care implica deprinderile de utilizare a computerelor, ci aceea de a gândi cerințe cu răspunsuri amuzante, cu referire la viața lor, la preocupările, la ceea ce s-a întâmplat recent în clasă.

De exemplu:

-*”Nu știu frate, nu-s de-aici”;*

- *numele unui coleg de clasă asemănător cu al vreunui personaj: numele lui Moș Costache, personajul din ”Enigma Otiliei”, de George Călinescu, e Giurgiuveanu, iar ei au ales ca răspunsuri Giurgiu/ Georgiu/ Olteanu;*

- *la studiul de caz despre dimensiunea religioasă a existenței, mitropoliții medievali l-au avut competitor pe cel actual sau pe unul dintre membrii școlii...*

Căutând variante de evaluare sau de fixare a cunoștințelor, care să le facă plăcere au aflat multe despre ei înșiși. I-am întrebat, la literatură universală, în primele ore din anul școlar, ce le place mai mult, în general, sau ce le place să facă. Unul dintre elevi, constatat că îi place puzzle-ul, altul – că îi place să deseneze, să facă și caricaturi; s-au mobilizat în echipă; unul a creionat portretul lui Ahile, insistând pe călcâi; celălalt – a schițat urme de puzzle pe dosul paginii. Am multiplicat foaia. Au tăiat bucățile de puzzle și le-au dat colegilor să-l refacă. Au reținut expresia consacrată ”Călcâiul lui Ahile” (discutam despre perioada antică). O elevă a spus că îi place mâncarea. A creat o rețetă ficțională pentru gastronomia grecilor. A căutat altele, specifice grecilor antici. A comparat-o cu cea imaginată de ea. A aflat ce ingrediente se păstrează până azi. Dacă unui alt elev îi plac călătoriile, a cartografiat o hartă care să cuprindă toate pământurile conduse de căpeteniile taberei grecești (a aflat de ce au pornit atât de mulți pe urmele Elenei, deși lui Menelaos i-a fost furată soția).

Un altul, dacă îi place fotbalul, a fost curios dacă poate desena un teren de fotbal pe care să ”joace” italienii de azi cu grecii de azi, cunoscând nume de jucători actuali. A stârnit curiozitatea altor băieți care s-au implicat imediat într-un dialog. Platforma Teams oferă posibilitatea de a deschide o pagină word în care să poată fi ”prezenți” toți participanții la întâlnire. Ca atare, au fost ”prezenți băieții interesați, gata de ”joc”. Provocarea a fost pentru mine: să accept sau nu. Pe mine mă interesa textul antic. Am acceptat, totuși, pentru a obține cât mai mult din ce ne dorim, fiecare: ei – distracția fotbalului, eu – interesul lor. Condiția era ca, după ce au reprezentat prezentul, să se teleporteze în trecut, pe teritoriu străin, în antichitate. S-a făcut că... aceiași elevi mi-au dovedit că știu acțiunea și personajele din ”Iliada” lui Homer, plasându-le pe un teren de fotbal (bineînțele că s-au inspirat și de pe site-uri). Au gândit două tabere, două echipe: grecii și troienii. Fiecare echipă era formată din zei (chiar și zeițe) și oameni (bărbați). Cei care au fost eliminați din luptă, fiind răniți ori morți, au primit cartonașe galbene, respectiv cartonașe roșii. Inițial, le-au pus câte o cruce. Pe urmă, și-au dat seama că există corespondență în realul meci de fotbal. Au ales și rezerve, în special pe Agamemnon (la greci), care a refuzat să intre în luptă, la început. La troieni, rezerve erau și femeile. Arbitru era Zeus. Tabela de marcaj a înregistrat și ea modificări. Golurile au fost considerate reușitele în bătălii. La scor egal, au fost prelungiri. Atunci a apărut Calul Troian: lovitura de la 11m. Troienii au faultat în careu, păcăliți de greci; așadar, au pierdut. Bucuria

galeriei elene s-a manifestat prin petarde și artificii. Artificiile au incendiat terenul gazdelor. Oaspeții au plecat entuziasmați de înfrângerea ”pe toate fronturile”.

Creativitatea lor mi-a adus în minte noi posibilități de abordare ale aceluiași text, doar că jocul de rol a fost posibil abia după ce ne-am întors, în format fizic, la școală. M-au surprins cât de repede și-au găsit ipostazele care se potrivesc cu felul lor de a fi, cât de convingători au fost cu cei care ezitau să se expună ”publicului”, cât de creativi în a găsi decor și recuzită în câteva momente, cu ce aveau la îndemână (nu știau că va trebui să ”joace” în ”Iliada”, fie ea și modernă). Interacțiunea a creat mai mult zgomot decât de obicei, dar a meritat!

În concluzie, creativitatea e o provocare perpetuă, în educație sau nu, indiferent de mediul în care ne aflăm. Totuși, în ciuda avantajelor create de mediul online (datorate confortului de acasă), prefer varianta față în față, relaționarea, contactul vizual real și tactil, de fapt, cu toate simțurile în alertă, PROVOCATE.

CADRUL DIDACTIC-FACTOR PRINCIPAL ÎN DEZVOLTAREA EDUCAȚIEI ȘI CREATIVITĂȚII ELEVILOR

Înv. Pop Ana-Maria
Școala Gimnazială" Avram Iancu" Dej, jud.Cluj

Calitatea educației arată nivelul de dezvoltare a unei comunități, a unei națiuni, ceea ce înseamnă că are la bază cultura, tradițiile și valorile unei națiuni, pe care urmărește să le promoveze prin politicile și strategiile dezvoltării sociale și economice durabile.

Nu doar pentru beneficiarii direcți- elevii este importantă educația, ci și pentru comunitate, societate. Pentru asta, lor, beneficiarilor trebuie să li se asigure o educație de calitate, într-un învățământ cu instituții performante, dotate corespunzător cu bază materială modernă, adaptată noilor tendințe și cerințe ale societății, cu cadre didactice bine pregătite.

Se știe foarte bine că toate sistemele educaționale din întreaga lume au trecut prin reinventare, adaptare la predarea on-line. Din păcate, Ministerul Educației de la noi a fost prins pe picior greșit, nu a gestionat cum ar fi trebuit situația. Atât din punct de vedere al dotării bazei logistice, cât și în cel al perfecționării cadrelor didactice în contextul actual. Cadrele didactice au reușit prin grupurile de Facebook să descopere platforme și aplicații disponibile online. Au învățat singure să caute modalități de integrare a tehnologiei, să se îndepărteze de noțiunea de evaluare ca document word- și să folosească tehnologia pentru a-i ajuta pe elevi să devină creativi, să aplice cunoștințele dobândite la jocurile pe telefon sau tabletă în educație, efectuarea temelor, a proiectelor.

Cadrul didactic are în primul rând rolul de a organiza și conduce activitatea didactică.Acesta asigură activitatea centrată pe elev prin documente, prin metode și mijloace didactice moderne,

Metodele interactive de grup sunt modalităţi moderne de stimulare a învăţarii şi dezvoltării personale încă de la vârstele timpurii, sunt instrumente didactice care favorizează interschimbul de idei, de experienţe, de cunoştinţe.

Interactivitatea presupune o învăţare prin comunicare, prin colaborare, produce o confruntare de idei, opinii şi argumente, creează situaţii de învăţare centrate pe disponibilitatea şi dorinţa de cooperare a copiilor, pe implicarea lor directă şi activă, pe influenţa reciprocă din interiorul microgrupurilor şi interacţiunea socială a membrilor unui grup.

Implementarea acestor instrumente didactice moderne presupune un cumul de calităţi şi disponibilităţi din partea cadrului didactic: receptivitate la nou, adaptarea stilului didactic, mobilizare, dorinţă de autoperfecţionare, gândire reflexivă şi modernă, creativitate, inteligenţa de a accepta noul şi o mare flexibilitate în concepţii.

Uneori considerăm educaţia ca o activitate în care continuitatea e mai importantă decât schimbarea. Devine însă evident că trăim într-un mediu a cărui mişcare este nu numai rapidă ci şi imprevizibilă, chiar ambiguă. Nu mai ştim dacă ceea ce ni se întâmplă este "bine" sau "rău". Cu cât mediul este mai instabil şi mai complex, cu atât creşte gradul de incertitudine.

Datorită progresului tehnologic şi accesului sporit la cunoaştere şi la resurse ne putem propune şi realiza schimbări la care, cu câtva timp în urmă nici nu ne puteam gândi.

Trebuie, deci, să ne modificăm modul în care gândim prezentul şi viitorul educaţiei pe care îl dăm generaţiei următoare având în vedere aceste aspecte. Nu ne mai putem permite o unitate şcolară "muzeu", orientată spre trecut, care pune accent pe cunoştinţe, ci avem nevoie de o şcoală ce-i pregăteşte pe copii pentru viitor, punând accent pe competenţele sociale şi de

comunicare.

E bine ca profesorul să modeleze tipul de personalitate necesar societăţii cunoaşterii, personalitate caracterizată prin noi dimensiuni: gândire critică, creativă, capacitate de comunicare şi cooperare, abilităţi de relaţionare şi lucru în echipă, atitudini pozitive şi adaptabilitate, responsabilitate şi implicare.

Un învăţământ modern, bine conceput permite iniţiativa, spontaneitatea şi creativitatea copiilor, dar şi dirijarea, îndrumarea lor, rolul profesorului căpătând noi valenţe, depăşind optica tradiţională prin care era un furnizor de informaţii.

În organizarea unui învăţământ centrat pe copil, profesorul devine un coparticipant alături de elev la activităţile desfăşurate. El însoţeşte şi încadrează copilul pe drumul spre cunoaştere.

Utilizarea metodelor interactive de predare – învăţare în activitatea didactică contribuie la îmbunătăţirea calităţii procesului instructiv - educativ, având un caracter activ – participativ şi o reală valoare activ – formativă asupra personalităţii elevului.

- **Strategii didactice interactive valorificate în învaţământul primar**

1. Metoda PĂLĂRIILOR GÂNDITOARE („Thinking hats")

CLASA: a II-a
DISCIPLINA: PE ARIPILE CUVINTELOR (OPŢIONAL)
ARIA CURRICULARĂ: LIMBĂ ŞI COMUNICARE
TEMA : " Căţeluşul şchiop", de Elena Farago

Pe catedră am şase pălării de culori diferite. Pentru fiecare pălărie voi numi câte un copil care va răspunde cerinţei de sub pălărie.

1. Pălăria albă - *INFORMEAZĂ*
Ce informaţii avem despre "căţeluşul şchiop"? Dar despre copii?
Ce informaţii lipsesc sau nu le cunoaştem?
Nu ştim care a fost motivul pentru care copilul l-a lovit pe căţeluş.

- Cum putem obţine aceste informaţii?
- Povestind întâmplări văzute sau transmise despre comportamentul copiilor şi al câinilor.

2. ***Pălăria roşie*** - *SPUNE CE SIMŢI!*
- Uite cum privesc eu această situaţie!
Copilul nu a ştiut cum să se joace cu căţelul, poate l-a tras de coadă sau l-a fugărit, iar el s-a apărat şi şi l-a muşcat.
Eu sunt foarte supărată pe copil şi-mi pare rău că acest căţel a fost lovit cu răutate în picior. Vă imaginaţi cât a suferit căţelul? Este cel mai rău copil cel ce repetă fapta lui.
Voi ce credeţi sau ce-aţi face?
Copiii răspund la întrebări.
Chiar la noi pe stradă sunt câini fără stăpâni şi nimeni nu le găseşte un adăpost. Voi sunteţi de acord să rămână pe stradă? Când plouă nu au unde să se adăpostească!

3. Pălăria verde - *GENEREAZĂ IDEILE NOI*
Oferă soluţii, idei.
Putem amenaja un adăpost în curtea şcolii, pe scara blocului sau să instalăm cuşti pentru ei, unii pot fi duşi la ţară la bunici. Putem ruga părinţii să ne ajute să

scriem o scrisoare primarului.

- Ce credeţi, putem găsi şi alt mod de rezolvare?

3. ***Pălăria galbenă*** - *ADUCE BENEFICII*

- Ce se va spune despre noi dacă vom face ce-ai spus? Eu cred că părinţii vor fi de partea noastră şi vor construi chiar ei cuşti pentru câini. Vom fi apreciaţi pentru ideile noastre.

4. ***Pălăria neagră*** - *ASPECTE NEGATIVE*

Sunt prea mulţi câini. Câinii ar face mizerie şi zgomot.

Nu toţi oamenii iubesc animalele. Ei vor fi tot liberi şi copiii vor fi în pericol.

Nu se respectă regulile de igienă.

5. ***Pălăria albastră*** - *CLARIFICĂ*

Pune o întrebare colegilor tăi să verifici dacă au înţeles conţinutul poeziei.

Pălăria abă

Putem să tragem o concluzie?

Câinii trebuie protejaţi de primărie şi de oameni. Să li se facă adăposturi.

- Ce trebuie să facem noi?
- Să scriem o scrisoare primarului sau să-l sunăm la telefon.
- Ce putem reţine din tot ce s-a spus?
- Să scriem scrisoare primarului?
- Să hotărâm cine o va duce la primărie.
- Iar noi vom continua să-I hrănim şi nu vom uita – " Nu loviţi câinii!", " Faceţi numai fapte bune!".

2. METODA R.A.I.

CLASA : a III-a

DISCIPLINA: **Educaţie civică**

ARIA CURRICULARĂ: **Om şi societate**

UNITATEA DE ÎNVĂŢARE: **Raporturile noastre cu ceilalţi oameni**

TEMA LECTIEI: **Familia**

- Ce înseamnă adopţie?
- Ce este familia?
- Din cine este formată familia?
- Ce fel de relaţii există între membrii familiei?
- Enumeră 3 reguli respectate de toti membrii familiei tale.
- Din cine este formata familia nucleară? Dar familia extinsă?
- Ce este familia monoparentală?
- Ce sarcini are fiecare membru din familia ta?
- Ce funcţii îndeplineşte familia?
- Membrii unei familii sunt legaţi prin relaţii de .....
- Pe ce se bazeaza relaţiile din cadrul familiei?
- Fiul mătuşii este .....
- Sora tatălui meu este .....
- Mama mamei este .....
- Fratele mamei este .....

CLASA: **a II-a**
DISCIPLINA: **Limba şi literatura română**
ARIA CURRICULARĂ: **Limbă şi comunicare**
CONŢINUTUL ÎNVĂŢĂRII: **Pastelul**
TEMA LECŢIEI: **Toamna, de Octavian Goga**

- Cum este scris textul?
- Ce anotimp este descris în aceasta poezie?
- Care este titlul textului?
- Care este numele autorului?
- Ce este toamna?
- Ce mijloace a folosit poetul pentru a prezenta acest anotimp?
- Ce este bruma?
- De ce este asemănată cu un văl?
- Cum sunt norii?
- Cine se află sub greutatea lor?
- Ce sens are cuvântul "podoabă"?
- De ce poetul spune: "podoaba-i zdrenţuită", "tremura ... porumbul"?
- Cum este înfaţişat vântul? De ce?
- Câte rânduri are textul?
- Cum a fost scrisă prima literă din fiecare rând?

. ***3. TEHNICA* „ COMPLIMENTELOR”**

CLASA: **a III-a**
DISCIPLINA: **Educaţie civică**
TEMA LECŢIEI: **STIMA DE SINE**

Cadrul didactic aşază scaunele într-un cerc, iar “ receptorul” complimentelor se află în mijlocul acestui cerc. Fiecare dintre persoanele participante trebuie să identifice un compliment sincer şi onest despre cel aflat în centrul cercului. Apoi, pe rând, fiecare va înainta şi îi va spune acestuia complimentul, receptorul complimentelor trebuind să aibă doar una dintre următoarele reacţii: să zâmbească ori să le adreseze un “mulţumesc”. Cercul “complimentelor” trebuie practicat până ce toţi cursanţii au trecut prin ipostaza de receptor.

- Exemple de complimente:

Eşti un coleg foarte bun! Mă ajuţi ori de câte ori am nevoie.
Eşti foarte inteligent!
Îmi face plăcere să lucrez cu tine!

EFICIENȚA METODELOR INTERACTIVE PENTRU DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII PREȘCOLARILOR

Educatoare Preszak Erika
Grădiniţa cu PP ,,Arlechino”Dej, jud.Cluj

Metodele interactive de grup sunt modalităţi moderne de stimulare a învăţării experenţiale, de exersare a capacităţilor de analiză, de dezvoltare a creativităţii copiilor. Specific acestor metode este faptul că ele promovează interacţiunea dintre preşcolari, schimbul de idei, de cunoştinţe, asigurând un demers interactiv al actului de predare-învăţare-evaluare. Prin folosirea acestor metode, preşcolarii depun un efort intelectual,de exersare a proceselor psihice, de abordare a altor demersuri interdisciplinare prin studiul mediului concret şi prin corelaţiile elaborate interactiv, în care îşi asumă responsabilităţi, formulează şi verifică soluţii.

Aceste metode activează toţi copiii şi le dezvoltă comunicarea, creativitatea, independenţa în gândire şi acţiune, îi ajută să ia decizii corecte şi să argumenteze deciziile luate. Ele presupun respectarea particularităţilor de vârstă, îmbinarea diferitelor forme de activitate, îmbinarea muncii individuale cu munca pe grupuri şi activitatea frontală, evaluarea corectă a rezultatelor obţinute şi reconstituirea relaţiei educatoare-copil. Metodele de învăţare activă implică copiii în procesul de învăţare în sensul formării lor ca participanţi activi la procesul de educare, astfel fiind ajutaţi să înţeleagă lumea în care trăiesc şi să aplice în diferite situaţii de învăţare ceea ce au învăţat. Aceste metode sunt folosite din ce în ce mai mult în practica educaţională alături de cele tradiţionale ori în combinaţie cu acestea.

Învățarea interactivă presupune participarea activă a copiilor atât în teorie cât și în practică. Altcineva ne poate învăța, dar nimeni nu poate învăța în locul nostru. Cu cât elevul reușește să preia asupra lui o parte din ce în ce mai mare din ceea ce face profesorul, cu atât mai mult există șansa ca din obiect al educației, elevul să devină subiectul propriei sale transformări

Învățarea interactivă are numeroase avantaje:

- copiii învață să lucreze unii cu altii, cooperarea asigurând abilitățilenecesare unei vieți împlinite în familie și societate;
- activitatea în grup este stimulativă, generând un comportament contagios și o strădanie competitivă;
- dezvoltă inteligență multiplă: lingvistică, logico-matematică, sptială, interpersonală, intrapersonală, naturalistă, morală;
- se reduce la minim fenomenul blocajului emoțional al creativității;
- munca în grup presupune împărțirea sarcinilor și a responsabilităților în părți mult mai ușor de rezolvat;
- elevii învață să se înțeleagă cu copiii ce aparțin altui sex, altei grupări etnice sau sociale și își dezvoltă o puternică conștiință de sine.

Metodele interactive se caracterizează prin:

- Centrare pe elevi și pe activitate
- Comunicare multidirecțională
- Accent pe dezvoltarea gândirii, formare de aptitudini, deprinderi
- Evaluare formativă
- Încurajează participarea elevilor, inițiativa, creativitatea
- Îmbunătățirea relației cadru didactic / elev.

În cazul învățării interactive, elevii:

- învață cum să învețe
- să se exprimă liber
- să experimentează
- să se ajută unii pe alții să învețe
- să-și împărtășească ideile

Elevii trebuie să fie capabili: să asigure conducerea grupului, să coordoneze comunicarea, să poată lua decizii, să asigure un climat de încredere, să medieze conflicte, să fie motivați, să poată lucra conform cerințelor profesorului. Interacţiunea colectivă are ca efect şi educarea stăpânirii de sine şi a unui comportament tolerant faţă de opiniile celorlalţi, înfrângerea subiectivismului şi acceptarea gândirii colective".

Avantajele învățării interactive sunt:

- stimularea efortului și a productivității individului,
- formarea capacității de a sintetiza și de a folosi cunoștințele dobândite;
- dezvoltarea capacității elevilor de a lucra în echipă;
- dezvoltarea inteligențelor multiple;
- stimularea dezvoltării capacității cognitive complexe;
- împărțirea sarcinilor de lucru în părți egale în cadrul muncii în grup / echipă;
- reducerea timpului de soluționare a problemelor;
- reducerea la minim a fenomenului de blocaj emoțional;

Metodele interactive urmăresc optimizarea comunicării, observând tendinţele inhibitorii care pot apărea în interiorul grupului.

Bibliografie:

- Breben Silvia, Goncea Elena, Ruiu Georgeta, Fulga Mihaela – 2002, Metode interactive de grup-ghid metodic, Editura Arves
- Breben Silvia, Ruiu Georgeta, Gongea Elena – 2005, Activităţi bazate pe inteligenţe multiple, Editura Reprograph, Craiova
- Gluiga Lucia, Spiro Jodi – 2001, Învăţarea activă, Ghid pentru formatori şi cadre didactice, Bucureşti

STIMULAREA POTENȚIALULUI CREATIV LA ȘCOLARUL MIC

Prof. înv. primar Rițișan Călina Dochia
Școala Gimnazială ”Mihai Eminescu” Dej, judeţul Cluj

“Un om creativ este motivat de dorința de a realiza ceva, și nu de dorința de a-i învinge pe ceilalți”.

(Ayn Rand)

Creativitatea a devenit una dintre temele de bază ale psihologiei, în mare parte datorită societății contemporane care se caracterizează prin schimbări radicale în conduită, la locul de muncă sau în familie, în educație, știință, tehnologie și aproape în orice aspect al vieții noastre.

” Creativitate” își are originea în cuvântul latin ”creare” care înseamnă ”a zămisli”, ”a făuri”, ”a naște” și a fost introdus în psihologie de G. W. Allport, în 1937. Creativitatea reprezintă noutate, îndrăzneală, originalitate, cunoaștere, imaginative, flexibilitate.

Prin originea lui, omul este un creator, dar creativitatea nu înseamnă doar receptarea și utilizarea noutăților, ci, în primul rând, crearea noului. Orice om este creativ, trebuie însă ca el să își dea seama. Prin creativitate asigurăm vieții noastre siguranță, dar și culoare, ieșind din banal și viața noastră devenind încărcată.

Putem fi creativi în profesie și ne asigurăm recunoașterea valorii, putem fi creativi față de cei din jurul nostru, în relațiile interpersonale și vom scăpa de monotonie, iar relația cu ceilalți va avea de câștigat, în sfârșit putem fi creativi față de noi înșine, pentru a ne valorifica potențialul propriu și a ne desăvârși.

Capacitatea de a crea este prezentă şi la vârsta şcolară mică. Nivelul ce poate fi atins în mod obişnuit, este acela al creativităţii expresive şi al celei productive.Domeniile de manifestare sunt activităţile specifice învăţământului primar: desen, pictură, modelaj, colaj, activităţi practice, joc, comunicare, rezolvare şi compunere de probleme, compunere.

Şcolarul este capabil să producă ceva nou, în raport cu sine însuşi. Dacă elevul a descoperit prin eforturi proprii de observaţie, imaginaţie şi gândire o însuşire mai puţin evidentă a unui obiect, un anumit aspect al unui fenomen sau proces, dacă a găsit o nouă soluţie a unei probleme sau a creat o compunere într-un mod personal, original sub aspectul conţinutului dar şi al formei, toate aceste activităţi pot fi considerate manifestări ale însuşirilor sale creative.

La **matematică**, rezolvarea de probleme, dar mai ales compunerea de probleme, prezintă o mare importanţă pentru dezvoltarea flexibilităţii gândirii elevilor. Aici, gândirea este mereu confruntată cu o necunoscută. Pentru descoperirea ei, elevii emit ipoteze, caută, propun, stabilesc relaţii, fac combinaţii de idei. Compunerea de probleme se poate realiza prin analogie, elevul căutând să creeze o problemă asemănătoare. Compunerea unei probleme după un exerciţiu, condiţionează gândirea să folosească noţiuni învăţate, combinate cu crearea de noi moduri de abordare.

În cadrul orelor de **arte vizuale şi abilităţi practice**, vârstei şcolarului mic îi corespunde faza realismului vizual, etapă în care copilul este preocupat să redea în imagine grafică aspectele vizibile ale obiectelor. Caracteristica principală a acestei perioade o constituie faptul că în desen, copilul se supune, mai mult sau mai puţin îndemânatic, perspectivei vizuale sau relaţiilor active dintre imagini. Acum, exprimarea şi transpunerea în imagine plastică a ceea ce vede şi ştie nu se mai realizează cu aceeaşi spontaneitate şi uşurinţă

ca la grădiniţă. Redarea realului văzut întâmpină dificultăţi în ceea ce priveşte stăpânirea mijloacelor tehnice adecvate, precum şi a limbajului plastic necesar.Aria curriculară Tehnologii oferă un teren larg de aplicare a cunoştinţelor pe care elevii şi le însuşesc la celelalte discipline. Aplicarea permanentă a cunoştinţelor în practică întăreşte încrederea elevilor în valoarea acestora, stimulându-i pentru activităţile viitoare. Orice tehnică de lucru folosită de învăţător trebuie să fie luminată de înţelegerea mecanismelor care duc la finalizarea unor produse.

Felul în care copiii își valorifică potențialul creator a constituit în permanență o preocupare majoră pentru noi, adulții, părinți sau educatori deopotrivă. Încă din perioada preşcolară, copii învaţă să confecţioneze, să se joace, să îngrijească jucării. Jocul şi jucăria nu e numai ocupaţie şi distracţie, ci şi posibilitate de exprimare creatoare a copilului, acumulare de priceperi şi deprinderi de viaţă.Jocul aprinde fantezia copiilor, stimulează gândirea, imaginaţia, insistenţa de a finisa lucrarea.Prin intermediul hârtiei, pânzei, aţei, acului, materialelor din natură, dar şi al fanteziei, jucăriile se pot transforma în chipuri reale, devenindu-le prieteni şi producându-le copiilor o adevărată satisfacţie sufletească. Astfel, aria curriculară Tehnologii are o dimensiune artistică şi creativă, care trebuie exploatată.

Jocul didactic folosit la orice disciplină de studiu contribuie la dezvoltarea creativităţii elevilor prin condiţionarea ajungerii la rezultatul final datorită modului de obţinere al acestuia, stimulând capacităţile intelectuale şi afectiv-motivaţionale implicate în desfăşurarea activităţii. Jocurile didactice cuprind sarcini didactice care contribuie la valorificarea creatoare a deprinderilor şi cunoştinţelor achiziţionate, la dobândirea prin mijloace proprii, a noi cunoştinţe.

Jocul de rol pune în practică anumite cunoştinţe dobândite anterior, folosind imaginaţia copilului pentru aplicarea acestora. El se transpune imaginar în situaţia dată, mânuind simbolic, unelte, materiale, îşi încearcă îndemânarea şi priceperea cerute de acţiunea începută, îşi exersează imaginaţia şi gândirea creatoare, spiritul de observaţie, emoţiile şi sentimentele superioare, precum şi capacitatea de a duce la bun sfârşit lucrul început. Astfel sunt promovate raporturi social-morale datorită tipului de rol asumat.

In cadrul orelor de **comunicare în limba română**, jocurile literare dezvoltă fantezia copiilor, creativitatea şi atenţia, constituind, de asemenea, momente de destindere pentru ei.

Creaţiile literare cuprind o mare varietate de forme de elaborare, care stimulează capacităţile creatoare ale elevilor.Compunerile cu început sau sfârşit dat cer elaborarea unor idei personale.Compunerile după imagini stimulează imaginaţia vizuală prin descrierea imaginilor expuse şi adăugarea de elemente noi, de legătură. Compunerile cu cuvinte date obligă la folosirea cunoştinţelor acumulate în relaţii noi. Compunerile libere dau frâu imaginaţiei creatoare.

Creativitatea verbală se exprimă printr-o vorbire elaborată, fluidă, flexibilă şi originală. Copilul de vârstă şcolară, ca şi preşcolarul, este atras de anumite sonorităţi, se joacă cu cuvintele, învaţă altele noi prin activităţile specifice învăţării cititului. Exprimarea orală ia amploare, ajutând la dezvoltarea creativităţii verbale. Povestirea unor basme cunoscute beneficiază de îmbogăţirea cu elemente personale, păstrând, totuşi, elementele de bază ale povestirii iniţiale.

Creativitatea vizează nu numai pe micul școlar ci și pe dascăl. Rolul nostru, al cadrelor didactice este acela de a-i îndruma, de a le înlesni elevilor calea spre cunoaștere. Prin atitudinea deschisă, cooperantă, încurajatoare și creativă, le putem asigura micilor școlari un climat favorabil, care să provoace curiozitatea, să stimuleze tendința acestora de a fi originali, inventivi, de a căuta legături noi și de a emite idei nebănuite.

Bibliografie:

Landau Erica, ”Psihologia creativității”, EDP, București, 1979

DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Prof. Roșca Adriana
Grădinița „ Lumea Piticilor” Dej

Orice legendă, orice poveste, orice istorie a condiției umane, din începuturile ei modeste și până la acest miracol al omului umanității, își explică rosturile pornind de la pajiștile pline de taine ale copilăriei. Pentru conducerea procesului de creștere și formare a ființei umane din copilăria sa fragedă până la integrarea în viața socială, societatea a creat statutul de educator, care intervine eficient în procesul de creștere al acestuia prin actul transmiterii de valori, prin asistența pe care i-o acordă copilului pentru a-și construi propriile sale modele de acțiune și prin stimularea forțelor sale creatoare.

Este cunoscut faptul că vârsta preșcolară este apreciată ca vârstă ce cuprinde cea mai importantă experiență educațională din viața unei persoane, pe parcursul ei înregistrăm ritmurile cele mai pregnante în dezvoltarea individualității umane și unele din cele mai semnificative achiziții ce vor avea ecouri evidente pentru etapele ulterioare ale dezvoltării sale. De aceea, nu putem face abstracție de una din dimensiunile esențiale pentru întreaga dezvoltare și afirmare a personalității - „creativitatea”.

Estetica se identifică parţial cu teoria despre frumos–categorie fundamentală a acestei discipline filosofice, cu îndreptăţit statut de ştiinţă. Estetica studiază frumosul din natură, din artă şi societate. Esteticul s-a extins din domeniul natural şi din cel al artei în viaţa socială. Evadarea esteticului din artă în cotidianul utilitar reduce efectele monotone şi, uneori, dezagreabile ale prozaicului cotidian. Frumosul nu este numai mobilul reflecţiei şi al trăirii artistice, ci şi al trăirii cotidiene.

Atitudinea estetică este definită ca fiind una dintre laturile cele mai complexe ale spiritualităţii umane, care se exprimă printr-un ansamblu de reacţii spirituale ale omului faţă de valorile estetice ale naturii, societăţii şi artei. Pascadi defineşte atitudinea estetică ca fiind „*o sinteză proprie a concret-senzorialului, afectivului şi raţionalului nu numai în constatarea, dar şi în aprecierea pe care ea o presupune atât faţă de realitatea ca atare cât şi faţă de produsele spirituale ale activităţii creatoare umane*.”

Atitudinea estetică are câteva componente, şi anume:

- idealul estetic: exprimă modelul de frumos spre care tinde, în general, comunitatea umană;
- simţul estetic: exprimă capacitatea omului de a percepe, de a reprezenta şi de a trăi frumosul;
- gustul estetic: exprimă capacitatea omului de a explica, de a înţelege şi de a iubi frumosul;
- spiritul de creaţie estetică: exprimă capacitatea omului de a crea frumosul, la nivelul artei, societăţii, naturii.

Nu am putea înţelege contribuţia educaţiei estetice la formarea şi dezvoltarea personalităţii fără a ţine seama de specificul reflectării artistice individualizate şi non-individualizate, de modul în care aceasta deschide calea spre anumite forme de cunoaştere, expresie şi manifestare creatoare. În acest sens, noţiunea de educaţie estetică este legată în mod necesar de cea de educaţie prin artă. Se ştie că arta, ca formă specifică de reflectare a realităţii de către om, constituie calea esenţială pentru cultivarea unor forme specifice de cunoaştere a realităţii pe care o numim, cu un termen general, atitudine estetică.

Dacă educaţia estetică se desfăşoară mai ales sub forma unor activităţi teoretico-informative, educaţia artistică se derulează mai ales în plan practic-aplicativ. Din punct de

vedere pedagogic, deosebirea dintre ele se exprimă prin registrul metodic pe care îl folosim, mai variat şi cu un caracter mai general în cadrul educaţiei estetice, restrâns şi specific fiecărui gen artistic atunci când ne referim la educaţia artistică.

În această perspectivă, sfera educaţiei estetice depăşeşte domeniul artisticului prin faptul că ea vizează nu numai calificarea artistică profesională, ci urmăreşte formarea unei atitudini estetice şi dezvoltarea aptitudinilor ce fac posibilă receptarea şi înţelegerea frumosului, indiferent de domeniul în care se manifestă. Aptitudinile estetice sunt concepute nu numai în direcţia raporturilor cu arta, ci şi cu alte forme şi manifestări posibile ale activităţii umane, deci şi în afara artei. Lărgirea sferei de cuprindere a educaţiei estetice dincolo de domeniul „artisticului" aduce şi ea probleme noi în faţa gândirii şi practicii pedagogice.

Preşcolaritatea este apreciată tot mai mult ca vârsta ce cuprinde cea mai importantă experienţă educaţională din viaţa unei persoane; pe parcursul ei înregistrăm ritmurile cele mai pregnante în dezvoltarea individualităţii umane şi unele din cele mai semnificative achiziţii cu ecouri evidente pentru etapele ulterioare ale dezvoltării sale. La această vârstă, creaţia, chiar dacă nu are valoare pentru „omenire", este extrem de importantă pentru „devenirea umană" a copilului.

Omul adult nu poate ajunge la forme superioare de expresie a creativităţii, dacă pe treptele timpurii ale evoluţiei sale nu s-a dezvoltat potenţialul creativ, nu a fost încurajat să aibă manifestări independente şi originale în răspunsuri şi soluţii la problemele ivite în copilărie şi tinereţe. Profilul psihologic al vârstei preşcolare cuprinde multiple premise favorizante pentru cultivarea şi stimularea potenţialului creativ. Avem în vedere dinamismul, impetuozitatea şi expresivitatea proprie acestei vârste, acel freamăt permanent sau acea vibraţie şi efervescenţă lăuntrică ce conferă copiilor note specifice de dinamism creativ, disponibilităţi de exteriorizare spontană şi autoexpresie însufleţită, analoage oricărui elan creator.

Receptivitatea şi curiozitatea copilului, bogăţia imaginaţiei, tendinţa sa spontană către nou, pasiunea pentru fabulaţie, dorinţa lui de a realiza ceva constructiv, atmosfera sau climatul psihosocial în care îşi desfăşoară activitatea copilului pot fi „alimentate" şi puse adecvat în valoare prin solicitări şi antrenamente corespunzătoare, care astfel pot oferi multiple elemente pozitive în stimularea şi cultivarea potenţialului creativ propriu vârstei preşcolare.

De aceea, este bine să se acorde copilului libertatea de idei, de a găsi mijloace şi forme prezentare a propriilor impresii despre lume, în care să se reflecte emoţiile şi sentimentele trăite. Activităţile artistico-plastice constituie un mijloc de dinamizare şi exprimare a vieţii copilului. Motivaţia copilului pentru activităţile artistico-plastice este nevoia de exprimare a propriilor trăiri, nevoia de a reda imaginea într-un mod artistic sau plăcerea de a povesti în imagini. Reprezentările plastice ale copilului evoluează treptat spre o redare cât mai realistă, alteori intervine imaginaţia creatoare şi trece spre fabulaţie, spre ireal.

Copiii de vârstă preşcolară creează cu migală şi pricepere, sub îndrumarea atentă a educatoarei, lucrări practice deosebite, originale, dar mai ales interesante prin multitudinea materialelor utilizate şi a tehnicilor de lucru folosite. Hârtia mototolită, rulată, tăiată sau pliată, resturile colorate, seminţele de dovleac, de măr, de fasole pot să se transforme în flori multicolore; hârtia glasată ia forma unor materiale; materialele din natură iau forme nebănuite, alcătuind adevărate tablouri de toamnă, iarnă, primăvară sau vară; toate aceste materiale pot alcătui adevărate colaje tematice care împodobesc adesea spaţiul mirific al grădiniţei.

Diferitele tipuri de activităţi practice şi plastice sunt deosebit de îndrăgite, de atrăgătoare pentru copii. Prin intermediul lor, preşcolarii intră în contact cu unele forme simple de muncă fizică şi intelectuală, permiţând atât dezvoltarea capacităţilor fizice ale

copiilor, cât şi a celor intelectuale. Prin desfăşurarea activităţilor practice şi plastice putem educa şi dezvolta multe procese psihice (percepţii, reprezentări, spirit de observaţie, atenţia, memoria, gândirea, imaginaţia) şi se pun bazele unor însuşiri de personalitate: spiritul de iniţiativă, încrederea în posibilităţile proprii, dorinţa de a lucra în colectiv, creativitatea.

Cheia succesului în realizarea de către copii a unor lucrări reuşite o constituie şi comportamentul educatoarei care trebuie să se bazeze pe dragoste faţă de copil, apropiere de el, încurajarea şi valorizarea acestuia.

La vârsta preşcolară, tehnicile care se pot folosi în activităţile artistico-plastice şi în activităţile practice sunt:

- tehnica firului de aţă;
- tehnica ștampilării;
- tehnica culorilor umede;
- tehnica petei de cerneală;
- tehnica jetului de aer;
- tehnica dactilopicturii;
- tehnica desenului cu lumânarea;
- desenul cu pic, cu cretă, cu tempera, cu acuarelă;
- tehnica modelajului;
- tehnica colajului etc.

Prin folosirea diversificată a tehnicilor de lucru, copiii îşi dezvoltă capacitatea de expunere artistico-plastică, având posibilitatea de a comunica prin mijloace diverse propriile idei, trăiri, sentimente.

“Frumosul se educă prin frumos”spunea Platon la vremea lui, un adevăr care a rămas valabil până în zilele noastre.

De-a lungul activității mele didactice am observat că atunci când colorează, pictează, când folosește culoarea, hârtia, lipiciul sau plastilina, copilului, începând de la grupa mică, i se formează răbdarea, îndemânarea, simțul estetic, trăsături care ii vor împlini personalitatea și, chiar dacă nu va ajunge artist, va avea viața sufletească mai bogată, va fi mai sensibil, mai fericit.

Este important să dezvoltăm la copii dorinţa de a realiza ceva inedit, iar acest lucru îl putem realiza având ca linie directoare diversitatea. Familiarizarea copiilor cu unele tehnici noi de lucru le măreşte curiozitatea şi imprimă activităţilor artistico-plastice un caracter atractiv şi creativ. Cunoaşterea limbajului şi tehnicilor de lucru de către copii duce la dezvoltarea creativităţii în realizarea ideilor în forme artistice variate. Folosirea tehnicilor de lucru nu trebuie să fie un scop în sine, ci o modalitate de realizare a unor subiecte în concordanţă cu temperamentul şi sensibilitatea fiecărui copil.

În cadrul unor activități artistico-plastice copiii au posibilitatea să-și creeze propriile teme, să-și exprime liber ideile, sentimentele, propria viziune despre lumea înconjurătoare. Copiii au astfel prilejul de a se simți cu adevărat creatori, fapt important pentru dezvoltarea personalității lor. În prezent avem în sala de grupă o adevărată expoziție cu lucrări ale copiilor cu tematică diversă și până la sfârșitul anului școlar mi-am propus să încurajez copiii să folosească procedee cât mai variate, încurajându-le ideile originale.

Pentru a fi cât mai stimulative, interesante și a pune copiii în situația de a crea lucrări noi și originale, în cadrul activităților practice am folosit diferite materiale, cerându-le să le modifice forma, fără a ține seama de conturul inițial. De exemplu, în cadrul unei activități cu tema „Micii artizani” copiii au folosit o pastă specială preparată din aracet și hârtie creponată, cu care au ornamentat ghivecele cu flori, apoi le-au decorat cu material din natură (sâmburi, semințe, boabe de porumb, scoici etc.). Tot din această pastă au executat tăvițe, coșulețe cu fructe, au ornamentat sticle pentru a obține vaze, pe care le-am folosit pentru înfrumusețarea grupei. În cadrul excursiilor organizate, copiii au adunat material din natură ca: spice, frunze,

flori, pietricele etc. Reveniți în unitate, au confecționat diferite tablouri, în care copiii au îmbinat plăcut formele și culorile, obținând lucrări frumos realizate.

Studiile întreprinse, ca și experiența practică, evidențiază că activitățile artistico-plastice exercită o influență benefică asupra personalității copilului pe plan estetic, moral, afectiv și intelectual. Aceasta implică din partea educatorului o activitate didactică și educativăsusținută.

Pentru mulți copii, grădinița reprezintă o ,,primă șansă"- ocazia de a căpăta un alt sentiment al sinelui și o altă viziune asupra vieții, decât ceea ce li s-a oferit acasă. Un educator care îi transmite unui copil încredere în potențialul și calitățile sale poate fi un antidot puternic față de familie în care o asemenea încredere lipsește, sau în care copilului i se transmite contrariul. Un educator, tratând copiii cu egală considerație, poate să aducă o iluminare pentru copil, care se luptă să înțeleagă relațiile umane și care provine dintr-o casă unde o asemenea considerație este inexistentă. Pedagogul care refuză să accepte concepția negativă despre sine a unui copil și care promovează continuu o imagine mai bună despre competențele acestuia, are uneori puterea de a salva o viață.

Să vedem copilul din fața noastră ca fiind pânza de șevalet, iar metodele și mijloacele noastre de lucru ca fiind culorile și pensulele. Doar dacă atunci când "lucram" punem și suflet vom avea în fața noastră ceea ce ne-am dorit: adevărate"opere de artă", căci "poți să ai talent, dacă nu lucrezi e degeaba. Și poți să desenezi bine, să ai culoare cât de frumoasă, dacă nu pui simțire nu iese nimic…Noi artiștii privim cu ochiul, dar lucrăm cu sufletul…"spunea marele artist Ștefan Luchian.

BIBLIOGRAFIE:

- Bejat, M. - ,,Talent, inteligenţă, creativitate" Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 2004;
- Bouillerce, B. - ,, Cum să ne dezvoltăm creativitatea" Iaşi, Editura Polirom,2002;
- Chasseguet-Smirgel, J.- ,, Psihanaliza artei şi a creativităţii" Bucureşti, Editura Trei, 2002
- Garboveanu,Maria -,,Desenul și culoarea–activitate ludică" în Copilul și jocul, Bucuresti, E.D.P., 2005.

DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII ELEVILOR PRIN JOC

Sălătioan Anamaria- Mihaela
Școala Gimnazială ,,Avram Iancu" Dej, jud Cluj

Ținând cont de complexitatea fenomenului creativității, Al. Roșca arată că e greu de formulat o definiție a creativității care să fie unanim recunoscută.

Creativitatea reprezintă un complex de aptitudini și însușiri psihice care în condiții favorabile generează produse noi și valoroase pentru societate sau pentru individ. Toți oamenii au un anumit nivel de creativitate. Cei mai mulți au un nivel de creativitate la nivel mediu.

Deşi creativitatea este recunoscută ca fiind o formaţiune complexă, în general sunt consemnate trei categorii de factori: factori psihici, factori sociali şi factori biologici.

Creativitatea poate fi utilă individului în orice domeniu şi situaţie a vieţii sale. Una dintre cele mai importante premise ale creativităţii constă în disponibilitatea de a lua totul de la capăt, de a considera că nimic nu este definitiv, că niciun proces nu este încheiat pentru totdeauna. Nu există nicio situaţie conştientă care să nu permită o participare creativă.

Creativitatea poate fi stimulată sau inhibată în mediul familial. Un mediu familial permisiv, deschis, în care copilul se simte sprijinit de părinți, apreciat pentru ideile sale, poate avea efecte pozitive asupra creativității elevului. Școala este un alt mediu unde poate fi stimulată creativitatea sau poate fi stopată.

Pentru a dezvolta gândirea creativă e important să stârnim curiozitatea elevilor, încurajându-i mai degrabă să formuleze întrebarea ,,De ce?" decât ,,Da, am înțeles". Ca atare, școala nu trebuie să se limiteze doar la a transmite cunoștințe și a-i face pe elevi să evite eșecul scolar, ci mai mult, trebuie să-și asume și rolul de a-i ajuta pe elevi să-și descopere propriile potențialități.

Cadrul didactic are menirea să îndrume formarea copilului într-o perioadă de mare importanţă pentru devenirea acestuia. El poate folosi la clasă multe jocuri didactice. Acestea cuprind cerințe care contribuie la valorificarea creatoare a deprinderilor și cunoștințelor achiziționate, la realizarea transferurilor între acestea, la dobândire de cunoștințe prin mijloace proprii.

Considerarea jocului didactic ca metodă de stimulare şi dezvoltare a creativităţii se argumentează prin capacităţile de antrenare în joc a factorilor intelectuali şi nonintelectuali evidenţiaţi în cercetările de până acum.

Jocurile didactice angajează întreaga personalitate a copilului, constituind adevărate mijloace de evidenţiere a capacităţilor creatoare, dar şi metode de stimulare a potenţialului creativ al copilului, referindu-se la creativitatea de tip şcolar, manifestată de elev în procesul de învăţământ, dar care pregăteşte şi anticipează creaţiile pe diferite coordonate.

Jocurile didactice, în majoritatea lor, au ca element dinamic întrecerea între grupe de elevi sau chiar între elevii întregului colectiv, făcându-se apel nu numai la cunoştinţele lor, dar şi la spiritul de disciplină, ordine, coeziune, în vederea obţinerii victoriei. Întrecerea prilejuieşte copiilor emoţii, bucurii, satisfacţii. Astfel, el constituie o eficientă metodă didactică de stimulare şi dezvoltare a motivaţiei superioare din partea elevului, exprimată prin interesul său nemijlocit faţă de sarcinile ce le are de îndeplinit sau plăcerea de a cunoaşte satisfacţiile pe care le are în urma eforturilor depuse în rezolvare.

După conţinutul şi obiectivele urmărite, jocurile pot fi clasificate în: jocuri senzoriale (vizual-motorii, tactile, auditive), jocuri de observare a naturii (a mediului înconjurător), de dezvoltare a vorbirii, de asociere de idei şi de raţionamente, jocuri matematice, jocuri de

construcţii tehnice, jocuri muzicale, jocuri de orientare, jocuri de sensibilizare (de deschidere), pregătitoare pentru înţelegerea unor noi noţiuni, jocuri aplicative, jocuri demonstrative, jocuri de creaţie, jocuri de fantezie, de memorie, jocuri simbolice, jocuri de îndemânare etc.

După materialul folosit, jocurile se clasifică în: jocuri cu materiale, jocuri fără materiale, jocuri orale, jocuri cu întrebări, jocuri ghicitori, jocuri de cuvinte încrucişate etc.

Jocul este integrat şi predării diferitelor obiecte de învăţământ, precum: jocul de citit, jocul de scris, jocul de socotit, de geografie, de istorie, de ştiinţe, de educaţie fizică etc.

Există mai nou, numeroase jocuri computerizate care pot fi folosite la clasă.

La orice disciplină se pot crea diferite exerciţii sub formă de joc, pentru ca, acaparaţi de măiestria cu care învăţătorul a formulat cerinţa, elevii nici să nu realizeze cât au de lucru şi să dea frâu liber imaginaţiei.

Utilizând jocul în procesul de predare-învăţare, îmbinând ineditul şi utilul cu plăcutul, activitatea didactică devine mai interesantă, mai atractivă.

Figurile de stil clasice (epitetul, comparaţia, metafora, personificarea, hiperbola), chiar dacă la ciclul primar nu le numim, pot fi făcute familiare elevilor sub formă de joc, conceput de regulă ca o competiţie. Odată familiarizaţi cu ele, copiii le folosesc cu deosebită dexteritate în texte, iar mai târziu, în gimnaziu, le vor identifica, crea sau defini cu multă uşurinţă. Foarte important este ca în faza iniţială să se ofere un material ilustrativ bogat. Faza următoare este aceea a creaţiei de figuri retorice originale, care, orientate spre o temă anume, constituie oricând o rezervă strategică la dispoziţia producătorului de texte.

Jocul *„Cum este?”* este un joc care stimulează crearea epitetelor.

Ca *obiective* pe care ni le propunem prin acest joc, pot enumera: dezvoltarea fluidităţii, flexibilităţii şi originalităţii gândirii, a capacităţilor de analiză, de comparaţie şi selectare, activizarea şi îmbogăţirea vocabularului.

Sarcina didactică propusă: enunţarea însuşirilor unui anumit obiect, animal etc., gruparea lor în însuşiri esenţiale şi neesenţiale, obişnuite sau neobişnuite.

Desfăşurarea jocului: Jocul se poate juca individual, pe grupe sau colectiv. Dacă se desfăşoară individual, elevului i se cere să scrie pe tablă cât mai multe însuşiri ale unui obiect timp de două minute. Pentru fiecare însuşire corectă va primi un punct, pentru cele inedite, originale, va primi câte două puncte, iar pentru un cuvânt fără însuşire nu va obţine nici un punct. Dacă jocul se desfăşoară pe grupe, elevii din bănci au voie să adauge însuşirile omise de concurent. Când este încheiată „lista” de însuşiri, concurentul le va grupa în esenţiale şi neesenţiale. Pentru fiecare însuşire grupată corect va primi încă un punct. Vor fi evidenţiaţi acei elevi care au găsit cel mai mare număr de însuşiri şi le-au grupat corect, dar mai ales cei care le-au formulat într-un mod original.

Dacă ne gândim la clasele mai mari, cls. II-IV, aici sunt foarte eficiente *jocurile care stimulează crearea poveştilor*. Poveştile copiilor reprezintă o altă modalitate de stimulare a potenţialului creativ; ele demonstrează capacitatea copilului de a exprima într-o altă creaţie viziunea şi atitudinea faţă de un model literar. Acestea sunt scurte, fără divagaţii, fără explicaţii întinse, o înlănţuire spontană de imagini. Ei se centrează pe întâmplări cu animale sau cu oameni în care întrevăd , în acelaşi timp, umorul, dar şi conflictele, problemele ascunse direct sau indirect. Experienţa personală este punctul de plecare. Copiii vor fi stimulaţi să introducă personaje noi şi să complice acţiunile, să organizeze logic discursul verbal, să introducă în aceeaşi poveste personaje din poveşti diferite, să se îndepărteze de subiecte ştiute, combinându-le sau chiar transformându-le.

„Interviul” este un joc deosebit de agreat de elevi. Un elev este reporterul, iar altul este un personaj din lumea poveştilor. Întrebările puse de reporter trebuie alese astfel încât să nu-şi găsească răspunsul în text, solicitându-se imaginaţia celor doi interlocutori.

Se pot crea dialoguri cu persoane din lumea reală, reporterii încercând să afle răspunsuri la întrebări despre evenimente din viaţa cotidiană.

La ştiinte se pot crea *rebusuri*, pornind de la cuvântul dat pe verticală. Definiţiile pot fi propoziţii, ghicitori sau proverbe din cuprinsul cărora lipseşte cuvântul ce trebuie trecut în rebus. Propoziţiile pentru rebusuri le vor crea singuri, dar la cele cu ghicitori şi proverbe li se oferă copiilor material ajutător din care vor selecta definiţiile potrivite.

Jocurile muzicale despre plante şi animale se folosesc în scopul învăţării unor elemente de cântare alternativă, dar şi cu scopul de a-i mobiliza pe elevi în mişcări de dans pe care să le creeze ei după textul melodiei. Acestea îi fac pe elevi să se bucure de viaţă, să-şi completeze cunoştinţele despre natură şi să devină mici ecologişti.

La educaţie plastică, jocul ,,*Descoperă imaginea''* face apel la imaginaţia copiilor. Pe o foaie de desen se trasează o linie curbă fără a ridica mâna de pe foaie timp de câteva secunde. Linia se poate întretăia. Se priveşte cu atenţie foaia, încercând să ,,descopere'' ce imagini se pot obţine: o floare sau o vază cu flori, un pom, un animal sau o pasăre etc. Elevii vor folosi creione colorate (acuarele) pentru a scoate în evidenţă imaginile create. Pot colora restul desenului cu o culoare. Acelaşi joc se poate realiza trasând o linie frântă. În acest caz vor realiza case, castele, roboţi etc.

Jocul ,,*Un tablou neterminat''* este un exerciţiu care vizează imaginaţia, creativitatea, cât şi inteligenţa şi abilitatea de a desena. Se prezintă o lucrare neterminată (sunt trasate doar câteva linii) şi se cere elevilor să realizeze o compoziţie..

La disciplina matematică, numeroase jocuri fac apel la imaginaţia creatoare a elevilor. Sunt jocuri de compunere şi de comparare a numerelor naturale, de aflare a unui număr necunoscut, de completare a unor şiruri numerice sau de aproximare etc.

Rezolvarea de probleme şi mai cu seamă, compunerea exerciţiilor şi problemelor utilizând tehnici variate, cu sprijin concret în obiecte la clasele mici, pornind de la o temă dată, de la numere sau exerciţii date, de la expresii simbolice, se poate realiza sub formă de joc, purtând titlul ,,*Copacul numerelor''*, ,,*Ciupercuţe*'' sau ,,*Cercurile buclucaşe''*, jocuri care pun în mişcare spiritul creator al elevilor, solicitându-le efort.

Şi capitolul ,,Noţiuni de geometrie" reprezintă prin parcurgerea lui, prilej de a stimula şi dezvolta creativitatea şcolarilor mici prin jocuri şi exerciţii diverse: identificarea formelor plane şi a celor spaţiale pe modele fizice, desenarea unor modele geometrice simple utilizând simetria, jocuri cu figuri geometrice: ,,*Căsuţa bunicii*", ,, *Copacul cu figuri geometrice"*; realizarea unor imagini cu ajutorul pătratului TANGRAM.

Jocurile didactice sunt antrenante pentru toţi elevii şi acţionează favorabil şi la elevii cu rezultate slabe la învăţătură, crescându-le performanţele şi căpătând încredere în capacităţile lor, siguranţă şi promptitudine în răspunsuri, deblocând astfel potenţialul creator al acestora.

Creativitatea, ca formaţiune complexă de personalitate, se formează şi exersează cu metode cât mai adecvate structurii sale, metode care să acţioneze pe tot parcursul şcolarităţii elevului, iar din acest punct de vedere, jocurile didactice satisfac cerinţele.

Bibliografie

Ionescu, M., Radu, I., *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2005;
Roșca, A., *Creativitate,* Editura Enciclopedică Română, București, 1972

DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII ȘI A ÎNVĂȚĂRII CREATOARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Prof.înv.primar Sălincean Viorica
Școala Gimnazială „Gheorghe Munteanu" Poiana Blenchii, județul Sălaj

Idealul educațional al societății noastre presupune formarea unei personalități integral – vocaționale și creatoare, capabile să exercite și să inițieze roluri sociale în concordanță cu propriile aspirații și cu cerințele sociale. Rolul și importanța cadrului didactic capătă o nouă dimensiune datorită instruirii interactive, cât și a celei creative. Atmosfera pe care o crează profesorul în clasă reprezintă un factor cu influență majoră asupra comportamentului de învățare a elevului. Condiția esențială care trebuie îndeplinită este aceea de a crea un climat favorabil, o atmosferă caldă, afectivă, pozitivă, o colaborare eficientă între profesori și elevi dar și o responsabilizare a acestora. Creativitatea pedagogica constitue una dintre aptitudinile esențiale ale personalității didactice. Cadrul didactic are rolul de a stimula efortul elevului, tendința acestuia de a fi original, inventiv, creativ. Atitudinea cadrului didactic are un rol major în crearea unei atmosfere prielnice stimulării si dezvoltarii interactiv- creative.

În activitatea didactică ,dascălul, va lăsa libertatea elevilor să-și spună părerea, avand o atitudine deschisă, respectând opiniile lor, întărindu-le convingerea că pot emite judecăți valoroase, îi va implica în procesul de evaluare respectând criteriile acesteia. La intrarea în scoală, imaginația copilului este relativ bine dezvoltată. Implicat în activitatea scolara, are loc asupra elevului o antrenare complexă a imaginației reproductive, legate de completarea și organizarea semnificației cunostințelor. Imaginația creatoare se manifestă la școlarul mic în joc și se exteriorizează în domeniile în care școlarul mic a dobândit cunoștinte și a dezvoltat interese, înclinații pentru domeniul respectiv. Climatul destins, prietenos, democratic va contribui la o deschidere spre imaginație, spre creativitate. O atitudine autoritară a cadrului didactic, va crea anumite blocaje afective. La școlarul mic, dacă unele activități (compunere literară, compunere muzicală, educație plastică) sunt neglijate în școală va crește frecvența „clișeului închis", cliseu care nu se mai reînoiește.

Imaginația creatoare a elevilor este prezentă în orice activitate pe care o desfășoară începand cu jocul și terminând cu învățarea. Activitatea creatoare a elevului/școlarului presupune alături de imaginație și unele înclinații, aptitudini, spirit de observație. Acestea fiind dezvoltate, produsele activității creatoare dobândesc o structură din ce în ce mai complexă.

Expoziția lucrărilor, a produselor elevilor va pune în evidență rezultatele pozitive obținute la școală și va îmbogăți spiritul de imaginație și creație al lor. Îmbogățirea imaginației și a spiritului de creație este și o problemă de formare a disciplinei pe plan mental, de lărgire și mobilizare a fondului de cunostințe dobândite de elev la școală și în afara ei.

Un rol esențial pe langă cel al învățatorului îl are și familia, care are datoria de a supraveghea activitatea copilului acasă, să îi creeze condiții favorabile pentru desfășurarea diferitelor activități creatoare, pregătirea temelor printr-un program zilnic bine stabilit.

Odată cu dezvoltarea fizică și intelectuală a școlarului mic,învățamântul modern amplifică așa –zisa „învățare prin acțiune" și chiar mai mult „instruirea prin muncă"'.Este imposibil ca cei mici să învețe totul numai din încercări și greșeli.

Învățarea prin realizarea de „proiecte„ reprezintă un mod mai cuprinzator de organizare a procesului de învățare, acolo unde materia este împărțită într-un ansamblu de proiecte, pe care elevii urmează să le realizeze și ajung să rezolve problema din lumea reală, dobândind abilități și cunoștințe.

„Proiectul” poate îmbraca forme variate în funcție de vârsta școlară, de complexitatea temei, astfel căci se pot confecționa, strânge materiale didactice pe diferite teme.

Școala care se bazează pe proiecte îi implică pe elevi în sarcini de lucru autentice cu final deschis. Sarcinile obligatorii ale proiectelor dau posibilitatea elevilor de a lua decizii, de a învăța prin investigații, având în același timp un nivel de control asupra deciziei legate de realizarea sarcinilor de proiect.

Implicit în realizarea proiectelor, elevul ia mai multe decizii preia inițiative, lucrează în colaborare, prezintă în fața unui public, își construiește singur baza proprie de cunoștințe.

În fața unei astfel de metode, mulți elevi vor considera astfel de activități mai relevante și mai interesante. Elevii vor fi mai motivați cu rezultate mai bune.

Creativitatea elevului va deveni astfel hrană pentru cea a adultului care a fost și va rămâne în sufletul ,trăirile și uneori comportamentul sau. Condițiile care stau la baza unei atitudini creative și active în școală sunt:

- Încurajarea elevilor să pună cât mai multe întrebări
- Limitarea constrângerilor care produc frustrarea
- Stimularea comunicării prin discuții, dezbateri între profesor-elev; elev-elev
- Cultivarea spontaneității, independenței creative
- Stimularea spiritului critic a capacității de argumentare
- Accesul la cunoaștere prin forțe proprii

Elevii sunt imaginativi și au un potențial creativ fantastic. Pentru a rămâne astfel este necesar a fi încurajată libertatea de expresie, iar stabilirea limitelor să nu fie prea rigida. Elevilor le place să inventeze povești, să joace roluri, să interacționeze prin joc pe care–l îmbogățesc mereu.

Creativitatea le este stimulată dezvoltându-le încrederea în ei, capacitatea lor de a putea oferi respectul pentru unicitatea și frumusețea lor. Succesul elevilor acționează ca o întărire, elevul să vadă că performanțele lui au o anumita utilitate și semnificație și că pot deveni capabili de performanțe originale. Este absolut necesar să fie incluse strategiile de dezvoltare a gândirii critice la elevi. Ca urmare în cadrul activităților sunt întâlnite tot mai des metode și tehnici ca: Brainstorming-ul; Știu/vreau ăa știu/am invatat; Ciorchinele; Pălăriile gânditoare, dramatizările, etc. care oferă o varietate de posibilități de animare și stimulare a învățării independente. (Danciu E.L.,2005).

Dezvoltarea creativității și cultivarea ei se poate înfăptui la toate disciplinele de învățământ și nu e nevoie de aplicarea unor metode speciale ci de folosirea celor cunoscute dar într-o manieră care să-i antreneze pe elevi în activitatea de învățare, în procesul de descoperire a noilor cunoștințe și de aplicare a lor în practica.Valorile morale și intelectuale, aspirațiile elevilor actionează asupra personalității lor făcându-i să capete atributele spre care tind și pe care le valorizează. Neavând un sistem propriu de valori, elevul le împrumută deseori de la adulți, realizându-se astfel automodelarea copilului în funcție de atitudinile și convingerile devenite „ale lui’’.

Cadrul didactic creativ va ști cum să folosească întrebările, fiecare act creativ va începe cu întrebări deschise, să aibă sens, să nu aibă răspunsuri predeterminate ori să fie întrebări care să reclame o expunere a faptelor. O întrebare operațională va provoca conduite creatoare pentru că ea duce la explorare, dezvoltă curiozitatea și stimulează tendințele implicate în acestea.

Cadrul didactic trebuie să promoveze, pe fondul unei generoase atitudini stimulative, o ușoară supraevaluare a capacităților mai ales creative ale elevului (Stoica A)- „deoarece elogiul face creativitatea să înflorească, în timp ce descurajarea o înăbușă deseori, chiar înainte ca ea să se poata transforma în floare’’ Deoarece cadrul didactic este principalul mediator între elev și mediul informațional, se impune prioritatea ca elevul să cunoască nu numai victoriile cunoașterii umane ci și neîmplinirile ei astfel că dascalul are datoria să-l

ajute pe elev să-și corecteze lacunele, să-și extindă orizontul cultural. Metodele activ-participative au ca nota definitorie activizarea elevului, iar activizarea elevului este înțeleasă ca o acțiune de instruire și autoinstruire, de dezvoltare a personalității prin stimularea și dirijarea metodică a activității sale.

Bibliografie:

1.Legea Educației Naționale nr.1,Monitorul Oficial,2011,nr.18

2.Dezvoltarea creativității în învățământ. Revista Interferențe în educație. Constanța, 2010. Herta D.I., Ciocănel C.

3.Psihologia vârstelor PIPP C.Dumitru-Bacău 2011

4. ,,Creativitatea individuală și de grup" Ed. Academia București 1979 Rocoo M

KIT DE PRIM AJUTOR EMOȚIONAL

Profesor: Silași Adina Florina
Școala Gimnazială "Avram Iancu" Dej, jud. Cluj

"Inteligența emoțională este capacitatea de a simți, de a înțelege și de a aplica efectiv puterea și acuitatea emoțiilor ca o sursă de energie umană, informație, conectare și influență"

Într-o lume din ce în ce mai copleșită de digitalizare și tehnologia de ultimă oră, dominată de anxietate, teamă de incertitudine și imprevizibilitate din cauza pandemiei actuale și a conflictelor, devine esențial să alocăm atenție unui capitol neglijat, cel al alfabetizării emoționale și a dezvoltării competențelor de viață**.** Elevii noștri cu greu știu cum să facă față stresului în timp ce călătoresc zilnic pe caruselul emoțiilor provocate de mediul școlar care presupune respectarea de către elev a rigorilor disciplinei, stăpânirea emoțiilor, capacitatea de a depune efort permanent și de a se raporta corect la activitatea și succesele colegilor.

Provocarea noastră ca profesori este să proiectăm resurse și activități pentru ca elevii noștri să se simtă împuterniciți și să aibă un rol activ de conducere în învățarea lor, în timp ce le alimentăm starea de bine.

În contextul actual, abilitatea de a gestiona emoțiile negative devine esențială pentru elevi, dar mai ales pentru cei vulnerabili. Cu toții dorim să creștem încrederea în sine și rezistența emoțională a elevilor noștri și a capacității de a face față gândurile negative automate (ANTs - automatic negative thoughts). De aceea, implementarea unor proiecte educaționale inovatoare în domeniul educației emoționale ar trebui să fie la fel de importantă precum atenția acordată sănătății noastră fizice. Obiectivele activităților desfășurate în cadrul proiectului *Kit de prim ajutor emoțional* vin în întâmpinarea nevoilor elevilor, facilitându-le procesul de autodezvăluire și autodepășire, elevilor oferindu-li-se posibilitatea adoptării și experimentării de noi atitudini, comportamente și conduite, prin exersarea unor modalități de relaționare optimă cu ceilalți, prin exerciții de comunicare asertivă, prin colaborarea și crearea unui kit *emoțional de prim ajutor, instrumente de urmărire a obiceiurilor, instrumente de măsurare a dispoziției etc.*

Alfabetizarea emoțională a copiilor, după Daniel Goleman, autorul „Inteligenței emoționale", constă în încurajarea lor de a-și accepta și trăi emoțiile. Bazându-se pe rezultatele cercetării din literatura de dezvoltare personală, neuroștiința emoțiilor și SEL (social and emotional learning), proiectul se adresează elevilor din ciclul gimnazial și este dedicat în special copiilor aflați în situații emoționale vulnerabile, în situații de risc de abandon școlar sau de inadaptare la cerințele educaționale.

Proiectul „Kit de prim ajutor emoțional", prin activitățile specifice propuse, contribuie la dezvoltarea potențialului psihic al elevilor cu cerințe educaționale speciale, le dezvoltă o serie de abilități personale și interpersonale, facilitând integrarea acestora în comunitatea din care fac parte.

Proiectul propune o gamă variată de activități de stimulare cognitivă și dezvoltare socio-emoțională desfășurate sub formă de jocuri, ateliere de lucru, muzică, teatru și dans. În cadrul activităților propuse vor fi utilizate tehnici de relaxare care contribuie la îmbunătățirea relațiilor interpersonale în mediul educațional, și anume prin tehnica eliberării emoționale EFT (Emotional Freedom Techniques) și pe baza unor metode și activități inspirate din Terapia cognitiv-comportamentală (CBT – cognitive behavioural therapy) pentru eliberarea gândurilor negative automate. Această tehnică îi ajută pe elevi să-și recunoști gândurile negative și să preia controlul asupra lor, în loc să se lase controlați de ele.

De asemenea, EFT este o tehnică uşor de învăţat, care relaxează, reduce starea de anxietate stresul, induce o gândire pozitivă, îmbunătăţeşte performanţele şcolare, sportive, profesionale. Tehnica EFT poate fi folosită în cazul unei mari varietăţi de probleme: emoţionale (anxietate, frică, furie); fizice (durere, leziuni, alergii), cât şi pentru creşterea încrederii, a stimei de sine, a succesului. Dezvoltarea abilităţilor emoţionale ale copiilor este importantă pentru că îi ajută la formarea şi menţinerea relaţiilor cu ceilalţi, la adaptarea lor școlară și previne apariţia problemelor emoţionale şi de comportament.

Acumularea si optimizarea abilităților le vor oferi elevilor noștri ocazia de a dezvolta noi strategii care să conducă la realizarea unor activități cu succes, printr-un proces de permanentă învățare și res- tructurare cognitivă, emoțională, atitudinală și acțională. Efectele urmărite prin dobândirea abilităților de comunicare, relaționare, autocunoaștere, de autovalorizare se doresc a fi de lungă durată, deoarece vizează o reconfigurare a relațiilor interpersonale și a raportării la sine, precum și eficientizarea procesului de învățare pentru fiecare elev.

Pornind de la ideea că, perioada anilor de școlarizare, cu toate implicațiile, este foarte importantă și în același timp comportă un anume risc pentru dezvoltarea sau blocarea capacităților interrelaționare ale elevilor, am considerat că prin derularea acestui proiect, putem să îi ajutăm pe elevi să-și optimizeze comportamentul, astfel încât să se poată adapta și integra social cât mai eficient și, în același timp, să își dezvolte abilitățile de viață printr-o manieră de învățare activă, inedită și creativă.

DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII ELEVILOR

prof. înv. primar SZÖLÖSI ADINA-TEODORA
Școala Gimnazială „Avram Iancu” Dej, jud. Cluj

Societatea în care trăim are nevoie de oameni educați, morali, creativi, care să poată lua independent decizii responsabile. De aceea profesorii, învățătorii trebuie să formeze elevi capabili să obțină și să aplice în mod independent noi cunoștințe din diferite surse, care abordează în mod creativ rezolvarea problemelor și nu se tem de dificultăți.

Pentru ca un elev să devină așa, un rol important îl are profesorul, care trebuie să fie el însuși o persoană creativă, într-o continuă căutare de noi abordări ale predării și care dorește să educe în fiecare copil o personalitate independentă, creativă, sociabilă, capabilă să intre într-o discuție, să se perfecționeze și să poată găsi modalități eficiente de a rezolva probleme.

Iată cum mai este definită gândirea în Psychological Encyclopedia: *„Thinking is a mental activity involved in understanding, processing and communicating information.”* Gândirea e acea activitate mintală care se implică în înţelegerea, procesarea şi comunicarea informaţiei.

Gândirea umană poate fi și creativă. Creativitatea este activitatea internă a unei persoane, asociată cu caracteristicile caracterului, intereselor, abilităților individului. Creativitatea unui copil este naşterea în lumea lui interioară a dorinței de a crea, de a compune, de a crea ceva nou. Când un copil creează ceva ce nu a mai făcut până acum, în el se nasc noi emoții. Sentimentele lui capătă nuanțe noi. Copiii, spre deosebire de adulți, sunt capabili să nu se teamă de „dificultăți” în a crea ceva nou. Elevilor mai mici le place să dramatizeze, să cânte, să participe la serbări, concursuri, să inventeze ceva. Vârsta școlarilor mai mici este considerată cea mai favorabilă dezvoltării abilităților creative.

Într-o școală modernă, în procesul educațional, copilul acționează ca subiect de învățare, comunicare, organizare, colaborare cu profesorul. Aceasta este o învățare centrată pe elev, care este mediul de dezvoltare a creativității elevilor. În procesul educațional, profesorul trebuie, în primul rând, să se bazeze pe formarea și dezvoltarea abilităților creative ale elevilor, deoarece este activitatea creativă care permite copilului să ia poziția de participant activ în procesul de învățare, face este posibil să-și realizeze propriile planuri de viață.

Profesorul trebuie să organizeze astfel de activități educaționale și extrașcolare, în care predarea se transformă în creativitate, activitate de cercetare a copilului. În același timp, profesorul trebuie să fie atent și sensibil la toate manifestările activității creative a copiilor, să ajute fiecare copil să se înțeleagă pe sine, să încurajeze, în orice mod posibil, la copii dorința de a-și exprima și discuta ideile creative cu prietenii, de a susține gândurile și acțiunile originale ale copilului.

Strategia didactică este responsabilă, în mare parte, de stimularea potenţialului creativ al copilului. În acest sens, ea trebuie să vizeze: stimularea curiozităţii şi a dorinţei de cunoaştere; declanşarea motivaţiei pozitive şi afective; asigurarea unui climat educaţional dezinhibant, amenajat atractiv; jocul și metode pedagogice active; conduite didactice flexibile, care permit libera exprimare a copilului, încurajează autonomia, iniţiativa şi creativitatea lui.

Potenţialul creativ există latent în fiecare copil, putând fi dezvoltat sub influenţa unui mediu socio-educaţional stimulativ, responsabilii pentru stimularea creativităţii copilului fiind părinţii şi cadrele didactice.

Familia are rolul de a stimula, de la cele mai fragede vârste, iniţiativa şi independenţa de acţiune a copilului. La școală, creativitatea acestuia poate fi stimulată prin modele pedagogice a căror elaborare se fundamentează pe cunoaștere şi pe respectarea

particularităţilor de vârstă ale copilului, dar şi a nivelului de dezvoltare a potenţialului său creativ.

Creativitatea este o capacitate complexă, care face posibilă crearea de produse reale sau pur mintale. Componenta principaăl a creativității o constituie imaginația, dar creația de valoare reală presupune și motivație, dorința de a realiza ceva nou, ceva inedit. Dar acest lucru nu este ușor, de aceea este nevoie de voință și perseverență.

Creativitatea se caracterizează prin noutate, originalitate, valoare, armonie. Creativitatea înseamnă îndrăzneală, tot ceea ce este nou este incert şi neconformist. Pentru a se putea avânta în necunoscut, copilul trebuie să dispună de acea libertate interioară, de acel sentiment de siguranţă, provenite din lumea sa înconjurătoare.

Bibliografie:

- Bocoş, Mușata; Catalano, Horațiu –"Pedagogia învăţământului preşcolar şi şcolar", Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2008
- Cojocariu, Venera-Mihaela –"Educaţie pentru schimbare și creativitate", București, EDP, 2008

ROLUL EDUCATOAREI ÎN STIMULAREA CREATIVITĂȚII LA PREȘCOLARI

Prof.înv. preșcolar:TALOȘ ILDIKO
Prof. înv. preșcolar:VAIDA ANAMARIA- NARCISA
Grăd. cu P.P.”PARADISUL PITICILOR„ Dej

Creativitatea reprezintă cel mai înalt nivel comportamental uman, capabil de a antrena toate celelalte nivele de conduită, toate însușirile psihice ale unui individ. Creativitatea înseamnă îndrăzneală, tot ceea ce este nou este incert și neconformist.

Vârsta preșcolară este caracterizată de curizitate, energie, egocentrism.Este importantă atât pentru formarea personalității viitorilor adulți ce vor face parte și vor influența societatea în care trăim, cât și pentru acumularea de informații, formarea deprinderilor, formarea imaginii de sine și dezvoltarea încrederii în sine.

Din prima zi când intră în grădiniță copilul este atras de aspectele estetice ale grupei, coridoarelor, de jucării, de centrele de lucru, de culorile predominante etc. Toate acestea acționează supra tuturor proceselor cognitive ale copilului, la conturarea personalității și a capacității sale creative. La vârstele mici copiii au o imaginație bogată, datorită capacității de achiziționare rapidă.

Copilul preșcolar este prin natura sa un creativ datorită imensității curiozității, a dorinței de a cunoaște tot ce-l înconjoară. De aceea, cel mai mare rol în modelarea copilului îl are educatoarea.

Ea este cea care îl jută pe copil să descopere cele mai necesare cunoștințe care-l vor ghida în viță”Ea este ghidul copilului spre lumină„.

Educatoarea trebuie să dispună de capacitatea de înțelegere a copiilor, să trăiască alături de ei sentimente puternice, să creeze situații care să îmbogățească mintea copilului.

Activitatea didactică trebuie înțeleasă ca un act de creație, nu ca un șir de informații șablon.

Fiecare educatoare are menirea de a scoate la lumină toate valorile și capacitățile de care dispune copilul preșcolar. Activitățile propuse trebuie să decurgă în așa manieră încât, coplilul să vadă că este capabil de multe lucruri. Sunt copii mai deschiși, care abia așteaptă să-și valorifice creativitatea atât prin gesturi cât și prin cuvinte, desen, modelaj, pictură, jocuri de orice fel. Dar sunt și copii introvertiți care au impresia că tot ceea ce vor face sau vor spune nu va prezenta interes. Unul din aspectele pe care ar trebui să se focalizeze fiecare educatoare , este acela de a spori copilului încrederea în sine, în capacitățile sale.

Copilul mic dacă va avea în față o coală de hârtie și creioane colorate, va trasa niște linii care, pentru un adult sau un copil mai mare ai zice că nu reprezintă nimic, dar dacă îl întrebi pe el cu siguranță va avea un răspuns care îți va da de gândit.

Creativitatea nu trebuie confundată cu inteligența- creativitate este la copil un fenomen universal- nu există copil care să nu deseneze sau să nu fabuleze.

Jocul, ca activitatede bază a copilăriei, oferă copilului un orizont larg de combinare a propriilor reprezentări de care dispune la un moment dat. Un rol deosebit îl au jocurile de construcții care, aflate în corelație cu toate variantele jocului accesibile copiilor, contribuie la îmbogățirea cunoștințelor, la dezvoltarea deprinderilor motrice, la dezvoltarea spirituleui de observație, stiulează procesul căutării și descoperirii, ajută la formarea unei gândiri originale, a unei imaginații creatoare, la dezvoltarea motivaților, a intereselor, la cultivarea gustului pentru frumos a dragostei față de muncă. În jocurle de construcții, copilul își folosește

observațiile exterioare- în jocurile de construcții se întâlnesc cele mai fanteziste lucrări: roboți, piloți, case și blocuri de cele mai ciudate forme, avioane, poduri etc.

În jocurile de creație, ei sunt doctor, ingineri, polițiști, pompieri, educatoare, vânzători...Dacă la început, educatoarea stabilește niște reguli, pe parcurs acestea se vor îmbogăți. Chiar dacă la început aceste jocuri par să fie mai mult imitative, se va observa și o notă de creativitate.

In jocurile cu subiecte din povești și basme, copiii transpun fapte povestite nu numai cu ajutorul cuvintelor ci și pri gesturi și mimică, care aparțin tot de creativitate. În jocul didactic prin introducerea elementelor de joc, copilul are câmp deschis de a crea,, imaginația lui este liberă, el devine spontan. Activitățile artistico-plastice sunt modalități de stimulare a actului creativ. În toate cele trei compartimente ce aparțin acestui domeniu: desen, pictură, modelaj, copilul redă imagini care reflectă realitatea înconjurătoare. El vede lumea prin proprii ochi și doar mai târziu o va percepe la fel ca adulții.

În activitățile de povestire care includ: povestiri după un șir de ilustrații, povestiri cu început dat creat de copii, povestiri compuse după jucării și personaje îndrăgite- copiii asimilează diverse informații dar în același timp le stimulează imaginația și constituie un cadru de exersare a capacității creatoare. Copiii sunt fascinați de peripeții, întâmplări fantastice, exagerări.

Creativitatea devine educabilă încă de la vârsta preșcolară însă educatoarele trebuie să fie permanent preocupate de crearea unui climat corespunzător, să promoveze manifestarea liberă a copiilor în învățare, să stimuleze potențialul creativ al fiecărui copil.Copilul nu dispune doar de capacitatea de a se juca și de a învăța, ci și de cea de a crea. La vârsta aceasta imaginația compensează gândirea. Copilul are tendința de a integra imaginarul, posibilul în real, astfel personajele malefice putând fi reale și constituind pentru el o sursă de frică. Tot la această vârstă, creația are o valoare mare pentru modelarea personalității și a devenirii umane.

Alături de factorii intelectuali și cei caracteriali, un rol deosebit îl constitue factorii sociali. Cerințele sociale, caracterul stimulativ al mediului în care trăiește și se dezvoltă omul și calitatea procesului educativ la care este supus acesta își au importanța lor deosebită în dezvoltarea potențialului creativ.

BIBLIOGRAFIE:

1.Cerghit I. Fundamentări teoretice și demersuri aplicative.București: Polirom,2002
2. Silvia Dima, Copilăria- fundament al personalității, Revista Învățământului Preșcolar, București, 1977
3. Bocoș, M.,Catalano, H.(2008), Pedagogia Învățământului preșcolar și școlar, Presa Universitară Clujeană,Cluj- Napoca.
4. Bontaș,I.,(2007),Tratat de pedagogie Editura Bic All, București.

ROLUL PROFESORULUI ÎN DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII COPIILOR

Profesor învățământ primar Tămaș Alina
Școala Gimnazială ,,Avram Iancu" Dej, jud. Cluj

Învățământul general primar este prima etapă a învățământului general. Componenta federală standard de stat. Învățământul general elementar vizează implementarea unui model de dezvoltare calitativ nou orientat spre personalitate al unei școli primare de masă și este conceput pentru a asigura îndeplinirea următoarelor obiective principale:

- dezvoltarea personalității elevului, a abilităților sale creative, a interesului pentru învățare; formarea dorinței și capacității de a învăța;
- stăpânirea sistemului de cunoștințe, abilități, experiență în implementarea diverselor activități;

Educarea sentimentelor morale și estetice, a atitudinii pozitive emoționale și valoroase față de sine și de lumea înconjurătoare;

- protecția și întărirea sănătății fizice și psihice a copiilor;
- păstrarea si sustinerea individualitatii copilului.

Astfel, profesorii din școlile elementare au primit cerințe clar formulate și o ordine socială justificată. Societatea modernă are nevoie de oameni educați, morali, creativi, care să poată lua independent decizii responsabile. În consecință, profesorii de la nivelurile medii și superioare ale școlii așteaptă elevi care sunt capabili să obțină și să aplice în mod independent noi cunoștințe din diferite surse, abordează în mod creativ rezolvarea problemelor și nu se tem de dificultăți.

Pentru ca un copil să devină exact așa, un rol important primul un profesor care trebuie să fie el însuși o persoană creativă, în căutarea constantă de noi abordări ale predării și care dorește să educe în fiecare copil o personalitate independentă, creativă, sociabilă, capabilă să intre într-o discuție, să se perfecționeze și să poată găsi modalități eficiente de a rezolva probleme creativitatea este activitatea internă a unei persoane, asociată cu caracteristicile caracterului, intereselor, abilităților individului. Creativitatea unui copil este nașterea în lumea lui interioară a dorinței de a crea, de a compune, de a crea ceva nou.

Când un copil creează ceva ce nu a mai făcut până acum, în el se nasc noi emoții. Sentimentele lui iau nuanțe noi. Copiii, spre deosebire de adulți, sunt capabili să nu se teamă de „dificultăți" în a crea ceva nou. Elevii mai tineri încearcă sincer să se dovedească în activități creative: le place să compună, să dramatizeze, să cânte pe scenă, să participe la concerte, concursuri, chestionare, expoziții, olimpiade, să inventeze ceva. Vârsta școlarilor mai mici este considerată sensibilă, adică cea mai favorabilă dezvoltării abilităților creative.

Activitatea creativă contribuie la dezvoltarea la elevii mai tineri a unor funcții mentale superioare, precum memoria, gândirea, percepția, atenția, ceea ce afectează dezvoltarea cunoștințelor, abilităților și abilităților dobândite în clasă de către sistem.

În cele din urmă, este important ca copilul, după ce a făcut față sarcinii de natură creativă, să aibă succes. Este conștient de importanța sa și încearcă de fiecare dată mai mult, profund, să îndeplinească o sarcină creativă, să caute noi moduri de lucru în procesul de a crea ceva nou. Pe baza acestui fapt, se poate argumenta că copilul dezvoltă și o atitudine pozitivă valoroasă din punct de vedere emoțional față de sine și lumea din jurul lui.

Curiozitatea, dorința de a crea - conduce în mod intenționat elevul la implementarea reală a planului său. Interesul pentru sarcina creativă stabilită extinde experiența de viață a copilului, îl introduce în diverse activități, activează și dezvoltă diversele sale abilități, iar

acesta este, de asemenea, unul dintre obiectivele standardului de stat al învățământului primar. Activitatea creativă dezvoltă și simțul estetic al copilului, care, după părerea mea, este important în momentul de față. Este necesar să spunem despre dorința copiilor de a-și împărtăși descoperirile, deoarece aceasta este dezvoltarea dorinței de a intra într-un dialog cu alți oameni, de a le încrede în ceea ce este semnificativ, ceea ce îi excită sufletul și îi ocupă gândurile, aceasta este dezvoltarea abilităților de comunicare, care este o necesitate în lumea modernă. Munca bogată a imaginației, care este esențială în activitatea creativă, este adesea asociată cu dezvoltarea unei trăsături de personalitate atât de importante precum optimismul. De o importanță deosebită este o astfel de formă de imaginație ca un vis - o imagine a viitorului dorit. Copilul visează la ceea ce îi dă bucurie, la ceea ce îi satisface cele mai profunde dorințe și nevoi. În vise, el își construiește programul dorit al acțiunilor, faptelor, dependențelor sale, dezvăluind în el sensul principal al vieții. Tema viselor devine cu adevărat semnificativă, necesară cercetării, creativității copiilor. Visul conține un principiu activ pentru dezvoltarea personalității copilului.

După ce am studiat literatura, am învățat natura creativității copiilor, semnificația ei pentru elevii noștri, putem concluziona că acest proces trebuie și trebuie dezvoltat. Cea mai sensibilă pentru dezvoltarea abilităților creative, așa cum am aflat deja, este perioada de studiu în școala primară, iar profesorul din școala primară este cel care ar trebui să devină un ghid pentru copil în lumea activității creative.

IMPLICAREA PROFESIONALISMULUI DIDACTIC ÎN DEZVOLTAREA EDUCAȚIEI ȘI CREATIVITĂȚII ELEVILOR

Prof.înv.primar Ungurășan Cornelia Viorica
Școala Gimnazială ,,Avram Iancu,, Dej,județul Cluj

Învățământul centrat pe elev și axat pe dezvoltarea competențelor nu se poate realiza fără profesori competenți.Una dintre sarcinile importante ale școlii, presupune menținerea la un nivel înalt profesionalismul cadrelor didactice, dar și de a crea condiții pentru o continuă dezvoltare.

Profesionalizarea didactică are în vedere dobândirea competențelor necesare exercitării unei activități specifice, instructiv-educative:*activități didactice, de instruire și educare a elevilor;*activități la nivel instituțional; *activități și relații cu comunitatea;*alte activități(documentare,perfecționare,participare la viața socială).

Prin măiestria și priceperea de care dăm dovadă putem dezvolta creativitatea la elevi și putem ajunge și la o autostimulare a acesteia.

Creativitatea este abilitatea de a găsi soluții inovative la problemele pe care le întâlnim în viața de zi cu zi, atât în viața personală cât și în cea profesională.Aceasta se aplică aproape în toate aspectele vieții.

O imaginație bogată și tendința spre explorare și descoperirea lumii din jur, se manifestă la copii încă din primii ani. Studiile au arătat că menținerea nivelului ridicat de creativitate și dezvoltarea pe parcurs,depinde de mediul în care crește copilul și de oportunitățile pe care le are în viață. Fiind un proces complex presupune unele atribute psihologice:

*trăsături de personalitate: încredere în sine,capacitatea de a tolera ambiguitatea,curiozitate,motivație;

*procese emoționale:fantezie în timpul jocului, abilitatea de a găsi plăcere în provocări,capacitatea de implicare în activități,toleranță la anxietate;

*abilități cognitive: gândire divergentă, capacitatea de a reordona informațiile și de a aduce schimbări, orientare către rezolvarea de probleme, bagaj bogat de cunoștințe.

L.Vîgotski consideră că germenii creativității se întâlnesc încă din jocurile copiilor. Jocul permite copilului să creeze o realitate nouă care îi satisface interesele și necesitățile.

Vârsta școlară mică este o perioadă senzitivă, când prin eforturi mici pot fi valorificate la nivel maxim însușiri psihice și pot fi orientate spre dezvoltarea dimensiunilor de personalitate corespunzătoare. Prin intermediul jocurilor, copiii învață să cunoască mai ușor lumea, să fie mai aproape de ei, mai ales în primele clase, cea pregătitoare și clasele I și a II-a.

În acest sens sunt:

*Jocurile cu litere și numere care îi învață să citească, să scrie, să clasifice, ordoneze, să recunoască formele geometrice și numerele;

* Jocurile pentru dezvoltarea imaginației îi încurajează să creeze povești alături de alți jucători, fiind însoțite de imagini, personaje, care le stimulează creativitatea;

*Jocuri educative de tip STEM (știință,tehnologie,inginerie și matematică) care stimulează curiozitatea de a afla mai multe despre aceste domenii- în jurul vârstei de 6-10 ani

Exercițiile creative pot fi folosite la toate disciplinele de învățământ:

* Continuă povestea- copiii își imaginează cum se termină povestea, schimbă finalul poveștii date, este altă variantă;

*Povești încurcate- copiii se raportează la 2-3 povești cunoscute și construiesc o nouă poveste ,una încurcată;

*Cuvinte vrăjite-copiii creează povești pe baza unui șir de cuvinte;

*Desenul colectiv- fiecare copil realizează câte un element pe desenul început de colegi;

Capacitatea de a fi creativ poate fi exersată foarte bine prin activitățile de lectură, muzică, desen, scriere imaginativă. Participarea activă la propria formare poate fi foarte diversă.

Utilizarea metodelor interactive în activitatea didactică contribuie la îmbunătățirea procesului instructiv-educativ, având o valoare activ-formativă asupra personalității elevului, ducând la dezvoltarea imaginației și creativității acestora.

În acest sens pot fi amintite:

* Lectura predictivă- presupune citirea fragmentată a textului de către profesor, elevii întocmesc o hartă a predicțiilor (ceea ce cred ei că se va întâmpla mai departe);

*Ciorchinele- este un organizator grafic prin care se stabilesc conexiunile dintre ideile subiectului în discuție.Îi încurajează să gândească liber și deschis, să-și organizeze cunoștințele , iar pe cei mai puțin motivați îi determină să lucreze;

* Metoda cadranelor- elevii pot primi fișe individuale sau pe grupe. Cele patru cadrane (I.Am învățat...II.Dezaprob...III N-am înțeles... IV. Am învățat...),scot în evidență modul propriu de înțelegere, ușurează asimilarea de noi cunoștințe, stimulează gândirea și atenția, putând fi folosite în diversde momente ale lecției;

* Cubul- este folosit pentru explorarea unui subiect din mai multe perspective, oferind posibilitatea de a dezvolta competențe necesare unei abordări complexe și integratoare.

*Copacul ideilor- este o metodă de grup, în care cuvântul cheie este scris într-un dreptunghi la baza paginii.De aici se ramifică toate cunoștințele evocate, foaia trecând de la un membru al grupului la altul.Este o formă nouă de organizare și sistematizare a cunoștințelor.

Metodele moderne au tendința de a se apropia cât mai mult de metodele cercetării științifice, îi antrenează pe elevi în activități de investigare și cercetare directă a fenomenelor. Utilizarea lor crește motivația pentru învățare, încrederea în sine, contribuie la formarea unei atitudini pozitive față de studiu, școală, formează capacități de a interacționa și de a comunica, pregătindu-i pentru activitatea socială.

Activitățile instructiv-educative desfășurate în școală , dar și cele extrașcolare contribuie în mod substanțial la dezvoltarea copilului, a personalității acestuia,pregătindu-l pentru prezent dar mai ales pentru viitor.El va fi omul pregătit pentru nou, schimbare, va crea totul pentru îndeplinirea nevoilor sale.

«Dacă îmi spui o să uit, dacă îmi arăţi o să ţin minte, dar dacă mă implici o să înţeleg.» (Anonim)

Bibliografie:

*Irina ,Maciuc, Nevoia de profesori reflexivi, in:Schimbari de paradigma in stiintele educatiei,(coord. F.Voiculescu) Risoprint, Cluj-Napoca, 2005

* Crișan, Lucia. Cadrul didactic. Didactica disciplinelor. Metode, procedee educaţionale şi noi tehnologii. Noiembrie 2009.

CREATIVITATEA LA COPII

Profesor Vancia Alina Maria
Școala Gimnazială ,,Avram Iancu" Dej, judeţul Cluj

Creativitate, fiind un termen foarte cunoscut, fiecare dintre noi ştim câte ceva despre ea. Artiştii, oamenii de ştiinţă, profesorii, toţi ne-au format o imagine despre ce înseamnă să fii creativ. Din păcate, uneori acest cuvânt poate fi înţeles greşit. Cred că orice discuţie referitoare la cum să ne dezvoltăm creativitatea trebuie să înceapă cu o înţelegere mai bună a acesteia.

Picasso spunea că „Orice copil este creativ. Problema este cum să-l faci să rămână așa și când crește". Creativitatea se manifestă în copilărie prin interes, curiozitate, spontaneitate și deschiderea spre nou. Potențialul creativ trebuie însă cultivat constant, așa încât copilul să își consolideze această calitate. Familia și educația au un rol important aici. Un copil creativ se remarcă prin talent, organizare, capacitate de concentrare și perseverență. Părinții reprezintă modele pentru copii, de aceea s-ar putea să-l inspire anumite comportamente din interiorul familiei. E important să încurajați creativitatea copilului și să-l lăsați să-și dea frâu liber imaginației, chiar dacă ar putea fi neproductiv pentru gospodărie.

De multe ori avem tendința de a încuraja mai degrabă performanța copilului, deși există riscul ca această pretenție de performanță să însemne o presiune. Încurajează-ți copilul să creeze și să se joace. Dar….asta nu e tot! Dweck, afirmă că „pentru creativitate este necesară și o anumită cantitate de eșec". Astfel, e important să învățăm să acceptăm eșecul și să nu-l sancționăm. Copiii vor învăța din greșeli și vor ști cum să rezolve o problemă ținând cont de mai multe aspecte.

Ca să înțelegem natura conceputului, vă invit să descoperim îndeaproape definiția și caracteristicile acestuia. Creativitatea îşi are originea în cuvântul latin „creare", care înseamnă a zămisli, a făuri, a crea, a naște. Aceasta reprezintă cel mai înalt nivel comportamental uman, capabil de a antrena şi polariza toate celelalte nivele de conduită, toate însuşirile psihice ale unui individ. Creativitatea constituie una dintre cele mai importante valori umane, sociale, educaționale. Rolul creativităţii în procesul culturii și civilizaţiei este extrem de important, iar în școala contemporană este prezentă o vie preocupare pentru educarea creativităţii. O lungă perioadă de timp creativitatea a fost considerată un har divin, har pe care îl aveau puţini oameni, adică era ceva cu care te naști (se referea la artă). Această concepție că talentele și geniile sunt înnăscute azi, este depășită. Acestea sunt rezultatul interacţiunii dintre influenţa mediului și a eredităţii, dintre învăţare, maturizare și dezvoltare.

Strategia didactică este responsabilă, în mare parte, de stimularea potenţialului creativ al copilului . În acest sens,ea vizează:

- stimularea curiozităţii și a trebuinţei de cunoaștere la copii;declanșarea motivaţiei pozitive și afective;
- asigurarea unui climat educaţional dezinhibant, amenajat pe centre de activitate;
- jocul și metode pedagogice active;
- conduite didactice flexibile, care permit libera exprimare a copilului, încurajează autonomia, iniţiativa și creativitatea lui;
- valorificarea activităţilor opţionale, care pot fi alternative eficiente celorlalte modalităţi privitoare la stimularea creativităţii copilului de vârsta preșcolară.

Un copil poate fi stimulat să fie creativ (să gândească) chiar și printr-un simplu exercițiu de brainstorming. Se lansează întrebarea, apoi încep să vină părerile, ideile. Și bineînțeles fără să existe teama de a greși, fără o evaluare directă a răspunsului. Dacă evaluăm de la început, s-a dus creativitatea copilului. Trebuie să fie deschiși, să poată gândi liber, să

aibă propria opinie despre o anumită temă. Deoarece, atunci când adresăm o întrebare, care să nu fie legată de performanță, n-are importanță din ce domeniu, elevii încep să vină cu răspunsuri, să genereze idei, care mai de care mai diferite, la care profesorii nu primesc aprobări de genul NU/ DA (e bine sau nu). Așa sunt stimulați să gândească, să asculte toate părerile și pe baza tuturor părerilor auzite , să creeze ceva . Elevii sunt o provocare, iar această generație de copii cu atât mai mult. Avem ce învăța unii de la alții. Cu siguranță și familia are rolul de a stimula încă de la cele mai fragede vârste, iniţiativa şi independenţa de acţiune a acestora. În școală, prin încurajarea învățării creative nu se urmărește neapărat a face din fiecare copil un geniu, dar profesorii pot reuși să facă din fiecare copil un participant activ, independent sau în grup, să-i stimuleze la „redescoperirea" adevărurilor despre lucruri și fenomene, atunci când i se indică direcţiile de cercetare sau i se dau notele definitorii, să-și pună întrebări similare cu cele pe care și le pune cercetătorul ştiinţific cum ar fi: „cine?", „ce?", „unde?", „prin ce mijloace?", „în ce scop?", „cum?", „când?", deoarece ele întreţin interesul pentru cunoaștere și corespund spiritului de curiozitate al copilului.

Creativitatea poate fi văzută nu numai ca o trăsătură de personalitate ci și ca un mod de a gândi. Contrar părerii larg răspândite că ne folosim creativitatea mai mult în artă, se pare că de cele mai multe ori apelăm la aceasta când trebuie să rezolvăm o problemă. Avem nevoie de creativitate mai ales în situaţiile ambigue, incerte, în care nu există o soluţie uşor de găsit, ci trebuie să descoperim singuri ce e cel mai bine să facem. În aceste situaţii este important să ne putem gândi la un număr cât mai mare de idei, din care să le putem selecta pe cele mai potrivite. Pentru ca un proces creativ să înceapă trebuie mai întâi să trecem în revistă soluţiile familiare sau deja încercate la respectiva problemă. Dacă acestea nu se pot aplica în situaţia prezentă începe un proces de căutare a unor idei noi, cele deja încercate fiind ignorate. După ce apare o idee nouă, se evaluează cât este de aplicabilă şi convenabilă. Dacă nu este destul de satisfăcătoare începe căutarea unei noi idei. Aşadar, în momentele în care dăm dovadă de creativitate nu apelăm numai la imaginaţie şi la emoţii, ci şi la gândire. Deşi este important să producem un număr cât mai mare de idei, este la fel de important şi să le judecăm critic şi să găsim modalităţile cele mai potrivite de a le pune în practică.

Pentru că sunt convinsă de valoarea creativității atât pentru copii cât și pentru adulți, cred că este util să ne raportăm și la factorii de mediu care dezvoltă sau inhibă creativitatea şi la modalităţile concrete prin care ne putem ajuta copiii să își manifeste creativitatea. Iar dacă vrei să îi oferi copilului tău o ocazie de a-şi dezvolta sistematic creativitatea, te invit să apreciezi și tu naturaleţea, așa cum o fac copiii, astfel că e chiar indicat să "dai în mintea copiilor" fără jenă. În felul ăsta și copiii vor fi mai dezinhibați și mai curajoși în ceea ce privește inițiativele creative. Mai mult, dezinvoltura ta îi va stimula creativitatea.

Bibliografie

- Bocoş, M. , Catalano, H. (2008). Pedagogia învăţământului preşcolar şi şcolar. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
- Bontaş, I. , (2007). Tratat de pedagogie. București: Editura All Pedagogic.
- Dănescu, E. (2009). Stimularea creativităţii la vârsta preşcolară. Pitești: Editura Paralela 45.
- Pânișoară, I.O. (2017).Ghidul profesorului. București: Polirom.
- Venera, M. (2008). Educaţie pentru schimbare și creativitate. București, Editura Didact

CREATIVITATEA LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Profesor învățământ preșcolar Vășcan Dana-Mihaela
Școala Gimnazială „Gheorghe-Munteanu” Poiana Blenchii, județul Sălaj

În momentul actual, lumea modernă trece prin diferite schimbări care au loc la nivel comportamental, în familie, educație, în tot ceea ce ține de viața noastră. Una dintre cele mai importante valori umane, sociale și educaționale este „creativitatea”.

Creativitatea este un proces prin care un individ sau un grup făurește un produs nou, original, conform unor situații necesare în momentul de față.

Rolul creativităţii în procesul culturii şi civilizaţiei este deosebit de important, iar învăţământul contemporan manifestă o accentuată preocupare pentru educarea aptitudinilor creative. A trăi în lumea transformărilor permanente presupune un grad de adaptare legată, în mare parte, de creativitate. Este important de subliniat faptul că, în practica învăţământului preşcolar, apare frecvent problematica potenţialului creativ al copilului, care se manifestă şi se dezvoltă într-un mediu, prin excelenţă, ludic. Pornind de la premisa conform căreia fiecare copil dispune de un anumit potenţial creativ, putem afirma că adulţii implicaţi în creşterea şi educaţia lor, părinţi şi educatori, sunt responsabili de valorificarea acestei capacităţi.

Creativitatea înseamnă îndrăzneală, iar copilul pentru a se putea avânta în necunoscut trebuie să aibă acea libertate interioară, acel sentiment de siguranță provenite din lumea înconjurătoare. Latura creativă a fiecărui individ este un fenomen general uman, iar motivul creativ constă în trebuința de autoexprimare, de actualizare a propriului potențial, definind orice ființă umană care este capabilă de creativitate într-un anumit domeniu.

În ierarhiea aptitudinilor umane ea reprezintă cea mai înaltă treaptă a inteligenței, iar dacă individul nu este înzestrat cu pasiune, creativitatea este imposibilă. Teoriile despre creativitate sunt diverse, dar pot evidenția câteva idei comune:

- potențialul creativ este o trăsătură general umană, care nu se manifestă de la sine, ci numai dacă este îmbogățit, activat și valorificat;
- persoana creativă se caracterizează prin preferința pentru noutate, diversitate, complexitate, dificulate ;
- dezvoltarea potențialului creativ este obligatoriu, începând din primii ani ai copilăriei .

De aceea este foarte important să susținem copilul preșcolar, să-l antrenăm în situații noi de creare pentru dezvoltarea inteligenței de mai târziu.

Preșcolarii creativi se diferențiază de restul grupului prin diferite comportamente specifice. Ei sunt foarte curioși, vin cu soluții neobișnuite, cu idei originale, au inițiativă și un spirit de observare foarte bine dezvoltat, pun întrebări adecvate, explorează noi posibilități, învață rapid și ușor, au o memorie bună, un vocabular bine dezvoltat, o imaginație vie și o capacitate deosebită de a compune povești.

Creativitatea devine educabilă în condițiile în care educatoarele sunt preocupate de crearea unui climat corespunzător, propunându-și să realizeze corelații interdisciplinare, să promoveze manifestarea liberă în învățare, recurgând la creativitatea de grup.

În scopul dezvoltării potențialului creativ este necesară utilizarea adecvată a diferitelor metode și procedee specifice de stimulare și antrenare a creativității individuale și de grup în toate momentele zilei și în toate domeniile de activitate.

Cadrul cel mai important de creativitate este jocul, activitate fundamentală a acestei vârste, desenul, pictura, care sunt pentru copil tot un joc, dar cu linii și culori.

Inventivitatea se observă foarte relevant și în activitățiile de educarea a limbajului,

unde pe lângă faptul că apare acea intercomunicare între persoane, copilul poate crea anumite povești, poezii, începuturi și finaluri de povești, ajutat în mare măsură de unele materiale didactice sau cunoștințe dobândite anterior.

Jocul, fiind principala activitate din grădiniță, contribuie cu toate formele sale la conduita creativă, care se va materializa în produse noi, originale, cu valoare morală și socială. Alături de jocul de imitație, jocul de mânuire a obiectelor se îmbogățește treptat, preșcolarul prin combinarea diferitelor mișcări și ajustări descoperă multiple utilizări ale acestor obiecte. În jocul de construcție, individul imită și reproduce modele de acțiune implicate în situații de viață, întâlnite în lumea adulților și a obiectelor, le reproduce, însă, prin simplificare, din cauza percepției și a gândirii sincretice, care nu-i permit sesizarea relației dintre elemente și unitate, el nu reușește să realizeze acțiunea. În același timp copilul adaugă noi elemente, dictate de emoțiile și de dorințele sale. Dacă la început acțiunile produse sunt simplificate, în timp ce le complică, le combină între ele, le îmbogățește cu ceea ce a acumulat în experiența sa cognitivă, ficțiunea din jocul de creație cu subiect din viața cotidiană este constructivă și originală. În cadrul acestor jocuri, copilul substituie prin imagini, prin trăiri emoționale, prin gesturi și acțiuni obiecte, persoane, relații și apoi se substituie pe sine însuși, identificându-se cu rolul. Copilul trăiește empatic personajul pe care îl joacă, iar uneori se detașează treptat de realitatea concretă și imediată, transpunându-se în trecutul trăit sau chiar în viitor. Jocul de creație cu subiect din povești și basme, aduce și el modificări, adăugiri, combinări de replici și acțiuni. În funcție de trăirile sale emoționale, față de personaj, copilul modifică evoluția acestuia sau chiar relațiile lui cu celelalte personaje. Manifestă independență în alegere și spontaneitate, în interpretarea rolului asumat, fiind capabil să interpreteze toate rolurile din aceeași poveste, fără a imita educatoarea sau colegul precedat. Jocul copilului nu este un veritabil produs creator, dar este nou și original în raport cu sine și cu ceilalți copii. Pregnantă la vârsta preșcolară este manifestarea potențialui creativ în desen și pictură, activități foarte plăcute în viața copilului. Prin intermediul lor ajunge întâmplător la artă, își însușește instrumente ale acesteia, pe care le va utiliza deliberat în perioada următoare. Prin desen și pictură, preșcolarul asimilează realitatea, echilibrează și armonizează raporturile cu natura, cu ceilalți și cu sine însuși. Prin limbajul liniilor, al culorilor, al semnelor grafice, desenul și pictura exprimă plastic percepțiile, reprezentările, emoțiile, cunoștințele, receptate din diferite surse. Utilizând acest limbaj, copilul recreează un univers care l-a impresionat și se contopește cu acest univers.

La 3–4 ani desenul este linear, presupune un număr mic de elemente compoziţionale, în general din aceeaşi categorie. Fluiditatea şi flexibilitatea sunt scăzute; coloraţia este neomogenă, depăşeşte limitele conturului şi se folosesc una sau două culori. Spre 5–6 ani, creşte numărul elementelor compoziţionale, acestea se diversifică categorial, apar detaliile, începe să fie sugerată mişcarea. Elementele compoziţionale, dispuse în mai multe planuri , se organizează în ansambluri coerente, în jurul unei teme impuse sau alese. Cel mai des întâlnite sunt următoarele elemente: omul, casa, pomul, cerul, soarele, păsările, norii, plantele, animalele. Prezenţa lor se datorează poate şi faptului că sunt simboluri de securitate maternă şi paternă, dar mai ales faptului că reprezintă primele obiecte ale cunoaşterii imediate, nemijlocite, primele obiecte ale spaţiului cognitiv. La această vârstă sunt utilizate mai multe culori cu îmbinări originale şi cu intenţionalităţi estetice.

Referitor la originalitate, dincolo de elementele obişnuite, apar şi elemente inedite, dar nu în mod deliberat, ci datorită valorii emoţionale a obiectelor desenate. Preşcolarul mare preferă desenul cu temă liberă, aleasă, sau cu elemente sugerate. Desenul cu temă devine încărcat, fără a dovedi flexibilitate, şi include, de multe ori, elemente care nu au legătură cu tema. Pentru preşcolar (care are o adevărată voluptate a culorilor strălucitoare, neaşteptate), pictura este deja artă intenţionată. Acum se poate vorbi de un adevărat simţ al formei, manifestat prin pornirea spontană de a cerceta cu mâna înainte de a contura. Lucrând cu

pensula, copilul se opreşte surprins că a descoperit forma unui obiect, deşi nu reuşeşte să-l numească, operează cu pete plate, fuzionate, vibrate, amestecuri de culori. Respingând uniformitatea şi asimetria, preşcolarul dovedeşte simţul ritmurilor liniilor, culorilor, formelor, care generează, la rândul lor, ritmul gândirii şi al mişcărilor fizice.

Potenţialul creativ se manifestă, deşi mai puţin pregnant şi în domeniul verbal. Acest fapt este explicabil, întrucât creaţia verbală impune stăpânirea limbii. Preşcolarul de 4–5 ani creează cuvinte după structura celor cunoscute, găseşte cuvinte care să includă sunete sau silabe, substituie în propoziţii sau fraze anumite cuvinte cu sinonime şi antonime, asociază în structuri neobişnuite cuvinte diferite. În general, exprimarea în propoziţie este săracă, stereotipă, dar sunt posibile şi formulări inedite, neobişnuite. În dezvoltarea creativității verbale un rol deosebit îl au jocurile didactice de educare a limbajului , prin intermediul cărora, copilul își îmbogățește vocabularul, își dezvoltă auzul fonematic, ordonează ideile în enunțuri cât mai corecte și expresive și totodată poate fi și un bun observator la acțiunile și replicile colegilor din grupa sa.

Literatura pentru copii (basmul, povestea), îl introduce într-o adevărată sărbătoare a limbajului, îl iniţiază în viaţa colectivităţii, îl ajută să descopere şi să înţeleagă legile elementare ale vieţii sociale, şi mai ales, să construiască un univers în care irealul devine real, iar imposibilul – posibil.

Prin intermediul poveştii copilul se eliberează de egocentrism, întrucât se identifică, în plan imaginar, cu personajele în care găseşte ceva din el însuşi . Cu fiecare reluare a textului (copilul cere acest lucru educatoarei sau cuiva din familie), se sedimentează acţiunile, personajele , mai ales, materialul verbal. Pentru copilul preşcolar, cel ce îi citeşte povestea este şi martorul întâmplărilor povestite, magicianul care deschide uşa fermecată a poveştilor este modelul său de vorbire şi povestire. La 3–4 ani, repovestirile copiilor utilizează formulări stereotipe, automatisme verbale. Treptat, copilul demonstrează capacitatea de a exprima viziunea şi atitudinea sa proprie, care se îndepărtează de model. Dacă atitudinea adultului este permisivă, copilul va introduce în repovestire personaje noi (de cele mai multe ori întâlnite în alte poveşti), modifică întâmplările, îmbogăţeşte acţiunile, propune situaţii de prevenire a unor întâmplări neplăcute. Povestirile create de el (care pot fi după modelul adultului, după imagini, cu început dat, după desen sau cu ajutorul unei jucării) sunt scurte, fără divagaţii, fără explicaţii întinse, oarecum incoerente (o înlănţuire aproape inconştientă de imagini), dar uneori pot avea o savoare‖ deosebită. De cele mai multe ori se concentrează pe întâmplări umane pline de haz sau întâmplări cu animale. Sunt situaţii în care, prin povestirile create, copilul proiectează asupra personajelor, propriile sale dorinţe, preferinţe, probleme.

Un loc deosebit între modalităţile de manifestare a potenţialului creativ îl au lectura după imagini, tablourile reprezintă adevărate texte iconice, pe care copilul învaţă să le citească în mod creativ. Descifrarea conţinutului lor nu se limitează numai la descrierea imaginilor (realizată printr-un dialog între imagini şi copil), ci devine chiar o autentică creaţie verbală. De cele mai multe ori, copiii îşi pun întrebări sau se completează unul pe celălalt.

Toate aceste manifestări ale potenţialului creativ sunt originale în raport cu experienţa individuală, nu şi cu cea socială, dar constituie premisă pentru viitoarele produse, veritabil creative. Stimularea creativităţii la vârsta preşcolară este factor esenţial al dezvoltării psihosociale. Preşcolaritatea este apreciată tot mai mult ca vârsta celor mai profunde experienţe educaţionale din viaţa unei persoane. Pe parcursul ei se înregistrează ritmurile cele mai pregnante în dezvoltarea individualităţii umane şi unele din cele mai semnificative achiziţii, cu ecouri evidente pentru etapele ulterioare ale dezvoltării sale.

Din această perspectivă, este de subliniat că profilul psihologic al vârstei preşcolarităţii generează premise favorabile cultivării şi stimulării potenţialului creativ: dinamism, impetuozitate, expresivitate, avânt permanent, vibraţie şi efervescenţă lăuntrică.

Copiii au note specifice de dinamism creativ, disponibilităţi de exteriorizare spontană

şi autoexpresie însufleţită, analoage oricărui elan creator.

Stimularea creativităţii este un demers socio – educaţional complex, ce cuprinde simultan fenomenele de activizare (incitare şi susţinere), antrenare, cultivare şi dezvoltare prin actualizarea virtuţilor creative, pentru accederea lor de la posibil la real, prin afirmare efectivă. Învăţarea creatoare presupune o serie de condiţii privind stimularea creativităţii, cum sunt:

- antrenarea capacităţii de elaborare verbal – expresivă a unor povestiri libere, dar cu început dat, după un şir de ilustraţii, după o jucărie, după un plan sau după o temă, punând la dispoziţia copiilor planşe, machete, siluete, jucării;
- interpretarea independentă a unor istorioare ce se pot concepe plecând de la diverse modalităţi de ordonare logică posibilă a unui număr mare de imagini;
- desene libere, în care să se elaboreze nu numai o idee tematică, dar şi unele modele posibile pentru decorarea anumitor spaţii sau a anumitor materiale.
- analiza şi interpretarea desenelor, astfel încât să se releve posibilităţile multiple de utilizare a formelor şi culorilor.

În acelaşi sens, atmosfera sau climatul psihosocial în care îşi desfăşoară activitatea copilul constituie aspectul hotărâtor. Un climat caracterizat prin deschidere şi stil relaxat de creaţie, prin libertate de afirmare şi expresie independentă, prin recunoaştere şi apreciere pozitivă, prin încurajare şi promovare a efortului creativ, poate contribui în mod decisiv la dezvoltarea creativităţii.

Atmosfera stimulativă pentru creativitate presupune activizare specifică, angajare în efortul de prelucrare şi reorganizare a datelor, de generare a unor sisteme sau configuraţii noi, opuse tendinţelor spre inerţie şi platitudine.

Dezvoltarea capacităţii de acţiune, îmbogăţirea experienţei senzoriale şi evoluţia întregului plan al cunoaşterii pot oferi elemente care să concure la expansiunea subiectivă specifică şi la acea independenţă acţională pe care le presupune potenţialul creativ al copiilor. Însăşi îmbogăţirea repertoriului de experienţe şi evenimente cu care se confruntă copilul poate crea noi premise pentru cultivarea unor elemente de creativitate sau a unor componente ale potenţialului creativ. Educaţia creativităţii la vârsta preşcolară presupune un ansamblu coerent, organizat, de acţiuni educative. Prin aceste acţiuni se dezvoltă spontaneitatea, independenţa gândirii, receptivitatea faţă de probleme, faţă de ceea ce este ascuns, dar important, motivaţia creativă, capacitatea de elaborare şi anticipare. Prin educaţie, potenţialul creativ poate deveni, în timp, trăsătura de personalitate care va produce noul, originalul, valorile socio – culturale. Eficiența muncii educative în învățământul preșcolar se bazează pe faptul că vârsta preșcolară este o vârstă favorabilă acumulării unor conținuturi importante pentru formarea personalității copilului, deoarece în această perioadă se dezvoltă trăsăturile de voință, de caracter, dezvoltându-se toate laturile unei personalități armonioase. La această vârstă copilul este receptiv, sensibil, are o putere mare de imitațe, dar în același timp, fiind încurajat și stimulat corespunzător poate excela de originalitate, atât în comportament, cât și în tot ceea ce realizează.

Întrega paletă de activitaţi desfășurate în cadrul procesului instructiv-educativ din grădiniţă, cu precădere cele din Domeniul Estetic și Creativ, sub atenta îndrumare şi măiestrie a educatoarei, contribuie în mod deosebit la cultivarea capacităţii creative a copiilor, dându-le posibilitatea să perceapă frumosul din artă, natură și societate şi să-l redea într-o manieră originală, îmbogăţindu-şi orizontul de cunoaştere.

Grădinița susține creșterea fizică, emoțională și intelectuală a copilului și deschide calea pentru o tranziție de succes în ciclul de învățământ următor. Dar nu în ultimul rând, grădinița este locul unde copilul trebuie încurajat să scoată la lumină toate resursele imaginative și creative.

BIBLIOGRAFIE:

1.Cerghit I. Fundamentări teoretice şi demersuri aplicative. Bucureşti: Polirom, 2002, 74p.
2.Roşca A. Despre creativitate. În: Nova Didact, 1973.nr.3, p. 11 – 48.
3.Vîgotski L. S. Opere psihologice alese. Bucureşti : Didactică şi Pedagogică, 1971, 258 p.
4. Bocoş, M., Catalano, H. (2008), Pedagogia învăţământului preşcolar şi şcolar, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
5.Elkonin, D.B. (1980). Psihologia jocului, Pedagogia secolului XX, Bucureşti
6.Dănescu, Elena, (2009). Stimularea creativităţii la vârsta preşcolară, Editura Paralela 45, Pitești.

CREATIVITATE ȘI COMPETITIVITATE : INGREDIENTE PENTRU ORE ACTIVE

Profesor VLADU IONELIA
Colegiul Național Andrei Mureșanu Dej, județul Cluj

Creativitatea și profesionalismul merg mână în mână, chiar dacă se vehiculează ideea că primul termen l-ar respinge pe al doilea, deoarece presupune ieșire din tipare sau coborâre în trivial. Creativitatea este prezentă în mintea conștientă a celui care are curajul să transceadă barierele comodității, fără teama de eșec sau de conexiune. Dacă adultul se teme de eșec, elevul se teme de conexiune, deși își dorește să nu fie singur și să facă parte dintr-un grup care să-l asimileze, să-l accepte. Aici intervine măiestria creativității unui profesor de a se raporta la elevii săi cu tact și creativitate, combinate cu profesionalism didactic, pentru că adolescentul trebuie stimulat, ajutat, uneori forțat să interacționeze, să-și confrunte aceste temeri de izolare. Uneori, pentru unele persoane, a fi creativ este atât de natural, încât face parte din normalitate, însă creativitatea poate fi o provocare pentru cele mai multe persoane care își desfășoară activitatea într-un cadru serios de predare-învățare-evaluare, unde pare că nu este loc pentru altceva decât asimilare de informații pe care apoi elevul le reproduce întocmai, fără efortul de a verifica exactitatea lor sau de a le aprofunda. Ca profesor, m-am confruntat adesea cu impermeabilitatea elevilor față de ceea ce le comunicam, precum și cu lipsa lor de motivație, fapt ce m-a determinat întâi pe mine să acționez creativ în sala de clasă, cu speranța că, de-a lungul timpului, prin consecvență, răbdare, mult efort, vor deveni și ei participanți activi în actul învățării. Am fost surprinsă de-a lungul timpului să observ cum elevii mei s-au adaptat și chiar au îmbrățișat modul meu creativ de predare, transformându-l într-un mod creativ de învățare și chiar de autoevaluare.

În rândurile care urmează, voi descrie o metodă originală, creativă, un exemplu de bună practică desfășurată deja cu experiență de către elevii mei, care combină creativitatea, atenția, învățarea, cu competitivitatea și jocul de echipă. După ce s-a implementat ca normalitate creativitatea la fiecare oră, nu mi-a mai fost teamă că voi avea elevi gălăgioși, inactivi, pentru care banca era un fel de trambulină ce-i propulsa în afara sălii de clasă de cum se așezau în ea. Ieșirea din tipare s-a produs concomitent cu abordarea curajoasă a elevilor de liceu în vederea participării la un concurs pe echipe la nivel de fiecare clasă. Promisiunile de câștig al tuturor echipelor probabil le-au suscitat interesul. Voi exemplifica detaliat metoda concursului pe echipe și a punctajelor acordate; deși poate părea complicat pentru adulți, elevilor este suficient să li se explice o singură dată și să pună în practică „jocul” pentru a-l însuși apoi cu ușurință și a nu avea nevoie de explicații suplimentare.

Concursul vizează împărțirea sălii de clasă în trei echipe bine proporționate: pentru fiecare echipă se aleg atât elevi buni, cât și elevi care au nevoie de ajutor sau sprijin, elevi taciturni, introverți, dar și extrovertiți și comunicativi. Idealul este să fie echilibrate echipele pentru a crea o atmosferă de competiție reală. Regulile acoperă un evantai larg de abilități și domeniu, astfel încât elevii pot fi notați atât pentru cunoștințele din recapitulare, din cultură generală, dar și pentru comportamentul lor adecvat sau inadecvat, pentru respectarea de reguli interne. Voi exemplifica în mod concret atunci când voi descrie o secvență de curs absolut normală și naturală. Nu înainte de a clarifica acordarea punctajului: într-un colț al tablei va fi un tabel rudimentar realizat de profesor format din trei coloane, reprezentând cele trei echipe. Elevii își pot alege numele echipei și se va scrie doar inițiala pe fiecare coloană pentru a se

vedea care echipă a primit punctele pentru răspunsuri. Eu am ales inițialele de F/M/M(în franceză: Fenêtre/Milieu/Mur, fereastra,mijlocul, peretele), deoarece așa sunt așezate cele trei șiruri de bănci în mod normal într-o sală de clasă, dar se pot alege și alete denumiri în funcție de creativitatea fiecăruia. Regula de bază este ca profesorul să poată avea trei răspunsuri de fiecare dată, fără excepție. Acesta este idealul dorit de profesor, iar pe parcursul timpului și elevii își vor dori astfel, ca fiecare echipă să poată da răspunsul corect, informația exactă, deoare acest lucru determină egalitatea dintre echipe. Însă rareori se întâmplă astfel și poate tocmai în asta constă apetitul atavic al elevilor de a participa mereu la concurs odată început, pentru că, dacă o echipă nu știe răspunsul, celelalte două echipe sunt notate cu câte două puncte (pentru că au luat punctul de la echipa care a răspuns greșit). Cel mai mult le place elevilor să fie doar o echipă care a știut, deoarece atunci vor lua doar ei trei puncte. Așadar, la finalul orei, în tabel vor fi doar cifre de doi și trei pe coloanele celor trei echipe. Se notează doar cînd două sau o singură echipă a răspuns corect. Ca să aibă ocazia să răspundă toate echipele, se răspunde pe rând, încet (uneori merg la cele două echipe pe rând și îmi spun răspunsul la ureche sau mi-l pot șopti, pentru că se pot ascunde foarte bine de celelalte echipe să nu le audă răspunsul). Ultima echipă va rosti tare răspunsul și toți îl vor auzi.

De ieșit la tablă, tot câte trei elevi vor ieși mereu: tabla va fi împărțită în trei și fiecare va scrie doar în dreptul rândului său: dacă face parte din rândul de la fereastră, va scrie pe tabla din dreptul ferestrei. Se poate face concurs de viteză, care scrie mai repede un număr de telefon (rostit în cadrul secvenței de înțelegere a unei înregistrări într-o limbă străină), a unui verb la viitor sau de rezolvare a unui exercițiu la matematică. Pur și simplu vor ieși trei elevi simultan care vor rezolva o un exercițiu și fiecare va încerca să rezolve corect și repede. Ideea de a nu fi singur la tablă este încurajatoare pentru elevi, precum și posibilitatea ca și ceilalți elevi să greșească în același punct îl poate determina pe un elev timid să aibă o abordare mai realistă a propriului insucces. În timpul orei, echipa are voie să se consulte, să se ajute, însă odată ieșit un membru al echipei la tablă, va fi lăsat în pace de echipă. Pare că se face gălăgie în clasă, însă adolescenții posedă un instinct eficace de a-și acoperi urmele când vine vorba de a nu fi descoperiți de alții: își păstrează cu strășnicie replicile pentru a nu fi intuite de adversari. Uneori, tot ceea ce se aude în clasă este doar „bine!” și/sau „îmi pare rău, nu acesta este răspunsul” (moment în care prima echipă care a primit răspunsul „bine!” știe că va avea două sau trei puncte, în funcție de răspunsul dat cu voce tare de ultima echipă). Echipele nu știu la ce am răspuns astfel decât după ce ascultă răspunsul dat cu voce tare de către ultima echipă. Dacă profesorul nu va fi atent că tot o echipă este ultima interpelată, de bună-seamă că elevii îi vor spune să „mai înceapă și cu alții” deoarece este evident că echipa care dă răspunsul ultima dată că a avut mai mult timp de gândire. La fel se poate proceda cu tema de casă: se pot da două exerciții „obligatorii” și unul, mai dificil, să fie extra. Echipa care va rezolva tema extra (toți din echipă să aibă scrisă tema în caiet), va primi cinci punte (sau câte le comunică la început profesorul); dacă toți din clasă decid să facă tema extra, nu va primi nimeni, dar elevii au satisfacția că „nu i-au lăsat pe colegii lor de la celelalte echipe să ia cinci puncte”, iar profesorul are bucuria să vadă ce „doritori” sunt elevii de temă extra.

Pentru întrebările de cultură generală sau din recapitulare din anii precedenți sau pur și simplu pentru ridicarea tensiunii, profesorul poate anunța clasa că urmează o întrebare de cinci sau zece puncte. Ideea esențială este ca elevii să participe activ și să aibă permanent instinctul de că fac parte dintr-o echipă pe care o reprezintă, că nu sunt singurii care nu știu o informație, că sunt oameni care se bazează pe ei și pentru care ei sunt responsabili. Când profesorul lansează provocarea, le va acorda timp elevilor să se grupeze și să hotărască împreună răspunsul, apoi va alege câte un elev din fiecare echipă care să fie capabil să răspundă, chiar dacă nu de la el a venit răspunsul, ci el este doar „coloana de transmisie” a informației. În felul acesta, fiecare elev simte că face parte din echipa lui și este la fel de

important. Acest gen de concurs pe echipe mă trimite cu gîndul la comparația clasei de elevi cu o orchestră, realizată de Daniel Pennac, în cartea *Necazuri cu școala*: fiecare elev este închipuit ca un instrument dintr-o orchestră al cărei scop este să realizeze o armonie. Bineînțeles că nu toți sunt viori sau trompete răsunătoare; alții pot fi un flaut cu sunet subțire sau un simplu trianglu lovit din timp în timp, însă împreună formează o armonie dacă sunt dirijate corespunzător. Așadar, putem avea o clasă-orchestră dacă îndrăznim întâi noi să fim dirijori creativi iar gustul armoniei îi va face pe toți să progreseze; micul trianglu va cunoaște până la urmă și el muzica, va avea intervențiile sale, poate nu la fel de strălucit ca vioara întâi, dar va cunoaște aceeași muzică.

Creativitatea profesorului în ceea ce privește această abordare nu se restrânge la informații, ci și la nivelul comportamentului: bunăoară, atunci când un elev de la o echipă întârzie, toată echipa va pierde cinci puncte (de exemplu), dacă unul singur nu își face tema, de asemenea se pierd X puncte, la decizia profesorului sau dacă în timpul orei cineva de la echipă deranjează ora și i se spune calm de două ori „liniște, te rog", iar elevul nici nu a auzit din cauza preocupărilor lui de a vorbi, când i se va șterge de pe coloana echipei sale întâi două puncte, apoi încă două, inevitabil va fi oprit de coechipierii lui. Am observat că elevii sunt foarte preocupați de imaginea pe care o are echipa despre ei, chiar suferă dacă ei ar aduce anumite neajunsuri echipei, or acest lucru nu se aplică în relația cu profesorul cu aceeași intensitate. Înainte de a avea concursul pe echipe la clasă, aveam elevi care întârziau din nebăgare de seamă sau indiferență, însă când au fost integrați în echipă, nu au mai întârziat deoarece, în subsidiar, eu, ca profesor aveam deja aliați pe cei din echipa lui care doreau același lucru ca mine: schimbarea comportamentului său. Nici eu, nici elevul nu mai eram singuri în procesul responsabilizării și al creșterii lor.

La finalul fiecărei ore se pot acumula puncte la echipe, fie și pentru recapitularea dinaintea unei secvențe de predare sau pentru exercițiile de aprofundare de după predarea propriu-zisă. Ei sunt responsabili să și le calculeze de pe tablă și să le comunice profesorului, care le va nota într-un caiet al său. Dacă o echipă va uita să comunice, profesorul nu le va trece punctele câștigate în acea zi, dar asta nu se va întâmpla decât o singură dată, pentru pierderea doare atunci când alții au de câștigat, după cum spunea Nicolae Steinhardt că nu ne-ar păsa de nefericirea noastră dacă n-am vedea fericirea celor din jur...

Înainte de împărțirea anului școlar pe module, concursul se încheia la finalul fiecărui semestru, iar „premiile" erau următoarele: echipa de pe ultimul loc primea un punct, al doilea loc, două puncte, iar primul loc primea trei puncte. Fiecare elev din echipa de pe primul loc primea trei puncte la o notă pe care avea dreptul să o păstreze tot semestrul până când vedea pe ce loc se situează cu echipa. Faptul că aveau posibillitatea de a amâna trecerea unei note până la finalul semestrului le dădea un fel de *complicitate* plină de energia de a lupta tot semestrul să acumuleze cât mai multe puncte. La final, chiar și cei de pe ultimul loc erau mulțumiți că „au primit ceva", însă punctul acela nu era gratuit, ei nu îl primeau din mila sau mărinimia profesorului, ci pentru că au activat tot semestrul, au legat prietenii, s-au dezvoltat abilități de comunicare, de ieșire din sinele tăcut sau individualist. Astfel, în timp ce unii elevi cred că salvează o medie, profesorul se poate bucura de ore active și elevi care participă, însă este cert faptul că sărbătoresc cu toții o devenire, o transformare, o ieșire din „carapacea de homar"[1], ieșire din zona de confort și preocupare pentru demersul educativ. Cum anul școlar 2022-2023 este structurat pe module, se poate opri concursul la finalul fiecărui modul și doar o echipă să fie recompensată, cu un punct la o notă, nu cu trei, însă frumusețea acestui

[1] Aluzie la expresia lui Françoise Dolto, „le complexe du homar", referindu-se la transformarea, uneori dureroasă și anevoioasă a adolescenților în adulți bine intergrați în societate, familie, etc.

concurs pe echipe rezidă și în comunicarea deschisă, ca un parteneriat cu elevul: se poate discuta maniera de acordare a punctelor, de penalizare sau de pierdere a punctelor, însă odată stabilite regulile, nu se mai schimbă în funcție de dispoziția lor sau a profesorului.

Cele prezentate mai sus au avut rolul de exemplificare a rolului profesorului în formarea creativității elevului, totodată fiind vorba despre o creativitate serioasă, antrenantă, deși elevii o pot interpreta drept joc și joacă. În realitate nu este vorba despre o contradicție în termeni, ci despre inventarea unei strategii de predare-evaluare atractive, care, deși nu aparține lumii artelor, poate fi inclusă în arta captării atenției, arta conversației și a dialogului constructiv.

DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII LA CICLUL PRIMAR

Voinea Mihai Alexandru, Școala Gimnazială Bratovoești

Creativitatea ca structură definitorie de personalitate îmbracă, din punct de vedere evolutiv, un caracter procesual supus influenţelor de mediu. Formele organizate de instrucţie îşi aduc în mod diferenţiat aportul în dezvoltarea potenţialului creator al individului în funcţie de conţinutul activităţii, de tipurile de metode utilizate, de pregătirea şi gradul de angajare al cadrelor didactice participante la acţiunile educative. Integrarea organică a jocului în structura de învăţare a şcolarilor mici este de natură să contribuie la realizarea unor importante obiective ale formării personalităţii copilului. Şcolarul mic trebuie să simtă că este acceptat aşa cum este, că se doreşte întâlnirea cu el, că vine la şcoală să desfăşoare o activitate ce-i solicită efort în cooperare cu ceilalţi copii, cu profesorul, într-o atmosferă de bucurie şi nu numai să reproducă, în competiţii cu ceilalţi ceea ce a învăţat.

Învăţarea este o activitate serioasă ce solicită efort voluntar pentru punerea în acţiune a disponibilităţilor psihicului; efortul este mai uşor declanşat şi susţinut mai eficient când se folosesc resursele jocului, când între joc şi învăţare se întind punţi de legătură.

Prin intermediul jocurile de mișcare se pot asimila noi informaţii, se pot verifica şi consolida anumite cunoştinţe, priceperi şi deprinderi, se pot dezvolta capacităţi cognitive, afective şi volitive ale copiilor, se pot educa trăsături ale personalităţii creatoare, se pot asimila modele de relaţii interpersonale, se pot forma atitudini şi convingeri.

Copiii pot învăţa să utilizeze bine informaţiile, timpul spaţiul şi materialele puse la dispoziţie, li se poate dezvolta spiritul de observaţie, spiritul critic şi autocritic, capacitatea anticipativ-predictivă, divergenţa şi convergenţa gândirii, flexibilitatea şi fluenţa. Poate fi solicitată capacitatea elevilor de a se orienta într-o anumită situaţie, de a propune soluţii, de a le analiza şi opta pentru cea optimă, de a extrapola consecinţele unei anumite situaţii concrete, de a interpreta şi evalua anumite experienţe, fenomene, situaţii .

Manifestând creativitate, profesorul va determina avântul libertăţii şi creativităţii copiilor, va realiza echilibru între preocupările pentru formarea gândirii logice, raţionale, flexibile, fluide, creatoare, depăşind înţelegerea îngustă, eronată, potrivit căreia libertatea de manifestare şi creaţie a copiilor se dezvoltă spontan.

Aplicând cu pricepere jocurile de mișcare, profesorul trebuie să poată valorifica unele din bogatele resurse formativ-educative ale acestuia în angajarea personalităţii copilului de a desfăşura o activitate ce solicită efort susţinut, dar într-o atmosferă de voie bună, de cooperare, de înţelegere.

Jocurile de mișcare în majoritatea lor au ca element dinamic întrecerea între grupe de elevi sau chiar între elevii întregului colectiv, făcându-se apel nu numai la cunoştinţele lor, dar şi la spiritul de disciplină, ordine, coeziune, în vederea obţinerii victoriei. Întrecerea prilejuieşte copiilor emoţii, bucurii, satisfacţii.

Jocurile de mișcare constituie o eficientă metodă didactică de stimulare şi dezvoltare a motivaţiei superioare din partea elevului, exprimată prin interesul său nemijlocit faţă de sarcinile ce le are de îndeplinit sau plăcerea de a cunoaşte satisfacţiile pe care le are în urma eforturilor depuse în rezolvare. Sunt antrenante pentru toţi elevii şi acţionează favorabil şi la elevii cu rezultate slabe la învăţătură, crescându-le performanţele şi căpătând încredere în capacităţile lor, siguranţă şi promptitudine în răspunsuri, deblocând astfel potenţialul creator al acestora.

Ca mijloace specifice dezvoltării creativității elevilor în ciclul primar, putem propune câteva jocuri:

• Jocul X și 0

Elevii sunt împărțiți în două echipe așezați în coloane. La o distanță de 10m, se marchează un careu format din 9 spații. Primii trei elevi din fiecare echipă țin în mână un maiou de departajare(eșarfă) de culori diferite. O echipă are maiouri de culoare roșie, reprezentând litera X și cealaltă echipă având culoarea albastră, fiind cifra 0. La semnalul de începere a jocului, primii elevi aleargă și așează maioul(eșarfa), fiecare, în unul din cele 9 spații. Se întorc, îi ating pe umăr pe următorii colegi care aleargă și așează, la rândul lor, maiourile încercînd să crească șansele echipelor din care fac parte de a forma o linie, alcătuită din trei spații consecutive pe orizontală, verticală sau pe diagonală. Dacă primii trei elevi din fiecare echipă nu formează o linie, următorii mută maiourile până când se reușește formarea acesteia. Câștigă echipa care formează prima o linie.

• Cinci insule

Se desenează cu cretă pe podea cinci cercuri destul de mari pentru ca toţi participanţii să încapă în ele. Participanţii sunt întrebaţi ce denumire ar vrea să dea fiecărei insule. Fiecare este rugat să aleagă o insulă pe care ar dori să treacă. Apoi participanţii sunt avertizaţi că una din insule se va scufunda în mare şi locuitorii ei vor fi nevoiţi să treacă repede pe altă insulă. Grupul este lăsat puţin în suspans, după care profesorul anunţă denumirea(sau cifra) insulei care se scufundă. Participanţii aleargă spre celelalte patru insule. Jocul continuă până când toţi sunt înghesuiţi pe o insulă.

• Constructorii

Copiii sunt împărțiți în douâ echipe egale așezate în formație de șir. În dreptul fiecărei echipe se așează o cutie cu cuburi, în fața se trasează marcajul pentru mersul în echilibru și o linie care reprezintă locul unde ei construiesc.

Primii copii din fiecare echipă iau câte două cuburi, merg în echilibru cu mâinile întinse lateral până la locul marcat, lasă cuburile acolo, se întorc în alergare, ating pe urmatorii și-și ocupa locurile. Copiii au obligația să așeze cuburile în asa fel încat să construiască un zid. Sunt declarați buni constructori componenții echipei care au terminat primii și cel mai corect construirea zidului.

• Ștafeta cu obstacole

Copiii au fost împartiti în două echipe egale, așezate în formație de șir înapoia unei linii de plecare. Înaintea echipelor pe traseu, se pun în 3 locuri cate doua coșulete din material plastic pe care se sprijină câte un baston de gimnastică.

Distanta dintre obstacole este de 2m. La comanda, primii din fiecare echipă pornesc în alergare și sar peste obstacole. La întoarcere alearga spre urmatorii coechipieri pe care îi ating pe umăr. Castigă echipa care termină prima și parcurge corect traseul(fără să doboare bastonul).

Bibliografie:

1. Dumitru, Mariana (2007) – Educatia fizica si metodica predarii , “ Ed. Ex-Ponto, Constanta .

2. Lupu, Elena (2006) – Metodica predarii Educatiei Fizice si Sportului , Institutul European, Iasi

3. Marinescu, T.I. (2000) – Metodica predarii Educatiei Fizice la gradinita si la clasele I-IV , editura AS’S, Iasi.

CUPRINS:

pag

1. Prof. Violeta Anamaria Calin.....3
2. Prof. Cornelia Veronica Constantin.....7
3. Prof.înv.primar Maria Conţiș.....9
4. Prof.înv.primar Ana Covaciu.....13
5. Prof. Ioan Viorel Creţ.....17
6. Prof.înv.primar Marilena Dunca.....20
7. Prof.înv.primar Maria Gabriela Engheș.....23
8. Prof.înv.primar Ancuţa Erdei.....26
9. Prof. Paulina Gabur.....29
10. Prof.înv.primar Aida Galu.....32
11. Prof.înv.primar Ana Maria Gavrea.....35
12. Prof.înv.primar Ana Maria Gherghiţ.....37
13. Prof.înv.primar Livia Lăcrimioara Graur.....40
14. Înv. Daniela Liana Idiceanu.....43
15. Prof.înv.primar Aniko Kecskei.....45
16. Prof. Iulia Teodora Lador.....47
17. Prof. logoped Adela Lișcan.....51
18. Prof.înv.primar Maria Florina Lucaciu.....54
19. Prof.înv.primar Iulia Domnica Măzureac.....56
20. Prof.înv.primar Alina Codruţa Mocean.....58
21. Prof.înv.primar Ana Maria Molnar.....60
22. Prof.înv.primar Iustina Mureșan.....63
23. Prof.Elena Obreja.....65
24. Înv. Ana Maria Pop.....68
25. Prof.înv. preșcolar Erika Preszak.....72
26. Prof.înv.primar Călina Dochia Riţișan.....74
27. Prof.înv.preșcolar Adriana Roșca.....76
28. Prof.înv.primar Mihaela Anamaria Sălătioan.....80
29. Prof.înv.primar Viorica Sălincean.....83
30. Prof. Adina Florina Silași.....86
31. Prof.înv.primar Adina Teodora Szoloși.....88
32. Prof.înv.preșcolar Taloș Ildiko, prof. înv preșcolar Anamaria Narcisa Vaida.....90
33. Prof.înv.primar Alina Tămaș.....92
34. Prof.înv.primar Cornelia Viorica Ungurășan.....94
35. Prof. Alina Maria Vancia.....96
36. Prof.înv.preșcolar Dana Mihaela Vășcan.....98
37. Prof. Ionelia Vladu.....103
38. Prof. Mihai Alexandru Voinea.....107

ISBN 978-630-6502-93-6
EDITURA MERITOCRAT CLUJ-NAPOCA
meritocratcj@gmail.com

